

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

NACIONALNI REFORMNI PROGRAM 2013-2014

Osnutek

APRIL 2013

OSNUTEK

KAZALO

1. UVOD.....	3
2. ZAGON GOSPODARSTVA KOT GLAVNA PRIORITETA.....	4
3. MAKROEKONOMSKO OKOLJE.....	5
4. DOSEGANJE SPECIFIČNIH PRIPOROČIL.....	6
1. priporočilo.....	6
2. priporočilo.....	10
3. priporočilo.....	14
4. priporočilo.....	15
5. priporočilo.....	19
6. priporočilo.....	21
7. priporočilo.....	23
5. NAPREDEK PRI DOSEGANJU GLAVNIH CILJEV STRATEGIJE EU2020.....	24
5.1. Cilj s področja raziskav in razvoja.....	24
5.2. Cilja s področja izobraževanja.....	25
5.3. Cilji s področja podnebja in energetike.....	27
5.4. Cilja s področja trga dela in socialne varnosti.....	29
6. NAČRTOVANI REFORMNI UKREPI V LETIH 2013 IN 2014.....	32
6.1. Prioritetni ukrepi.....	32
6.2. Ostali ukrepi za doseganje prioritet in ciljev Strategije EU2020.....	43
7. PROCES PRIPRAVE NACIONALNEGA REFORMNEGA PROGRAMA.....	52

PRILOGA 1: Poročilo o ukrepih za izvajanje specifičnih priporočil (SP) in o glavnih strukturnih spremembah v letu 2012

PRILOGA 2: Poročilo o ukrepih za doseganje ciljev EU2020 in drugih zavez podanih v letu 2012

1. UVOD

Nacionalni reformni program je srednjeročni načrt vlade o prioritarnih ukrepih in projektih, usmerjenih v izpolnjevanje ciljev Strategije Evropa 2020. Dokument je osrednji del evropskega semestra in skupaj s programom stabilnosti predstavlja podlago za pripravo specifičnih priporočil državam članicam, ki jih ob koncu semestra pripravi Evropska komisija in potrdi Evropski svet.

Nacionalni reformni program 2013-2014 je pripravljen po natančnih navodilih in strukturi, ki jih je pripravila Evropska komisija. Na začetku je so dane osnovna usmeritev oziroma glavne prioritete vlade v letu 2013. Sledijo opis makroekonomskega okolja, poglavje o izpolnjevanju lanskim priporočil in pregled ukrepov, ki prispevajo h glavnim ciljem EU 2020. Šesto poglavje predstavlja prioritarnne ukrepe v letih 2013 in 2014, ki med drugim odgovarjajo na priporočila dana v Poglobljenem pregledu, ter usmeritve in načrt ukrepanja po posameznih področjih. Zadnje poglavje opisuje sam proces priprave Nacionalnega reformnega programa.

Slovenija je v letu 2012 sprejela reforme in ukrepe, ki odsevajo večino specifičnih priporočil Sloveniji v okviru evropskega semestra 2012. S tem je pokazala zavezanost skupnim ciljem EU in hkrati upoštevala svoje specifične okoliščine in pogoje.

Na področju javnih financ so bili izvedeni številni ukrepi za omejevanje rasti izdatkov ter povečanje prihodkov na način, da bi kar najmanj omejevali gospodarsko rast. Ob koncu leta je primanjkljaj javnih financ po ESA95 metodologiji dosegel 4,0 % BDP, kar je 2,4 odstotne točke manj kot v letu 2011. Sprejeta proračuna za leti 2013 in 2014 zasledujeta nadaljevanje politike zniževanja primanjkljaja javnih financ, skladno z zahtevami EU.

Za stabilizacijo bančnega sistema je bila sprejeta zakonodaja za reševanje slabih terjatev v bankah, ki omogoča krepitev bank in njihove posojilne sposobnosti, kot osnovo za nujen zagon gospodarstva. Prav tako je bil ustanovljen Slovenski državni holding, s katerim se spreminja področje korporativnega upravljanja podjetij v državni lasti.

V zadnjem letu sta bili sprejeti tudi dve strukturni reformi: pokojninska in reforma trga dela. S sprejetimi spremembami pokojninskega sistema bodo zaposleni v Sloveniji, v prehodnem obdobju delali do 65 leta starosti – tako moški kot ženske. S tem bo omogočena vzdržna rast javnofinančnih odhodkov za pokojnine najmanj do leta 2020. V začetku leta 2013 sprejeta reforma trga dela bo pomembno prispevala k zmanjševanju razdrobljenosti trga dela in k prilagodljivosti zaposlovanja, tako v okviru posameznega podjetja kakor tudi širše na trgu dela.

Slovenija je kljub sprejetim ukrepom še vedno v težki ekonomski situaciji. Zato bodo potrebni nadaljnji ukrepi, ki bodo, ob potrebni javnofinančni konsolidaciji, pripomogli k premagovanju gospodarske krize.

2. ZAGON GOSPODARSTVA KOT GLAVNA PRIORITETA

Po ocenah Evropske komisije, kakor tudi drugih domačih in tujih neodvisnih inštitucij, bo Slovenija v letošnjem letu ponovno beležila krčenje gospodarstva. Dve ključni prioriteti ekonomske politike za leto 2013 sta zagon gospodarstva in nadaljevanje fiskalne konsolidacije. Za zagotovitev pogojev za vzdržno okrevanje bo Slovenija v letu 2013 nadaljevala z izvajanjem sprejetih ukrepov sanacije bančnega sistema in strukturnih reform. Hkrati s tem bo izvajala še dodatne ukrepe, vključno s postopnim razdolževanjem gospodarstva in ukrepi za izboljšanje poslovnega okolja. S ciljem zmanjševanja dolga ter uravnoteženja javnih financ na srednji rok, se bo nadaljeval proces fiskalne konsolidacije.

Za zagon gospodarstva sta ključna dokapitalizacija bank in očiščenje njihovih bilanc. To bo zagotovilo izboljšanje pogojev financiranja in urejeno razdolževanje podjetij ter omogočilo oživitve gospodarstva. Druga ključna ukrepa sta izboljšanje korporativnega upravljanja v podjetjih z lastniškim deležem države in privatizacija. Zakon o ukrepih za krepitev stabilnosti bank bo hitro uveljavljen s polno uporabo celotnega nabora možnih ukrepov, ki so na voljo. Družba za upravljanje terjatev bank (DUTB) bo institucionalna platforma za uresničitev določb zakona. Razdolževanje podjetij je vzporedni proces, ki bo potekal preko DUTB in tudi izven tega institucionalnega okvira. Celoten proces teži k pospešenemu razdolževanju podjetij z uspešnim poslovnim modelom. Prestrukturirana podjetja bodo tržno privlačnejša, njihov dostop do novih trgov pa bo lažji. Kot komplementaren ukrep se bo izvajal ukrep razvojnega prestrukturiranja prezadolženih podjetij.

V podporo financiranju podjetij bodo sprejeti tudi ukrepi za pospešeno delovanje obstoječih in vzpostavitev novih instrumentov za financiranje gospodarstva, in sicer v obliki povratnih in nepovratnih virov financiranja. Za izboljšanje poslovnega okolja so predvidene dopolnitve zakonodaje s področja insolventnih postopkov, prisilne poravnave in izvršbe ter ukrepi za izboljšanje storitev subjektov podpornega okolja za podjetništvo in inovativnost.

Vlada bo sledila tudi načrtom za izboljšanje korporativnega upravljanja javnih podjetij ter podjetij z lastniškim deležem države ter njihovo postopno privatizacijo. To bo prispevalo k izboljšanju poslovnega okolja in zmanjšalo negativen vpliv ukrepov za zagon gospodarstva na javni dolg. Ustanovitev Slovenskega državnega holdinga je podlaga tako za izboljšanje korporativnega upravljanja podjetij v državni lasti, kot tudi za izvedbo prodaje teh podjetij na podlagi širokega konsenza in sprejete klasifikacije kapitalskih naložb. Cilj končne odprodaje nestrategičkih državnih naložb bo predvsem najboljši možen finančni učinek in s tem pozitiven vpliv na javne finance.

Fiskalna konsolidacija se bo v letu 2013 nadaljevala, s čimer se bo zniževal tudi strukturni primanjkljaj, opredeljen v Programu Stabilnosti. Znižanje strukturnega primanjkljaja bo kratkoročno možno z ukrepi za omejevanje javnofinančnih izdatkov in tudi z ukrepi za povečanje davčnih prihodkov. Hitro izboljšanje tokov v javnih financah je pogoj za lažji zagon gospodarstva, to pa bo imelo povratni pozitiven učinek tudi na javne finance. Na srednji in dolgi rok so predvideni tudi učinki privatizacije, ki bo lahko deloma povrnila stroške zagona gospodarstva. Strukturne reforme bodo ob tem prispevale tudi k dolgoročnemu izboljšanju strukturnega primanjkljaja in njegovi vzdržnosti.

Konsolidacija javnih financ bo močno odvisna od okrepitve ekonomske aktivnosti, saj bo zagon gospodarstva prispeval tudi k izboljšanju stanja v javnih financah. Slovenija ima sicer omejene javnofinančne možnosti za spodbujanje gospodarstva, zato je še bolj pomembna njihova učinkovitost. Več možnosti ukrepanja ostaja v izboljšanju delovanja javnega sektorja in v odpravi administrativnih ovir, kar bo omogočilo, da tako država kot podjetja delujejo s čim nižjimi stroški.

Slovenija bo na dolgi rok zasledovala stabilizacijo javnega dolga pod povprečjem Evropske unije. Kratkoročni ukrepi, ki bodo izpeljani za zagon gospodarstva, bodo delno financirani s pomočjo zadolževanja, a bodo na dolgi rok javnofinančno nevtralizirani s prihodki od privatizacije bank in državnih podjetij.

Slovenija ima za podporo ključnih prioritet predvidene tudi druge ukrepe, nekatere že izvaja. Pri tem bo implementacija teh ukrepov podrejena dvema ključnima prioritetama ekonomske politike. V tem okviru bodo pripravljene in izvedene ukrepi za:

- izboljšanje poslovnega okolja za spodbujanje podjetništva, inovativnosti in investicij,
- pregledno in učinkovito upravljanje prostora,
- krepitev znanja in kompetenc,
- spodbujanje zaposlovanja, s poudarkom na mladih in starejših,
- učinkovitost pravnega sistema,
- izboljšanje učinkovitosti javnega sektorja.

3. MAKROEKONOMSKO OKOLJE

Mednarodno ekonomsko okolje je v letu 2012 zaznamoval vnovičen zdrs gospodarstva evrskega območja v recesijo. Dolžniška kriza in z njo povezana negativna gibanja na finančnih trgih, vpliv javnofinančne konsolidacije ter upočasnitev rasti svetovne trgovine so bili glavni razlogi, da se je BDP v evrskem območju po dveh letih okrevanja lani znižal za 0,6 %. Po zadnjih napovedih mednarodnih institucij naj bi se gospodarstvo evrskega območja tudi letos skrčilo. Evropska komisija (EK) je v zimski napovedi (februar 2013) za leto 2013 napovedala 0,3-odstoten padec (0,4 o. t. manj, kot so pričakovali novembra). Med največjimi evrskimi gospodarstvi naj bi Nemčija in Francija zabeležili skromno rast (0,5 % oz. 0,1 %), v Italiji pa se pričakuje nadaljnji upad BDP (-1,0 %). Napoved temelji na predpostavki, da bodo predvideni ukrepi za reševanje dolžniške krize hitro in učinkovito sprejeti. Še naprej pa EK opozarja na precejšnja tveganja, da bi se lahko gospodarska aktivnost skrčila bolj od trenutnih pričakovanj.

Gospodarska aktivnost v Sloveniji se je v letu 2012 zmanjšala za 2,3 %, krčenje pa se bo nadaljevalo tudi v letu 2013. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) v pomladanski napovedi za leto 2013 napoveduje 1,9-odstotno zmanjšanje BDP. Poslabšanje napovedi je posledica pričakovanega poslabšanja razmer v mednarodnem okolju ter nadaljnega upada končne potrošnje.

Tabela 1: Ključni kazalniki gospodarske rasti, Slovenija 2010–2016

Realna rast v %	2011	2012	2013n	2014n	2015n	2016n
Bruto domači proizvod	0,6	-2,3	-1,9	0,2	1,2	1,6
Izvoz (blago in storitve)	7,0	0,3	1,2	3,3	4,9	5,3
Uvoz (blago in storitve)	5,2	-4,3	-0,7	2,4	4,4	4,9
Zasebna potrošnja	0,9	-2,9	-4,0	-1,3	0,5	1,0
Bruto investicije v osnovna sredstva	-8,1	-9,3	-0,5	0,8	1,5	1,5
Državna potrošnja	-1,2	-1,6	-2,9	-0,6	-0,1	0,3

Vir: SURS, februar 2013, in UMAR, Pomladanska napoved gospodarskih gibanj, marec 2013.

Po razmeroma visoki rasti v letu 2011 je **izvoz** v letu 2012 ostal na doseženi ravni, **uvoz** pa se je ob znatni upočasnitvi rasti izvoza in precejšnjem padcu domače potrošnje znižal za 4,3 %. Skladno s tem je tekoči račun plačilne bilance beležil presežek v višini 2,5 % BDP. Za leto 2013 je na podlagi predvidenih gibanj na najpomembnejših izvoznih trgih napovedano rahlo okrevanje izvoza. Skupaj z relativno manjšim upadom domače potrošnje kot lani bo to prispevalo tudi k manjšemu padcu uvoza. Posledično se bo presežek na tekočem računu plačilne bilance še povečal.

Domače povpraševanje se je v letu 2012 občutno znižalo. Poraba gospodinjstev se je znižala za 2,9 %, državna potrošnja za 1,6 % in investicije v osnovna sredstva za 9,3 %. Ob nadaljevanju slabih gibanj na trgu dela, restriktivne plačne in kadrovske politike v javnem sektorju in nadaljnje racionalizacije javne porabe, se bo povpraševanje gospodinjstev in države tudi v letu 2013 znižalo (-4,0 % oziroma -2,9 %). Precej manjši kot v predhodnih štirih letih pa bo padec investicij (-0,5 %), predvsem zaradi načrtovanih državnih investicij, povezanih s pospešenim črpanjem EU sredstev, in gradnje večjega energetskega objekta.

Razmere na slovenskem **trgu dela** so se v letu 2012 nadalje poslabšale. Zaradi padca gospodarske aktivnosti se je zaposlenost (po statistiki nacionalnih računov) tudi lani zmanjšala (-1,3 %). Stopnja registrirane brezposelnosti se je povišala za 0,2 odstotni točki, na 12,0 %, anketne pa za 0,7 odstotne točke, na 8,9 %. V letu 2013 bo padec zaposlenosti še nekoliko večji (-1,6 %) kot lani. Ob takšnih gibanjih, upoštevajoč znatno povečanje števila brezposelnih že ob koncu lanskega leta, bo letos precej višja tudi stopnja brezposelnosti (registrirane za 13,4 %, anketne pa za 10,0 %). V letu 2012 je nominalna bruto plača ostala nespremenjena, realno pa se je znižala prvič v dvajsetih letih. Nominalna rast plač v zasebnem sektorju se je občutno upočasnila, plače v javnem sektorju pa so se zmanjšale. Ob nadaljnjem krčenju gospodarske aktivnosti in fiskalnih omejitvah pričakujemo, da se bo povprečna bruto plača realno znižala tudi v letu 2013.

Rast **cen življenjskih potrebščin** je v letu 2012 znašala 2,7 %, v letu 2013 pa naj bi se ob predpostavki odsotnosti šokov iz tujine nekoliko upočasnila.

Tabela 2: Zaposlenost, plače, produktivnost, stroški dela in inflacija 2010–2016

Letna rast v %	2011	2012	2013n	2014n	2015n	2016n
Zaposlenost (po SNA)	-1,6	-1,3	-1,6	-0,8	0,0	0,2
Stopnja brezposelnosti (ILO v %)	8,2	8,9	10,0	10,0	9,4	9,1
Plača na zaposlenega (realno, bruto)	0,2	-2,4	-1,8	-0,6	0,3	0,4
Produktivnost (BDP na zaposlenega,	2,2	-1,1	0,1	1,0	1,2	1,5
Stroški dela na enoto proizvoda	-0,6	0,7	0,6	0,0	/	/
Inflacija (konec leta)	2,0	2,7	1,9	1,7	2,1	2,0

Vir: SURS, februar 2013, in UMAR, Pomladanska napoved gospodarskih gibanj, marec 2013.

4. DOSEGANJE SPECIFIČNIH PRIPOROČIL

1. priporočilo

Izvrši proračun za leto 2012 in okrepi proračunsko strategijo za leto 2013 z zadostno opredeljenimi strukturnimi ukrepi ter bo pripravljena sprejeti dodatne ukrepe, da bi do leta 2013 zagotovila popravke čezmernega primanjkljaja na vzdržen način in doseganje strukturne prilagoditve, določene v priporočilih Sveta, v skladu s postopkom o čezmernem primanjkljaju. Nato zagotovi ustrezno strukturno prilagoditev, da bo v zadostni meri napredovala pri doseganju primerne srednjeročne cilja za proračunski položaj, med drugim pri doseganju referenčne vrednosti za odhodke. Okrepi srednjeročni proračunski okvir, vključno z izdatkovnim fiskalnim pravilom, tako da zagotovi, da bo bolj zavezujoč in pregleden.

Slovenija je v letu 2012 prvič po začetku krize resneje posegla v obseg in strukturo javnih izdatkov. Z znižanjem plač v javnem sektorju, znižanjem sredstev za nekatere socialne transferje, znižanjem stroškov zdravstvenih storitev in krčenjem investicijske potrošnje se je primanjkljaj sektorja države za leto 2012 znižal na 4,0 % (ESA 95)¹. K temu so prispevali tudi nekateri ukrepi na področju prihodkov, predvsem zvišanje trošarin, uvedba CO₂ dajatve na pogonska goriva in zvišanje nekaterih okoljskih dajatev.

Ukrepi, sprejeti v letu 2012 z Zakonom za uravnoteženje javnih financ

Z namenom, da bi dosegli strukturno prilagoditev javnofinančnih odhodkov, je bila z Zakonom za uravnoteženje javnih financ (v nadaljevanju ZUJF) izvedena vrsta ukrepov, ki posegajo v finančne obveznosti države. Najpomembnejši so ukrepi za omejevanje stroškov dela, ki veljajo za vse

¹ Podrobnejši podatki o finančnih učinkih ukrepov opisanih v tem delu so podani v Programu stabilnosti 2013.

OSNUTEK

zaposlene v javnem sektorju (opredeljeno po Zakonu o sistemu plač v javnem sektorju: državni organi in samoupravne lokalne skupnosti, javne agencije, javni skladi, javni zavodi in javni gospodarski zavodi ter druge osebe javnega prava, ki so posredni uporabniki državnega proračuna ali proračuna lokalne skupnosti). Podatki kažejo, da so bile izplačane bruto plače pri pravnih osebah javnega sektorja za leto 2012 glede na leto 2011 nižje za okoli 1,5 %, pri čemer so ukrepi začeli veljati z drugim polletjem 2012. Poleg nadaljnje zamrznitve usklajevanja plač, napredovanja in omejitve pri izplačilih delovne uspešnosti, so bila izvedena tudi znižanja osnovnih plač, regresa za letni dopust², drugih osebnih prejemkov zaposlenim ter odprava tretje in četrte četrtnine plačnih nesorazmerij. Poleg navedenih so med uveljavljenimi ukrepi tudi:

- znižanje višine nadomestila za brezposelne: denarno nadomestilo se prve tri mesece izplačuje v višini 80 %, v nadaljnjih devetih mesecih pa v višini 60 % od osnove. Po izteku tega obdobja se denarno nadomestilo izplačuje v višini 50 % od osnove. Hkrati je bila znižana zgornja meja višine denarnega nadomestila za brezposelnost;
- znižanje višine starševskega nadomestila za nego otroka, na 90 % osnove;
- omejitev nadomestila za nego otroka z 2,5 na 2-kratnik povprečne plače;
- ukinitvev otroških dodatkov za družine z višjimi dohodki;
- za darilo ob rojstvu otroka ter pri dodatku za veliko družino se upošteva premoženjski cenzus;
- znižana subvencija za plačilo vrta za drugega otroka, vključenega v vrtec, na 30 %, za vse ostale otroke vrtec ostaja brezplačen;
- subvencije za šolsko prehrano se omogočijo samo socialno šibkim učencem in dijakom;
- subvencije za prehrano za študente se ukine med 15. julijem in 15. avgustom;
- subvencije za samozaposlene v kulturi so vezane na premoženjski status;
- nižji letni dodatki za upokoјence, in sicer obratno sorazmerno glede na višino pokojnine;
- nižje pokojnine, ki nimajo podlage v plačanih prispevkih³;
- povišana koncesijska dajatev na delo študentov in dijakov z 12 % na 23 %, ter nižji delež te dajatve, ki jo prejmejo posredniki študentskega dela (preusmerjen v sklad za štipendije);
- omejena višina bolniških nadomestil, ki jih krije zdravstvena zavarovalnica;
- ukinjena nadomestila za bolniško odsotnost za brezposelne;
- spremembe cenovnih standardov za medicinsko tehnične pripomočke;
- znižan delež kritja zdravstvenih storitev iz obveznega zdravstvenega zavarovanja.

Na prihodkovni strani so bile z ZUJF v začetku leta 2012 uveljavljene rešitve, ki so povečale prihodke državnega proračuna iz naslova davčnih dajatev na način, da so se obremenili dohodki ter transakcije, ki nimajo neposrednega negativnega vpliva na konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Namen celote ukrepov na prihodkovni strani proračuna je bil enakomerneje porazdeliti breme stroškov javnofinančne konsolidacije med zavezance, omejiti zlorabe na davčnem področju, povečati učinkovitost plačevanja davkov in preko dodatnih obremenitev nekaterih dejavnosti zagotoviti dodatne prihodke državnega proračuna. Sprejeti zakon vsebuje nekatere davčne ukrepe, ki so imeli vpliv na prihodkovni strani že v letu 2012, oziroma s 1. januarjem 2013:

- Povišanje splošne stopnje davka na dohodke od kapitala in davka na dobiček od odsvojitve izvedenih finančnih instrumentov, s sedanjih 20 na 25 % od leta 2013 dalje, kot trajni ukrep.
- Z letom 2013 se dohodninska lestvica spremeni tako, da se meja razreda za 41 % prestavi. S tem se bo stopnja dohodnine v višini 41 %, ob predpostavki upoštevanja samo splošne olajšave in obveznih prispevkov za socialno varnost, ki se priznajo kot odbitna postavka, uporabila pri dohodku v višini 1,5-kratnika povprečne plače. Kot začasen ukrep za leti 2013 in 2014 pa se k tej lestvici doda nov 4. davčni razred za dohodke nad zneskom petih povprečnih plač s stopnjo 50 %.
- Uvedba dodatnega davka na vodna plovila v letu 2013, ki bo prihodek državnega proračuna in ne občinskih proračunov (kot to velja za veljavni davek na vodna plovila).

² Višje delovno sodišče je 16. 3. 2013 odločilo, da je drugi odstavek 176. Člena ZUJF, ki določa višino regresa za letni dopust javnih uslužbencev za leto 2012, v nasprotju z Ustavo Republike Slovenije. Iz navedenega razloga bodo v letu 2013 prihranki iz naslova stroškov dela države za to razliko vračili manjši od načrtovanih.

³ Ustavno sodišče Republike Slovenije je dne 14.3.2013 odločilo, da se drugi, tretji in četrti odstavek 174. člena ZUJF, s katerim so se zniževale nekatere vrste pokojnin, razveljavi. Posledično to pomeni, da učinek ZUJF-a, v delu, ki se nanaša na znižanje izdatkov za pokojnine ne bo realiziran v predvidenem obsegu.

OSNUTEK

- Uvedba (od 1. julija 2012 dalje) dodatnega davka na motorna vozila, ki se odmerja za vozila s prostornino motorja 2.500 ccm ali več (oziroma pri motornih kolesih s prostornino motorja 1.000 ccm ali več).
- Uvedba davka na nepremično premoženje pravnih in fizičnih oseb v skupni vrednosti nad 1 milijon evrov, če se to premoženje ne uporablja za opravljanje dejavnosti. Davek se plačuje po stopnji 0,5 % od vrednosti za premoženje, vredno med enim in dvema milijonoma evrov, in po stopnji 1 % za premoženje vredno nad 2 milijona evrov. Uvedba tega davka je začasna, in sicer se bo davek plačeval le v drugi polovici leta 2012, za leto 2013 in leto 2014.
- Uvedba davka na dobiček zaradi spremembe namembnosti zemljišč, s katerim se je z letom 2013 uvedla nova protišpekulativna dajatev na dobiček, ki nastaja zaradi spremembe namembnosti zemljišča praviloma iz kmetijske rabe v zemljišče za gradnjo stavb.

Z ZUJF je v veljavi tudi mehanizem, na podlagi katerega vlada lahko v letu 2014 poviša splošno stopnjo DDV za največ tri odstotne točke v primeru ugotovljenega presežnega primanjkljaja nad 3 % BDP v letu 2013.

Sprejeti ukrepi za povečanje javnofinančnih prihodkov v letih 2013 in 2014

Vlada je v proračunih za leti 2013 in 2014 sprejela nekatere dodatne ukrepe za zagotavljanje javnofinančnih prihodkov v državni proračun. Hkrati so bile na drugi strani sprejete stimulative davčne spremembe, katerih cilj je predvsem spodbuditev gospodarske aktivnosti in večja administrativna poenostavitev v zvezi s prostovoljnim izpolnjevanjem davčnih obveznosti, da se podpre gospodarska rast in doseže vzdržnost javnih financ. Nekateri bistveni ukrepi, ki imajo vpliv na javnofinančne prihodke v letih 2013 in 2014:

- Prag za obvezen vstop v sistem obračunavanja DDV je povišan s sedanjih 25.000 evrov na 50.000 evrov obdavčljivega prometa, kar bo občutno poenostavilo davčno poslovanje najmanjših poslovnih subjektov, hkrati pa omogočilo, da se lahko dejansko uveljavijo administrativne poenostavitve na področju odmere davka od dohodka iz dejavnosti ter davka od dohodka pravnih oseb.
- Postopno povišanje minimalnega zneska trošarine na cigarete ter sprememba razmerja med specifično in proporcionalno trošarino. Kot dodaten ukrep so bila s spremembo zakona o vladi dodeljena dodatna pooblastila za ukrepanje na področju spreminjanja višine trošarin na energente, električno energijo, alkohol in alkoholne pijače ter tobačne izdelke, vključno z uvedbo pooblastil za ukrepanje na področju obsega vračil plačane trošarine za določene namene, kar bo vladi omogočilo hitro prilagajanje trošarinske politike glede na dejansko ekonomsko in javnofinančno situacijo.
- Uvedba sistema pavšalne obdavčitve dohodka, v okviru katerega se davčna osnova določa z ugotavljanjem normiranih in ne dejanskih odhodkov. To za najmanjše poslovne subjekte pomeni oblikovanje spodbudnega poslovnega okolja za razvoj novih podjetniških idej, hkrati pa bo lahko tudi ureditev obdavčevanja stimulative vplivala na obseg obstoječih dejavnosti in evidentiranje novih poslovnih subjektov.
- Omejevanja koriščenja davčnih izgub iz preteklih davčnih obdobij - ta pravica se omeji na največ 50 % davčne osnove davčnega obdobja. Cilj ukrepa je predvsem doseči večjo predvidljivost in višje prihodke proračuna.
- Posebna dohodninska olajšava za študente se zniža za 25 %.
- Cedularna obdavčitev za dohodke iz oddajanja premoženja v najem po proporcionalni stopnji v višini 25 %.
- Davek na finančne storitve obdavčuje provizije, ki jih finančne institucije zaračunavajo za izvajanje tistih finančnih storitev in so v skladu z zakonom, ki ureja davek na dodano vrednost, oproščene plačila DDV, vključno s storitvami zavarovalnih posrednikov in zastopnikov. Izvzete so le storitve upravljanja investicijskih skladov ter storitve v zvezi s transakcijami z vrednostnimi papirji, saj bodo te transakcije predmet obdavčitve s predvidenim evropskim davkom na finančne transakcije. Zakon je začel učinkovati s 1. marcem 2013.
- Spremembe zakona o davku na bilančno vsoto bank, s katerimi je bil v primerjavi z do tedaj veljavnim zakonom bolj poudarjen javnofinančni vidik zaračunavanja tega davka in zato zaostreni pogoji za zniževanje davčnih obveznosti.
- Vlada je z letom 2013 tudi spremenila obremenitev motornih vozil na način, da se vozilom progresivno poviša znesek letne dajatve za motorna vozila.

OSNUTEK

- Na področju okolja so z namenom hkratnega povečanja proračunskih prihodkov in spodbujanja varstva okolja povišane okoljske dajatve in koncesije. Z vidika proračunskih prihodkov je bistveno povišanje CO₂ dajatve za 15 %, vključno s CO₂ dajatvijo na pogonska goriva. Bistvo okoljskih dajatev je spodbujanje povzročiteljev in uporabnikov k učinkoviti in trajnostni rabi naravnih virov, z namenom ohranjanja okolja, ob sočasni spodbudi gospodarske rasti, ki jih nudijo zelene oziroma okolju prijazne tehnologije.
- Z namenom dodatne obremenitve oseb, ki imajo v lasti nepremično premoženje, se je razširil krog obdavčitve z davkom na nepremično premoženje večje vrednosti. Za leti 2013 in 2014 se je spodnji prag znižal iz 1 mio evrov na 500.000 evrov vrednosti, v obdavčitev pa so se zajele vse stanovanjske nepremičnine, razen stanovanj v javni rabi. S tem je dosežena večja porazdelitev bremena stroškov javnofinančne konsolidacije med širši krog zavezancev.

Ob obravnavi predloga proračunov za leto 2013 in 2014 je bilo dogovorjeno, da se z namenom povečanja javnofinančnih prihodkov med drugim uvedeta dva nova posredna davka - davek na brezalkoholne pijače z vsebnostjo sladkorja oziroma sladil in davek na vplačilo srečk v sistemu prirejanja klasičnih iger na srečo. Za uvedbo teh dajatev je potrebno sprejeti dva nova zakona.

Vlada bo nadaljevala politiko prilagajanja trošarin razmeram na trgu in glede na ekonomske okoliščine iskala primerno ravnatežje med cilji javnofinančne konsolidacije in zagotavljanjem konkurenčnega poslovnega okolja.

Eden bistvenih sklopov ukrepov za konsolidacijo javnih financ so aktivnosti za zmanjšanje davčnih utaj. Na tem področju je vlada pripravila ukrepe, ki prispevajo k enostavnejšemu in preglednejšemu davčnemu sistemu, ki zagotavlja popolnejše zajetje pobiranja davkov, ob manjših stroških izpolnjevanja davčnih obveznosti pri davčnih zavezancih in upravljanja sistema pobiranja davkov pri davčnih organih.

Dodatne učinke v smeri večje učinkovitosti davčnega nadzora vlada pričakuje tudi od projekta združevanja Davčne in Carinske uprave v enotno finančno službo za pobiranje javnofinančnih prihodkov, vendar bodo tu predvsem dolgoročni učinki.

Sprejeti ukrepi za zmanjšanje javnofinančnih odhodkov v letih 2013 in 2014

S uveljavitvijo ukrepov v ZUJF v letu 2012 se je število zaposlenih v javnem sektorju začelo zmanjševati. Z ZUJF so bili namreč sprejeti 3 sklopi ukrepov, ki vplivajo na stroške delovanja oziroma varčevanja javnega sektorja, in sicer:

- ukrepi glede omejevanja zaposlenih in omejevanja sklepanja drugih pogodb v javnem sektorju,
- ukrepi glede znižanja plač zaposlenih v javnem sektorju (linearno znižanje vrednosti plačnih razredov za 8%, ob istočasni dokončni implementaciji novega plačnega sistema javnega sektorja iz leta 2008),
- ukrepi glede poenotenja sistemske ureditve ter istočasno znižanje določenih povračil stroškov in drugih prejemkov zaposlenih v javnem sektorju.

Trend zmanjševanja tako števila zaposlenih kot obsega potrebnih sredstev za plače zaposlenih v javnem sektorju pa se nadaljuje tudi v letih 2013 in 2014.

Tabela 3: Podatki o gibanju števila zaposlenih in masi sredstev za plače zaposlenih v javnem sektorju

	December 2011	Maj 2012	December 2012	Februar 2013	Razlika februar 2013/maj2012
Število zaposlenih	160.868	161.826	159.214	157.534	-4.292 oz. 2,7%
Mesečna masa sredstev za plače (EUR)	293.754.100	296.082.477	282.588.724	276.077.528	-20.004.949 oz. 6,8%

Vir: AJPES

Tabela 4: Rast števila zaposlenih po statistiki nacionalnih računov – SNA (v %), 2006–2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Skupaj (1+2)	1,5	3,3	2,6	-1,8	-2,2	-1,6	-1,3

OSNUTEK

1. Dejavnost javnih storitev (OPQ)	1,4	0,8	1,8	2,2	2,2	0,9	0,9
2. Ostale dejavnosti (A do N in R do T)	1,6	3,9	2,7	-2,6	-3,1	-2,2	-1,7
S13 Sektor država	1,4	0,3	2,7	1,5	1,5	0,5*	0,5

Vir: SURS, statistika nacionalnih računov, preračuni UMAR.

Opomba: Iz rasti je izločen vpliv reorganizacije slovenskih železnic (SŽ), ki so se preoblikovale v 4 nove družbe, posledično sta se v letu 2011 dva dela SŽ (3.756 zaposlenih) uvrstila v sektor države: Po originalnem podatku je zato rast zaposlenih v sektorju država v letu 2011 2,8-odstotna.

Podobno dinamiko rasti kažejo tudi podatki AJPES-a o gibanju števila zaposlenih, za katere velja Zakon sistemu plač v javnem sektorju. Rast njihovega števila se je v letu 2009, ko se je zasebni sektor že odzval na krizo z zmanjševanjem zaposlenosti, še pospešila in se šele v zadnjih dveh letih upočasnila pod 1 %, medtem ko se število zaposlenih v zasebnem sektorju znižuje vse od leta 2009.

Tabela 5: Medletna rast števila zaposlenih* po podatkih AJPES (v %), 2006–2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Skupaj število zaposlenih	2,7	3,1	2,4	-4,5	-2,6	-1,6	-1,6
Število zaposlenih v javnem sektorju (po ZSPJS)	1,0	0,4	0,9	1,2	1,3	0,7	0,5
Število zaposlenih v zasebnem sektorju	3,3	4,0	2,9	-6,3	-3,8	-2,4	-1,9

Vir: AJPES.

Opomba: * Število zaposlenih pri pravnih osebah, na podlagi opravljenih ur. ** Zasebni sektor sestavljajo pravne osebe brez pravnih oseb v javnem sektorju (po ZSPJS).

Po visoki rasti plač v državnem sektorju (in dejavnostih javnih storitev) v letih 2008 in 2009, je bila ta zaradi varčevalnih ukrepov, ki so se zaradi splošnega gospodarskega in javnofinančnega položaja z dopolnitvami sprejemali vse od leta 2009, v letih 2010–2011 povsem zaustavljena, v letu 2012 pa se je zaradi uveljavitve ZUJF znižala. Prvi varčevalni ukrepi so začeli veljati leto po uvedbi dolgo načrtovane plačne reforme, zaradi katere je bila rast plač relativno visoka prav v obdobju 2008–2009, ko se je v dejavnostih zasebnega sektorja zaradi krize že pričela umirjati. Umirjanje slednje je nato v pogojih nizke gospodarske aktivnosti prekinil zlasti dvig minimalne plače, v obdobju 2011–2012 pa so naraščajoča brezposelnost, relativno nizka inflacija, nadaljnji padec gospodarske aktivnosti in težnje podjetij po ohranjanju konkurenčnega položaja ponovno močno upočasnili rast plač tudi v dejavnostih zasebnega sektorja.

Tabela 6: Nominalna rast bruto plače na zaposlenega (v %), 2006–2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Skupaj	4,8	5,9	8,3	3,4	3,9	2,0	0,1
1. Dejavnosti javnih storitev (OPQ)	3,5	4,1	10,1	6,7	-0,1	0,0	-2,2
2. Ostale dejavnosti (A do N in R do S)	5,3	6,8	7,8	1,8	5,1	2,6	0,8
S13 sektor država	3,7	4,1	10,2	7,0	0,0	0,0	-2,2
Javni sektor po ZSPJS (AJPES)	3,5	3,6	10,0	7,4	0,1	0,1	-2,2

Vir: SURS, AJPES, preračuni UMAR.

Vlada je tudi v letu 2013 postavila jasen cilj o nadaljnjem zniževanju stroškov dela v celotnem javnem sektorju. Pomembne učinke sicer prinašajo že ukrepi v ZUJF, na podlagi katerih se bo tudi v letu 2013 in 2014 nadaljeval trend zmanjševanja števila zaposlenih v javnem sektorju. Poleg restriktivne politike kadrovanja, se načrtuje sprejem dodatnih ukrepov, s katerimi bomo omejili obseg sredstev za stroške dela v javnem sektorju. Dodatna naloga resornih ministrstev je, da z različnimi ukrepi racionalizacije in optimizacije poslovanja dosežejo znižanje stroškov dela tudi pri posrednih proračunskih uporabnikih (javni zavodi, skladi, agencije). Poleg tega vlada vodi tudi socialni dialog z reprezentativnimi sindikati javnega sektorja za iskanje možnosti dogovora o dodatnih sistemskih, dolgoročnih ukrepih za znižanje potrebnih sredstev za stroške dela zaposlenih v javnem sektorju v letih 2013 in 2014.

2. priporočilo

Sprejme nujne ukrepe za zagotavljanje dolgoročne vzdržnosti pokojninskega sistema, ob hkratnem ohranjanju primerne ravni pokojnin, tako da (i) izenači zakonsko določeno upokojitveno starost za

moške in ženske; (ii) zagotovi zvišanje dejanske upokojitvene starosti, tudi s tem, da zakonsko določeno upokojitveno starost poveže s pričakovano življenjsko dobo; (iii) zmanjša možnosti za zgodnjo upokojitve; in (iv) opravi revizijo sistema indeksacije za pokojnine. Stopnjo zaposlenosti starejših delavcev zviša tudi z nadaljnjim razvojem aktivnih politik trga dela in ukrepov vseživljenjskega učenja.

Sprememba pokojninskega sistema

Z letom 2013 je začel veljati nov Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2). Sprememba pokojninskega sistema v Sloveniji je bila nujna iz dveh razlogov - finančne vzdržnosti pokojninske blagajne in preprečitve nadaljnega padanja pokojnin. Z uresničitvijo teh ciljev je Slovenija vzpostavila pravičnejši, zanesljivejši in tudi finančno učinkovitejši pokojninski sistem, ki pa še vedno temelji na medgeneracijski solidarnosti. To pomeni, da delovno aktivni od svojih dohodkov plačujejo prispevke in s tem upokojencem zagotavljajo pokojnine. Ob tem pa pokojninski sistem ostaja pravičen do vseh generacij oziroma tudi do bodočih prejemnikov pokojnin, ki s prispevki zagotavljajo pokojnine sedanjim upokojencem. Zato morajo biti vplačila in izplačila pokojninske blagajne čim bolj uravnotežena, finančno breme pa pravično porazdeljeno med generacijami.

Najpomembnejše spremembe ZPIZ-2 so:

- Izenačitev upokojitvene starosti za moške in ženske, in sicer je določena »polna« upokojitvena starost pri 65-tih letih, če zavarovanec/ka dopolni vsaj 15 let zavarovalne dobe,
- Restriktiven sistem malusov (znižanja pokojnin) v primeru predčasne upokojitve – znižanje pokojnine za 3,6 % za vsako leto upokojitve pred 65. letom starosti. Hkrati je višja tudi upokojitvena starost za pridobitev pravice do predčasne pokojnine na 60 let, če je posameznik (moški/ženska) dopolnil 40 let pokojninske dobe,
- Nova formula za usklajevanje pokojnin, po kateri se bodo pokojnine usklajevale v višini 60% rasti povprečne plače v RS in 40% v višini rasti cen življenjskih stroškov.

V zvezi z vzpostavitvijo avtomatičnega mehanizma, na podlagi katerega bi dvigovanje upokojitvene starosti potekalo skladno s podaljševanjem življenjske dobe, je potrebno pojasniti, da je bila reforma sprejeta v soglasju s socialnimi partnerji, v okviru pogovorov pa zaradi kratkega časovnega okvira, ki je bil na voljo za sprejem reforme, ni bilo možno vpeljati omenjenega mehanizma. Ta bo del nadaljnje sistemske reforme pokojninskega zavarovanja.

Starostna upokojitev. Za tiste, ki so tik pred upokojitvijo, so v novem zakonu predvidena postopna prehodna obdobja, tako da se bodo minimalni pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine dvigovali postopoma. To pomeni, da bo prehod na novo ureditev bistveno blažji, pogoji za starostno pokojnino pa bodo tako za moške kot za ženske milejši, kot jih ZPIZ-2 določa za upokojitev po preteku teh obdobj. Upokojitveno starost za pridobitev starostne pokojnine bo v prihodnje mogoče zniževati glede na število otrok, obveznega služenja vojaškega roka ter zaradi vključitve v zavarovanje pred 18. letom starosti, vendar samo v primeru, če bo zavarovanec prej dopolnil 40 let pokojninske dobe brez dokupa.

Predčasna upokojitev. V novem zakonu je predvidena tudi predčasna upokojitev pred dopolnjenim starostnim pogojem 65 let. Zavarovanec oz. zavarovanka bosta tako lahko pridobila pravico do predčasne pokojnine pri starosti 60 let, če bosta dopolnila najmanj 40 let pokojninske dobe. Vendar pa je potrebno opozoriti, da bo zaradi prenovljenega sistema malusov, ki bodo trajni, predčasen odhod v pokojnino vplival na višino pokojnine. Za vsak mesec razlike do izpolnitve pogojev za starostno upokojitev, se bo pokojnina, odmerjena glede na dopolnjeno pokojninsko dobo, znižala za 0,3 odstotka. Seveda se bodo tudi pogoji za predčasno upokojitev dvigali postopno, in sicer pri moških do leta 2018, pri ženskah pa do leta 2019.

Delna upokojitev. Zavarovanci bodo imeli možnost delne upokojitve, ki jo sicer pozna že veljavni sistem, vendar pa novi zakon uvaja nekatere novosti. Možnost delne upokojitve bodo imeli po novem tudi samozaposleni, kmetje in družbeniki, delovni čas bo še bolj prilagodljiv (vendar najmanj 4 ure dnevno), zavarovanci pa bodo poleg dela plače prejeli tudi delno pokojnino v odstotku, ustreznem skrajšanju polnega delovnega časa, do dopolnitve starosti 65 let, povečane za 5 %. Delna pokojnina bo tako namenjena stimuliranju podaljševanja delovne aktivnosti in kasnejšega upokojevanja zavarovancev.

Pokojninska osnova. Za izračun pokojninske osnove starostne in predčasne pokojnine se bo upoštevalo obdobje najugodnejših zaporednih 24 let zavarovanja od 1.1.1970 dalje, ki so za zavarovanca najugodnejša. V prehodnem obdobju se bo obračunsko obdobje za izračun pokojninske osnove podaljševalo postopno za eno leto na leto, začenši z 19 leti v letu 2013, 20 leti v letu 2014, leta 2018 pa bodo osebi, ki se bo želela upokojiti, pokojnino izračunali na podlagi najugodnejših zaporednih 24 let. Dodatno je potrebno pojasniti, da bo z novim načinom izračunavanja pokojnine zaustavljeno nadaljnje zniževanje višine pokojnin, upokojujencem pa bodo zagotovljene dostojne pokojnine. Hkrati bo v pokojninski sistem vpeljana večja pravičnost v skladu z načelom večje povezanosti vplačil in izplačil. Višina pokojnine bo bolj kot do zdaj odvisna od vplačanih prispevkov, v pokojninsko dobo pa se bodo štela samo obdobja, za katera so bili plačani prispevki.

Dokup pokojninske dobe. Še vedno bo obstajala možnost dokupa pokojninske dobe. ZPIZ-2 bo namreč zavarovancem ali uživalcem pokojnine za izpolnitev pogojev ali za ugodnejšo odmero pokojnine omogočil dokup zavarovalne dobe za obdobja, ki niso všteta v pokojninsko dobo.

Bonusi za nadaljnjo aktivnost in malusi za predčasno upokojevanje. Bonusi so oblikovani kot spodbuda posameznikom, da delajo tudi po izpolnitvi minimalnih pogojev za predčasno oziroma starostno upokojevanje. Daljše ostajanje v aktivnosti se spodbuja tudi z prilagoditvijo pokojnine v primeru predčasnega odhoda iz trga dela. Tako se zavarovancu odmerjena (predčasna) pokojnina zniža za 0,3 % (moški in ženske) za vsak mesec upokojitve pred 65 leti starosti (oba spola). Ker bo dvig zakonske starosti na 65 let postopen, prav tako pa se postopno dviguje tudi pokojninska doba za predčasno pokojnino za zavarovance z 38 let na 40 let, so odbitki (malusi) temu prilagojeni.

Informativna osebna evidenca – večja preglednost za večjo solidarnost. Cilj uvedbe informativne osebne evidence obveznega zavarovanja je zagotoviti dodatno preglednost celotnega pokojninskega sistema in tako povečati zaupanje zavarovancev v sistem. Predvideva se vzpostavitev informativne osebne evidence obveznega zavarovanja, kjer se bodo za vsakega zavarovanca posebej beležili njegovi matični podatki o obračunanih in plačanih prispevkih. Na ta način bo zavarovanec v realnem času pridobil informacije in nadzor nad tem, ali mu je delodajalec dejansko plačal prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Informativno osebno evidenco bo za vsakega zavarovanca, ki je vključen v obvezno zavarovanje, vodil Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Spodbude delodajalcem. V ZPIZ-2 so določene stimulacije delodajalcev za zaposlovanje starejših in mlajših delavcev, za zaposlovanje mater, z otrokom do tretjega leta starosti, ter za podjetnike, ki prvič registrirajo samostojno dejavnost. Stimulacije so določene v obliki znižanih prispevkov delodajalcev za delavce, starejše od 60 let (30% znižanje prispevkov delodajalcev) oziroma za delavce, ki izpolnjujejo pogoje za predčasno upokojevanje (50 % znižanje prispevkov delodajalcev).

Aktivna politika zaposlovanja

Ob hkratnem zaostrovanju pogojev upokojevanja se v okviru aktivne politike zaposlovanja izvaja večje število programov, ki so usmerjeni prioritarno v zagotavljanje dolgoročne zaposljivosti v smislu pridobivanja sodobnih kompetenc in usposobljenosti starejše populacije na trgu dela ter daljše delovno življenje. Vključenost v obstoječe programe in predvidena razširitev le-teh na nove, bo izboljšala vključenost starejših na trgu dela, ob izvajanju že opisanih ostrejših kriterijev upokojevanja.

V skladu s sprejetimi Smernicami za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja (APZ) za obdobje 2012-2015 se bodo programi APZ izvajali tudi z namenom hitrejše aktivacije brezposlenih. Ena od pomembnih ciljnih vrednosti do leta 2015 je 15 % delež starejših, vključenih v ukrepe APZ, tako je bila v skladu s Smernicami tudi v letu 2012 posebna pozornost namenjena starejšim iskalcem zaposlitve. V okviru aktivne politike zaposlovanja so bili starejši brezposelni zastopani kot ciljna skupina v vseh ukrepih aktivne politike zaposlovanja. Skupaj je bilo v ukrepe APZ v letu 2012 vključenih 29.191 brezposelnih oseb, od tega 4.821 oz. 17 % starejših od 50 let.

Tabela 7: Vključene osebe v ukrepe APZ v letu 2012:

OSNUTEK

Ukrep APZ	Število vključenih brezposelnih	Število vključenih brezposelnih starejših od 50 let	Število vključenih zaposlenih	Število vključenih zaposlenih starejših od 55 let
Usposabljanje in izobraževanje	12.397	1.641	4.117	135
Spodbude za zaposlovanje (programi subvencioniranja zaposlovanja težje zaposljivih skupin brezposelnih)	1.861	850		
Kreiranje delovnih mest (programi javnih del)	6.656	1.277		
Spodbujanje samozaposlovanja (namenjen brezposelnim osebam, ki se želijo samozaposliti ter tako uresničiti svojo podjetniško idejo)	8.277	1.053		

Vir: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in enake možnosti

Najpomembnejši programi znotraj APZ so »Zaposli.me /Spodbujanje zaposlovanja težje zaposljivih brezposelnih oseb«, Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih in programi javnih del:

- V letih 2012 in 2013 je Zavod RS za zaposlovanje izvajal javna povabila v okviru programa »Zaposli.me /Spodbujanje zaposlovanja težje zaposljivih brezposelnih oseb«. Namen programa je spodbujanje na način, ki bo brezposelnim osebam iz ciljne skupine omogočil ponovno vključitev v delovno okolje, zmanjševal njihovo socialno izključenost in revščino ter izboljševal njihove zaposlitvene možnosti. Ciljna skupina so tudi starejši od 50 let, ki so najmanj 3 mesece prijavljeni v evidenci brezposelnih oseb. V program »Zaposli.me« je bilo v letu 2012 vključenih 1.773 brezposelnih oseb, od tega 839 starejših od 50 let (47 %).
- Program »Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih« izvaja Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendije. Namen programa je, da delodajalci začnejo sistematično vlagati v zaposlene in tako v skladu s potrebami na trgu dela prispevati k odpravi strukturnih neskladij in izboljšanju usposobljenosti človeških virov ter povečanju mobilnosti in zaposljivosti. Dodana vrednost programa je, da odgovarja dejanskim potrebam po zmanjševanju primanjkljaja splošnih in poklicnih kompetenc na trgu dela, saj poleg sofinanciranja iz sredstev Evropskega socialnega sklada predvideva določen delež sofinanciranja tudi s strani delodajalcev, katerih zaposleni so vključeni v program. V letu 2012 je bilo v ukrep vključenih 4.117 zaposlenih.
- **Javna dela**, kot program aktivne politike zaposlovanja, so namenjena spodbujanju delovne in socialne vključenosti ter izboljšanju usposobljenosti in delovnih veščin ranljivih skupin brezposelnih oseb, med katere sodijo tudi starejše osebe od 50 let. Namen javnih del je spodbuditi oblikovanje zaposlitvenih programov ter razvoj novih delovnih mest s pritegnitvijo lokalnih skupnosti k reševanju brezposelnosti na njihovem območju. Prav tako je namen spodbuditi neprofitne delodajalce k oblikovanju programov, ki bodo v javnem interesu lokalne skupnosti ali države in bodo primerni za zaposlitev določenih ciljnih skupin brezposelnih oseb. Partnerji pri izvajanju programov javnih del so poleg Zavoda RS za zaposlovanje še naročniki in izvajalci programov javnih del. Z izvajanjem programov javnih del v letu 2012 smo tako prispevali k večji zaposlenosti prebivalstva in manjši brezposelnosti tudi ciljne skupine brezposelnih oseb, starejših od 50 let. V letu 2012 je bilo tako v programe javnih del vključenih 3.762 brezposelnih oseb, od tega 1.227 starejših od 50 let (33 %). Program javnih del se bo nadaljeval tudi v letu 2013.
- Ministrstvo pristojno za kulturo, je izvajalo razpise za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti. V letu 2012 je bilo tako v okviru razpisa podprtih 23 projektov, ki so izboljšali zaposljivost pripadnikov ranljivih skupin, saj je bilo na novo ustvarjenih 11 delovnih mest. Program se bo nadaljeval tudi v letu 2013.

Ukrepi vseživljenjskega učenja

Z letnim programom izobraževanja odraslih se določajo izobraževalni programi in dejavnosti, ki se izvajajo in (so)financirajo iz državnega proračuna in iz sredstev Evropskega socialnega sklada, v posameznem letu.

OSNUTEK

Med aktivnosti s področja vseživljenjskega učenja, ministrstvo pristojno za delo, izvaja ukrepe usposabljanja in izobraževanja, ki so uvrščeni v APZ. Prednostne naloge so namenjene pridobivanju nacionalnih poklicnih kvalifikacij, ugotavljanju in potrjevanju znanja in kompetenc, pridobljenih v neformalnem izobraževanju. Pozornost je namenjena vlaganju v nadgradnjo veščin, znanj, kompetenc, ki so bistvenega pomena za izboljšanje človeške vrednosti in zaposljivosti posameznika, usposabljanju na delovnem mestu in drugim aktivnostim, ki pripomorejo k večji konkurenčnosti in usposobljenosti posameznika. Kot v vseh programih APZ, so tudi v okviru usposabljanja in izobraževanja starejši prioriteta skupina pri vključevanju v programe.

3. priporočilo

Sprejme potrebne ukrepe za zagotovitev zadostnih kapitalskih rezerv za bančni sektor in odločno spodbuja čiščenje bilanc stanja, tako da se lahko ponovno začne ustrezno posojanje produktivnim dejavnostim. Pridobi potrditve kvalificiranih tretjih oseb glede ocen kreditnih izgub pri stresnih testih sistemsko pomembnih bank.

S cilji pospeševanja kreditiranja nefinančnega sektorja, zagotovitve pogojev za odprodajo kapitalskih naložb države v bankah in ugotavljanja odgovornosti za nastanek kreditov in naložb, ki se vodijo kot slabitve v bilancah bank, je bil pripravljen Zakon o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (ZUKSB), ki je stopil v veljavo 28. 12. 2012. Zakon daje poleg ukrepa poročstva države za zadolževanje bank pri Banki Slovenije za zagotavljanje potrebne likvidnosti v skrajni sili pravno podlago za izvedbo prenosa slabih terjatev bank na Družbo za upravljanje terjatev bank ter v drugem koraku možnost za dokapitalizacijo bank, če bi prenos teh terjatev povzročil neizpolnjevanje kapitalskih zahtev v bankah. Na ta način se lahko sprosti kreditni krč in ponovno zagotovi prepotrebno financiranje dobrih gospodarskih projektov, saj bodo banke po prenosu terjatev sprostile na te vezan kapital.

Merila in pogoje, ki jih morajo izpolnjevati banke, da so upravičene do ukrepov, ter merila in pogoje glede posameznih ukrepov, določa Uredba o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank, ki je bila sprejeta 19. marca 2013. O ukrepih odloči vlada na podlagi predloga medresorske komisije, ki pripravi predlog po pregledu poslovne strategije banke. Druga merila in pogoji za določitev in za izvajanje ukrepov za krepitev stabilnosti bank, ki se urejajo v uredbi in se nanašajo na:

- povečanje osnovnega kapitala bank in drugih kapitalskih instrumentov banke (merila in kriteriji za povečanje osnovnega kapitala bank ter za udeležbo banke z lastnimi viri);
- prevzemanje tveganj bank s strani DUTB (merila in kriterije za prevzem tveganj, vrste tveganj, vrste tveganj, ki se lahko prevzamejo in tveganj, ki se lahko krijejo, vrste prevzema ali kritja tveganj, vključno s kriteriji, pravice za povratni prenos tveganj na banko, ki je deležna ukrepov po tej uredbi in vprašanja vrednotenja prenesenih tveganj);
- izdajo poročstva države za prevzete obveznosti namenske družbe (merila in pogoji za dodelitev poročstva države, vrste tveganj, ki se lahko krijejo pri izdaji poročstva za obveznosti namenske družbe ter provizija za izdana poročstva).

Tabela 8: Izpeljane aktivnosti na podlagi ZUKSB:

Aktivnost	Faza postopka	Predviden rok izvedbe
Ustanovitev Družbe za upravljanje terjatev bank (DUTB)	Postopki ustanavljanja so v teku. Sprejet je statut DUTB in vpisan v sodni register.	
Imenovanje neizvršnih direktorjev DUTB	Že imenovani	
Imenovanje v.d. izvršnih direktorjev DUTB	Že imenovani	
Imenovanje izvršnih direktorjev	Aktivnosti še ni	Razpis mora biti objavljen v 6 mesecih od uveljavitve ZUKSB
Priprava podzakonskih aktov	Uredba o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank sprejeta	
Imenovanje članov medresorske komisije	Že imenovani	

VIR: Ministrstvo za finance

Načrtovane aktivnosti na podlagi ZUKSB:

Prenos prvega paketa slabih terjatev bank na DUTB bi izvedli do konca junija 2013. Vzporedno s sanacijo slabih bančnih terjatev pa bi izpeljali tudi postopke prestrukturiranja določenih podjetij.

Pred dejanskim prenosom terjatev na DUTB bo potrebno izpeljati še aktivnosti, kot jih predvideva ZUKSB, zlasti:

- izdelava podrobne realno uresničljive poslovne strategije s strani bank,
- izpeljava postopka s strani medresorske komisije za oceno primernosti banke za ukrep,
- priglasitev konkretnega ukrepa Evropski komisiji za presojo glede državnih pomoči,
- opraviti se morajo cenitve sredstev bank,
- izpeljati postopek preko vlade za odločitev vlade glede izvedbe ukrepa.

Okrepljen nadzor s strani Banke Slovenije

S spremembami in dopolnitvami Zakona o bančništvu, ki je bil uveljavljen konec leta 2012, se vzpostavlja učinkovit pravni režim nadzornih ukrepov Banke Slovenije za reševanje težav, s katerimi se v zaostrenih razmerah sooča bančni sistem zaradi omejenih možnosti pri zagotavljanju ustreznih virov financiranja, zlasti za potrebe zagotavljanja kapitalске ustreznosti v skladu z zahtevami Banke Slovenije oziroma Evropskega bančnega organa (EBA). Posebno pozornost predlog namenja zgodnjemu posredovanju ter orodjem za reševanje bank. V ta namen zakon Banki Slovenije daje na razpolago dodatne izredne ukrepe za varstvo javnega interesa v razmerah ogroženosti stabilnosti finančnega sistema, pri čemer se bodo ti ukrepi uporabljali, če banka ne bo izpolnjevala svojih obveznosti (predvsem je merilo kapitalška ustreznost bank).

4. priporočilo

Prilagodi zakonodajo za zaščito delovnih mest v zvezi s pogodbami za nedoločen čas, da bo zmanjšala razdrobljenost trga dela, ob posvetovanju s socialnimi partnerji in v skladu z nacionalnimi praksami. Tudi v prihodnje rešuje problem vzporednega trga dela, ki ga ustvarja študentsko delo.

Državni zbor RS je na seji 5. 3. 2013 sprejel reformo trga dela, ki jo sestavljata nov Zakon o delovnih razmerjih (v nadaljevanju ZDR-1) in novela Zakona o urejanju trga dela (v nadaljevanju ZUTD). Oba zakona sta bila sprejeta s širokim političnim in družbenim konsenzom ter ob soglasju socialnih partnerjev, ki so v procesu pogajanj tudi neposredno sodelovali pri oblikovanju končnih rešitev.

1. Spremembe na področju delovnih razmerij

Cilj nove zakonodaje je:

- dejanska uveljavitev koncepta prožne varnosti (flexicurity),
- zmanjšanje segmentacije na trgu dela,
- povečanje učinkovitosti delovnopravnega varstva in preprečevanja zlorab,
- usklajitev zakonodaje z odločbami Ustavnega sodišča RS, drugo domačo zakonodajo in mednarodnimi predpisi na tem področju.

Prilagoditve zakonodaje za zaščito delovnih mest s pogodbami o zaposlitvi za nedoločen čas in ukrepi za povečanje notranje fleksibilnosti

Rešitve novega zakona v zvezi s formalnimi obveznostmi delodajalca v postopkih sklepanja in odpovedi pogodb o zaposlitvi bodo prispevale k zmanjševanju ovir delodajalcem za zaposlovanje za nedoločen čas, ob hkratnem zagotavljanju ustreznega pravnega varstva delavca kot šibkejše stranke v delovnem razmerju.

OSNUTEK

Na podlagi indeksa varovanja zaposlitve delavcev zaposlenih za nedoločen čas OECD iz leta 2008 – 2,98, je Slovenija na tem področju dosegala enega najslabših rezultatov med državami članicami. Ukrepi, predvideni v reformi trga dela, bodo po neuradnih izračunih Urada RS za makroekonomske analize in razvoj po enaki metodologiji indeks varovanja zaposlitve delavcev zaposlenih za nedoločen čas znižali na raven 2, s čimer bi se Slovenija umestila v povprečje držav članic OECD. Približevanje indeksov varovanja zaposlitve za zaposlene za nedoločen in določen čas pa bo dodatno spodbudilo zmanjševanje segmentacije na trgu dela.

ZDR-1 predvideva poenostavitev postopkov pred odpovedjo in v zvezi z odpovedjo, z namenom omejiti procesne ovire za zakonitost odpovedi pogodb o zaposlitvi, skrajšati postopke odpovedi, zmanjšati stroške delodajalca, zmanjšati negotovost delodajalca v primeru, ko nadaljevanje delovnega razmerja iz utemeljenih razlogov ni možno, in odpraviti administrativne ovire.

Po novem lahko delovno sodišče ne zgolj na predlog delavca, ampak tudi na predlog delodajalca, odloči o denarnem povračilu namesto reintegracije (vrnitve na delo) po ugotovitvi, da je prenehanje pogodbe o zaposlitvi nezakonito, vendar glede na vse okoliščine in interes pogodbenih strank nadaljevanje delovnega razmerja ne bi bilo več mogoče.

Zmanjšanje stroškov pri zaposlitvah za nedoločen čas

Najdaljši odpovedni rok pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani delodajalca iz poslovnega razloga ali iz razloga nesposobnosti se s 120 skrajšuje na 60 dni. Daljši odpovedni rok (80 dni) velja le v primeru, ko je delavec pri delodajalcu izpolnil 25 let zaposlitve in v kolikor ni s kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti določen drugačen odpovedni rok. Za primer odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani delodajalca iz krivdnega razloga se odpovedni rok skrajšuje iz enega meseca na 15 dni.

ČAS TRAJANJA ZAPOSLOTITVE	1. leto	2. leto	3. leto	5. leto	10. leto	15. leto	17. leto	20. leto	25. leto	26. leto
ODPOVEDNI ROK (poslovni razlog in razlog nesposobnosti)	15 dni	30 dni	32 dni	36 dni	46 dni	56 dni	60 dni	60 dni	60 dni	80 dni

Z reformo trga dela je omogočeno vključevanje delavcev v ustrezne ukrepe na trgu dela že v času odpovednega roka. Ta rešitev bo skupaj z dolžnostjo delodajalca, da že ob začetku teka odpovednega roka obvesti Zavod za zaposlovanje (v nadaljevanju ZRSZ) o odpovedi pogodbe o zaposlitvi (če mu ne ponudi druge ustrezne zaposlitve) in dolžnostjo prijave delavca v evidenco iskalcev zaposlitve omogočila takojšnje vključevanje delavcev v odpovednem roku v aktivnosti, ki jim lahko omogočijo zaposlitev, pridobivanje novih znanj in kompetenc, ki so za delodajalce bolj zanimive in vplivala na boljšo motivacijo delavcev za čimprejšnjo ponovno vključitev na trg dela.

Za čas odsotnosti z dela, ko je delavec v času odpovednega roka enkrat na teden vključen v ustrezne ukrepe na področju trga dela, delodajalcu ZRSZ kot nadomestilo stroška delavčeve bruto plače, ki jo je delodajalec izplačal delavcu za dneve njegove odsotnosti z dela, povrne 70 odstotkov osnove.

V primeru odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnih razlogov ali razloga nesposobnosti se višina odpravnine po novem zakonu znižuje. Delavcu tako pripada odpravnina v višini 1/5 osnove za zaposlitev od enega do desetih let (prej od enega do petih let), 1/4 osnove za zaposlitev od deset do dvajset let (prej od pet do deset let), 1/3 osnove za več kot dvajset let (prej več kot 15 let) zaposlitve pri delodajalcu.

Ukrepi za spodbujanje zaposlovanja starejših

Z namenom zviševanja delovne aktivnosti starejših se postopno zvišuje starost delavcev, ki jim je zagotovljeno posebno varstvo pred odpovedjo, in sicer ureditev v ZDR-1 sledi dvigu starosti, ki jo za upokojitev predvideva pokojninska zakonodaja. Posebno varstvo pred odpovedjo uživajo delavci, ki izpolnjujejo pogoj starosti 58 let oziroma delavci, ki sicer pogoja starosti ne izpolnjujejo, jim pa do izpolnitve pogojev za starostno upokojitev manjka pet let ali manj. Dodatno spodbudo za zaposlovanje starejših predstavljajo spremembe na področju odpravnine ob upokojitvi. Zakon kot pogoj za pridobitev pravice do odpravnine ob upokojitvi na novo določa, da pravica delavcu pripada, če je delavec pri

OSNUTEK

delodajalcu zaposlen najmanj pet let, ter daje možnost drugačnega urejanja pravice s kolektivno pogodbo dejavnosti.

Nov zakon ohranja dodatek za delovno dobo kot obvezno sestavino plače. Zakon določa pravico, medtem ko so pogoji za pridobitev te pravice in sama višina določeni v kolektivnih pogodbah na ravni dejavnosti.

Povečanje fleksibilnosti

ZDR-1 poleg ukrepov, ki se nanašajo na sklepanje in odpoved pogodbe o zaposlitvi, predvideva tudi druge ukrepe, ki bodo pomembno vplivali tako na zunanjo fleksibilnost - fleksibilnost trga dela kot tudi na notranjo fleksibilnost - fleksibilnost pri delodajalcu.

Nov zakon podrobneje ureja možnost, ko se delavcem v času trajanja delovnega razmerja lahko naloži tudi opravljanje drugega dela, če ta možnost ni drugače urejena s posebnim zakonom ali s kolektivno pogodbo. Zakon določa primere (z namenom ohranitve zaposlitve ali zagotovitve nemotenega poteka delovnega procesa) in pogoje (ustreznost drugega dela, časovna omejitev na tri mesece, zadržanje ugodnejšega plačila za delo), ko je takšno obveznost možno pisno odrediti delavcu. Dodatno ZDR-1 manjšim delodajalcem omogoča večjo notranjo fleksibilnost, saj lahko delavcem začasno odredijo tudi primerno delo (delo, za katerega je sicer zahtevana za eno raven nižja stopnja izobrazbe).

Nov zakon uvaja institut »začasnega čakanja na delo«, pri čemer se za razliko od veljavne sistemske ureditve po kateri je delavec, ki mu delodajalec ne more zagotavljati dela, upravičen do 100 odstotkov nadomestila plače, nadomestilo plače znižuje na 80 odstotkov osnove. Delodajalec lahko pisno napoti delavca na čakanje na delo doma najdalj za šest mesecev v posameznem koledarskem letu, v kar se šteje tudi morebitne krajše večkratne napotitve.

Drugi ukrepi za zmanjševanje razdrobljenosti trga dela

Zakon omejuje sklepanje pogodb o zaposlitvi za določen čas, s tem ko preprečuje sklenitev ene ali več zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas za isto delo, katerih neprekinjen čas trajanja bi bil daljši kot dve leti (razen v izrecno določenih primerih). Pravica do odpravnine se določa tudi v primeru prenehanja pogodbe o zaposlitvi za določen čas, razen v primerih, ko ta preide v pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas, oziroma če delavec nadaljuje z delom na podlagi pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas, ali če delavec ne sklene pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas za ustrezno delo, ki mu ga je ponudil delodajalec po poteku pogodbe o zaposlitvi za določen čas.

Po novem je določena oprostitev od plačevanja prispevka delodajalca za primer brezposelnosti v prvih dveh letih zaposlitve za nedoločen čas, na drugi strani pa je znesek tega prispevka v primeru sklenitve pogodbe o zaposlitvi za določen čas določen v višini petkratnika običajnega prispevka zaradi bistveno višjega tveganja nastanka brezposelnosti, kot v primeru sklenitve pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas.

Dodatne ukrepe za preprečevanje razdrobljenosti trga dela na področju plačevanja prispevkov predvideva tudi nova pokojninska zakonodaja. V ZPIZ-2 so tako določene stimulacije delodajalcev za zaposlovanje starejših in mlajših delavcev, za zaposlovanje mater z otrokom do tretjega leta starosti ter za podjetnike, ki prvič registrirajo samostojno dejavnost. Stimulacije so določene v obliki znižanih prispevkov delodajalcev za delavce, kot npr. za delavce starejše od 60 let (30% znižanje prispevkov delodajalcev) oziroma za delavce, ki izpolnjujejo pogoje za predčasno upokožitev (50 % znižanje prispevkov delodajalcev).

ZDR-1 poleg tega določa, da število napotenih delavcev pri uporabniku ne sme presegati 25 odstotkov števila zaposlenih (osnovo predstavljajo vsi zaposleni - tako zaposleni za nedoločen kot določen čas), v to kvoto pa se ne štejejo delavci, ki so pri delodajalcu za zagotavljanje dela zaposleni za nedoločen čas.

Povečanje pravne varnosti zaposlenih, z namenom preprečevanja zlorab

Namen nove delovne zakonodaje je zagotoviti tudi večjo varnost zaposlenih, predvsem na področjih, na katerih je v preteklosti zaradi nezadostnega varstva prihajalo do zlorab, ali se je nezadostno varstvo izkazalo kako drugače.

V smislu preprečevanja zlorab v praksi glede ustanavljanja »slamnatih podjetij« se z novim zakonom uveljavlja solidarna odgovornost delodajalca prenosnika za terjatve, in sicer v primerih, ko prenosnik v zadostni meri lahko vpliva oziroma bi lahko vplival na poslovne odločitve prevzemnika. V primeru, ko delodajalec prenosnik ni pretežni lastnik prevzemnika, ko torej ne more vplivati na poslovne odločitve prevzemnika, pa se uveljavlja subsidiarna odgovornost prenosnika. Poleg tega zakon določa, da se pri vseh pravicah, vezanih na delovno dobo, upošteva delovna doba pri obeh delodajalcih.

Zakon vzpostavlja novo pravno podlago za izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi s strani delavca, ko delodajalec tri mesece zapored za delavca ni plačal prispevkov za socialno varnost. V primerih, ko delodajalec delavcu ne bo izplačal plače ali drugih prejemkov, pa bo lahko delavec vložil predlog za izvršbo in zahteval izvršbo pri pristojnem sodišču, saj zakon opredeljuje pisni obračun plače za verodostojno listino. Za primere, ko bi delodajalec moral delavcu izplačati nadomestilo plače v breme zdravstvenega zavarovanja in tega ne stori, pa daje zakon delavcu možnost, da izplačilo nadomestila plače sam uveljavi pri ZZZS.

2. Sprememba zakonodaje na področju urejanja trga dela

Poglavitni cilji novele Zakona o urejanju trga dela (ZUTD) so:

- večja fleksibilnost na trgu dela (z omogočanjem upokojujencem opravljanja začasnih in občasnih del, omogočanjem prijave delavca na ZRSZ v času odpovednega roka),
- zmanjšanje pasti brezposelnosti s spremembami na področju denarnih nadomestil,
- odprava administrativnih ovir.

Konkretno se z novelo ZUTD:

Ukinja obvezna prijava prostega delovnega mesta na zavodu in uvaja obveznost javne objave pri Zavodu RS za zaposlovanje (ZRSZ) za delodajalce iz javnega sektorja ter gospodarske družbe v večinski lasti države.

Uvaja možnost začasnega in občasnega dela upokojujencev. Gre za nov institut, s katerim zakon določa:

- najnižjo urno postavko,
- omejitve glede obsega opravljenega dela pri posameznem delodajalcu, časa opravljanja tega dela in višine zaslužka na letni ravni,
- sestavine pogodbe o opravljanju začasnega ali občasnega dela,
- posebno dajatev iz naslova opravljanja tega dela ter način njenega obračuna in rok plačila,
- sankcije zaradi nespoštovanja omejitev pri opravljanju začasnega ali občasnega dela in drugih določb zakona, ki se nanašajo na posredovanje in opravljanje tega dela (nadzor: Inšpektorat RS za delo).

Dopolnjuje se postopek za vpis v register izvajalcev aktivnosti programov APZ. Olajšuje in poenostavlja se postopek izbora izvajalcev aktivnosti programov APZ in zaradi omogočanja izvajanja aktivnosti programov APZ se vpis v register zunanjih izvajalcev dopušča tudi reprezentativnim organizacijam sindikatov ter reprezentativnim združenjem delodajalcev.

Določene so nekatere spremembe pri javnih delih. Novela odpravlja težave pri izvajanju zakonsko predvidene izjeme od pravila, da je oseba v javna dela lahko vključena največ eno leto; poleg navedenega uvaja možnost sprejema programa javnih del s strani občine, vendar ob pogoju 100% financiranja.

Določa se prijava v evidenco iskalcev zaposlitve v času odpovednega roka delavca, ki mu je bilo odpovedano delovno razmerje iz poslovnega razloga ali iz razloga nesposobnosti.

Omogoča pridobitev pravice do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti za brezposelne osebe, mlajše od 30 let, ki bodo dosegle zavarovalno dobo najmanj 6 mesecev v zadnjih 24 mesecih.

Zaostruje pogoje za uporabo izjeme od načela izkoriščenosti zavarovalne dobe. Pri določanju trajanja pravice do denarnega nadomestila, se odmeri od celotne zavarovalne dobe pri zavarovancih, ki ob ponovnem uveljavljanju pravice izpolnjujejo starostni pogoj vsaj 57 let ali pogoj dosežene zavarovalne dobe vsaj 35 let (alternativno); do sedaj je ta pogoj znašal najmanj 55 let starosti in 30 let zavarovalne dobe, vendar sta morala biti izpolnjena oba pogoja hkrati.

Spreminja pravilo pri koriščenju pravice do preostalega dela neizkoriščene pravice. Do pravice do izkoriščenja preostalega dela denarnega nadomestila (t.j. do preostanka pravice iz preteklega obdobja) ne bodo več upravičeni zavarovanci, ki bodo hkrati upravičeni do nove pravice do denarnega nadomestila. Če bo neizkoriščeni del daljši kot bi bila nova pravica, se bodo lahko odločili, katero pravico izkoristiti; če se bodo odločili za preostanek, se jim bo pri morebitni naslednji odmeri nove pravice upoštevala iz tega razloga še neupoštevana zavarovalna doba.

Poenostavlja postopek pridobivanja podatkov za odmero denarnega nadomestila. Osnova za odmero denarnega nadomestila se bo ugotavljala na podlagi podatkov iz obračuna davčnih odtegljajev iz REK obrazcev, sedaj pa te podatke zagotavljajo delodajalci na posebnih obrazcih, ki jih predpisuje ZRSZ.

Uvaja vsebinske spremembe v postopku prenehanja vodenja v evidenci brezposelnih oseb in oseb, vključenih v programe APZ:

- določitev prenehanja vodenja v evidenci brezposelnih oseb in evidenci oseb, vključenih v programe APZ, z dnem nastanka razloga za prenehanje (do sedaj z dnem ugotovitve razloga za prenehanje vodenja);
- sprememba stvarne pristojnosti sodišča za odločanje v sporih v zvezi s prenehanjem vodenja osebe v evidenci brezposelnih oseb in v evidenci oseb, vključenih v programe APZ; za odločanje bo namesto upravnega pristojno socialno sodišče, kar je za brezposelno osebo bolj ugodno že iz razloga neobstoja obveznosti plačila sodne takse (v upravnem sporu ta obstaja);
- z določitvijo drugačnega začetka teka roka za ponovno prijavo v evidenco brezposelnih oseb se zagotavlja, da se bo brezposelna oseba lahko ponovno prijavila v evidenco najkasneje po 6 mesecih od dneva prenehanja vodenja.

Obravnava študentskega dela

Z uveljavitvijo Zakona za uravnoteženje javnih financ se je določila nova višina koncesijske dajatve iz študentskega dela (zvišana iz 12 % na 23 %), istočasno pa se je opravila njena nova razdelitev na način, ki zagotavlja, da se večina teh sredstev nameni za štipendije. Z letom 2013 je bila za četrtno znižana tudi študentska olajšava pri obračunu dohodnine. Z zvišanjem koncesijske dajatve študentsko delo postaja manj konkurenčno rednim oblikam dela ter s tem posredno prispeva k zmanjševanju segmentacije na trgu dela.

Iz poročil o delu 29 študentskih servisov je razvidno, da se je število izdanih napotnic za študentsko delo v letu 2012 glede na leto 2011 znižalo za 7,2 % (za dijake 10,4 % in za študente 5,6 %). Število realiziranih napotnic je bilo glede na leto 2011 nižje za 6,3 % (od tega dijaki – 8,2 %, študenti – 5,3 %). Število ur opravljenega študentskega dela se je znižalo za 10,7 % (dijaki za 14,8 % in študenti za 2,4 %).

5. priporočilo

Izboljša usklajenost kvalifikacij s povpraševanjem na trgu dela, še posebej za nizko kvalificirane delavce in visokošolske diplomante, ter nadaljuje reforme na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja.

Izboljšanje usklajenosti kvalifikacij s povpraševanjem na trgu dela

OSNUTEK

Na srednješolski ravni je v ospredju strategija vpisne politike. Ministrstvo, pristojno za izobraževanje, načrtuje ukrepe v smeri promocije poklicnega izobraževanja, in sicer načrtuje konkretne projekte povezovanja sveta podjetništva in sfere izobraževanja, strokovno razpravo o reformi poklicnega izobraževanja in umestitvi v slovensko ogrodje kvalifikacij.

Za doseganje tega cilja je ministrstvo začelo:

- s konkretnimi projekti povezovanja sveta podjetništva in področje izobraževanja (sofinancirano s pomočjo kohezijskih sredstev, s tem bo dosežen tudi učinek internacionalizacije in mobilnosti, prenosa dobrih praks iz mednarodnega prostora...);
- spodbud dijakov poklicnih šol ob mentorstvu šol;
- s promocijo poklicnega in strokovnega izobraževanja, s čimer želi nekoliko spremeniti trende vpisa mladine ter spremeniti ugled in prepoznavnost tega področja izobraževanja;
- s posodobitvijo meril za vpis v srednje šole, za posodobitev prehoda v srednjo šolo in jim dati ustrezno razločevalnost, objektivnost ter preglednost;
- s prenovo poklicnega tečaja in projekta Karierno svetovanje (poklicne tečaje je potrebno prenoviti in posodobiti, kariernemu svetovanju pa dodati kakovostne vsebine ter ga umestiti v sistem izobraževanja);
- z organiziranjem poglobljene strokovne razprave o izzivih in razvoju poklicnega šolstva (morebitne teme: razprava o povezovanju izobraževanja in podjetništva prednostih in slabostih dualnega sistema, o uveljavljanju statusa poklicnega izobraževanja in uveljavljanju odličnosti na področju poklicnega izobraževanja).

Načrtovanim spremembam sledimo tudi na zakonodajnem področju. V procesu priprave so predlogi sprememb Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju, spremembe Zakona o gimnazijah in predlog Zakona o slovenskem ogrodju kvalifikacij. Obravnavo navedenih predlogov sprememb zakonov načrtujemo v drugi polovici leta 2013, predlogi sprememb pa bodo usmerjeni v izboljšanje uspešnosti, učinkovitosti in kakovosti izobraževanja, predvsem pa mednarodne primerljivosti.

Na **področju visokega šolstva** je ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, pripravilo temeljito analizo trga dela s ciljem, da bi ugotovili, v kolikšni meri so ključne skupine visokošolskih podatkov skladne z razmerami na trgu dela. Analiza trga dela je bila opravljena z vidika visokošolskih razpisov za vpis, vpisanih študentov ter diplomantov. Ugotavljamo namreč, da je ta vidik premalo upoštevan dejavniki sooblikovanja vsakoletne ponudbe študijskih programov in njihovih vpisnih mest posameznih visokošolskih zavodov.

Pri oblikovanju vpisne politike in določitvi letnega razpisa za visokošolski vpis je treba poleg podatkov o stanju in trendih v visokem šolstvu in na trgu dela upoštevati tudi dolgoročne projekcije razvoja Slovenije in trga dela. Ministrstvo, pristojno za izobraževanje, bo v prihodnje sledilo ukrepom, ki so navedeni v Resoluciji o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011–2020:

a) **Kratkoročni ukrepi:**

- spodbujanje internacionalizacije,
- izboljšanje kakovosti visokega šolstva.

b) **Dolgoročni ukrepi:**

- izboljšanje sodelovanja visokošolskih institucij z gospodarstvom in negospodarstvom (to predvideva oblikovanje posvetovalnih oblik za dialog z delodajalci pri pripravi študijskih programov in vključevanje kadrov iz neakademskega sveta, zlasti gospodarstva, pri izvajanju študijskega procesa strokovnih študijskih programov);
- izboljšanje sodelovanja visokošolskih institucij z javnimi raziskovalnimi zavodi (vključuje vzajemno prehajanje kadrov med visokošolskimi institucijami in javnimi raziskovalnimi zavodi);
- postopno povezovanje univerz in manjših javnih raziskovalnih zavodov.

Vseživljenjska karierna orientacija in ukrepi aktivne politike zaposlovanja

OSNUTEK

Po zakonu o urejanju trga dela gre za storitve na trgu dela, in sicer za aktivnosti, ki omogočajo identifikacijo sposobnosti, kompetenc in interesov za sprejemanje odločitev na področju zaposlovanja, izobraževanja, usposabljanja in izbire poklica. Gre za naslednje aktivnosti, informiranje o trgu dela, samostojno vodenje kariere, osnovno in poglobljeno karierno svetovanje in učenje veščin vodenja kariere, ki vodijo k boljši usklajenosti ponudbe in povpraševanja na trgu dela. Vseživljenjsko karierno orientacijo je treba zagotoviti vsem skupinam delovno sposobnega prebivalstva, torej šolajoči se mladini, zaposlenim oz. samozaposlenim in brezposelnim. Trenutno se te storitve preko zavoda za zaposlovanje in koncesionarjev zagotavljajo brezposelnim in v manjši meri šolajoči se mladini. Zaposlenim pa so namenjeni določeni programi aktivne politike zaposlovanja, ki vsebujejo tudi elemente vseživljenjske karierne orientacije.

Ukrepi:

- regijski karierni centri za osnovnošolsko in srednješolsko mladino;
- krepitev karierne orientacije za brezposelne;
- nadaljnje izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja, namenjenih zaposlenim za povečevanje njihove kompetenčnosti in konkurenčnosti ter razvoj novih inovativnih pristopov na tem področju.

6. priporočilo

Sprejme nadaljnje ukrepe za povečanje odprtosti trga ter pospeši reorganizacijo strokovnih storitev. Izboljša poslovno okolje z (i) izvedbo reforme Urada za varstvo konkurence, (ii) vzpostavitvijo okvira za podjetja v državni lasti, ki bo jamčil neodvisno vodenje in visoke standarde za upravljanje podjetij ter z (iii) izboljšanjem stečajnih postopkov, zlasti v smislu časovne ustreznosti in učinkovitosti.

Prestrukturiranje Urada za varstvo konkurence

V letu 2012 je bilo izvedeno preoblikovanje Urada RS za varstvo konkurence kot organa v sestavi Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo v samostojno in neodvisno Javno agencijo Republike Slovenije za varstvo konkurence. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence, katerega določbe se nanašajo predvsem na organe agencije, njihovo imenovanje in pristojnosti, je bil sprejet v Državnem zboru RS, Sklep o ustanovitvi Javne agencije Republike Slovenije pa je bil objavljen v Uradnem listu. Po imenovanju organov agencije v Državnem zboru RS je bila agencija dne 31. 12. 2012 vpisana v sodni register. Na ta način so bili izpolnjeni vsi pogoji za začetek njenega delovanja. Agencija se je tudi kadrovske okrepila za 16 oseb.

Spremembe na področju upravljanja s kapitalskimi naložbami države

Konec leta 2012 je bil uveljavljen Zakon o Slovenskem državnem holdingu (ZSDH), ki bo omogočil koncentracijo upravljanja naložb Republike Slovenije, s ciljem doseganja stabilnega lastništva in trajnostnega maksimiranja donosnosti ter vrednosti naložb. To bo omogočilo doseganje gospodarskih in razvojnih ciljev ter ciljev javnega interesa, vzpostavitev preglednega sistema upravljanja kapitalskih naložb z optimizacijo stroškov upravljanja ter izpolnjevanje zakonsko določenih obveznosti Kapitalske družbe pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d.d. ter Slovenske odškodninske družbe, d.d. Z novim zakonom se predvideva oblikovanje družbe Slovenski državni holding (SDH), katere vlogo je v začetku prevzela Slovenska odškodninska družba. Pri SDH bodo koncentrirane vse naložbe Republike Slovenije in na ta način upravljane z enega mesta. Zakon zasleduje cilj poenostavitve strukture upravljanja, cilj jasnejše opredelitve namena in meril upravljanja državnih naložb ter cilj oblikovanja enotne premoženjske rezerve države.

Ključni dokument za pregledno upravljanje je Strategija upravljanja kapitalskih naložb, katere sestavni element je klasifikacija naložb, ki opredeli naložbe glede na njihovo pomembnost (strateške, pomembne naložbe ter portfeljske naložbe), določeni pa so tudi ciljni deleži za posamezno naložbo. Klasifikacija še ni usklajena.

Izboljšanje stečajnih postopkov

Izboljšanje poslovnega okolja se pričakuje tudi z izboljšanjem postopkov zaradi insolventnosti. V letu 2012 sta bila sprejeta Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu in Zakon o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank, katerih cilj je med drugim tudi krepitev stabilnosti bank ter povečanje njihove učinkovitosti proti njihovim dolžnikom, in sicer proti tistimi nad katerimi se že vodi postopek zaradi insolventnosti in tudi tistimi nad katerimi se sodni postopek zaradi insolventnosti sicer še ni začel, a pri njih že obstaja finančno stanje ogrožene kapitalne ustreznosti. Ker bo bankam zagotovljeno bolj učinkovito in hitrejše poplačilo nasproti njihovim insolventnim dolžnikom, bo posledično omogočeno boljše poslovno okolje za ostale gospodarske subjekte.

Vlada je določila besedilo Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju, ki ga bo predložila Državnemu zboru RS v obravnavo po nujnem postopku, in predlaga, da se predlog zakona obravnava na izredni seji v začetku meseca maja.

Poglavitni cilji predloga zakona so:

- zagotovitev večjih možnosti učinkovitega in realnega prestrukturiranja insolventnih podjetij (ohranjanja zdravih jeder gospodarstva);
- preprečitev in omejevanje vpliva organov insolventnega dolžnika na njegove odločitve, ki bi bile v postopku prisilne poravnave v nasprotju s cilji postopka, zaščito upnikov in novih investitorjev;
- izboljšanje položaja upniškega odbora in posameznega upnika;
- izboljšanje položaja upnikov-delavcev insolventnega dolžnika;
- preprečitev pristranskega vpliva na postopke zaradi insolventnosti s strani subjektov, ki so interesno in statusno povezani z dolžnikom;
- zagotovitev večje učinkovitosti postopkov prodaje premoženja na javnih dražbah;
- zagotovitev učinkovitega nadzora nad delom upraviteljev s strani ministrstva, pristojnega za pravosodje, in zaostritev položaja upraviteljev za začasno ustavitev imenovanja upravitelja v novih zadevah;
- zagotovitev bolj učinkovitega poslovanja državnega pravobranilstva za uveljavljanje pravic države v postopkih zaradi insolventnosti;
- odprava v praksi ugotovljenih nedoslednosti.

Za zagotovitev večjih možnosti učinkovitega in realnega prestrukturiranja insolventnih podjetij ter ohranjanja zdravih jeder gospodarstva, se predlaga:

- uzakonitev poenostavljene prisilne poravnave za samostojne podjetnike in mikro podjetja, ki bo pomenila bistveno cenejši in hitrejši postopek finančnega prestrukturiranja za omenjene subjekte;
- dopolnitev ureditve glede povečanja osnovnega kapitala insolventnega dolžnika v postopku prisilne poravnave na podlagi sklepa upniškega odbora, in sicer tudi na primer konverzije terjatev v lastniške deleže;
- določitev možnosti prenosa vodenja poslov insolventnega dolžnika na vplačnika novih delnic;
- dopolnitev pravil o glasovanju o prisilni poravnavi, in sicer se določa višji količnik za glasovanje o prisilni poravnavi glede terjatve, ki jo upnik prenese na dolžnika v postopku povečanja osnovnega kapitala z novimi stvarnimi vložki, če upnik hkrati vplača tudi nov denarni vložek;
- začasna oprostitev obveznosti podati prevzemno ponudbo ali omogočanje začasnega izvrševanje glasovalnih pravic kršitelju v primeru zagotavljanja kapitalne ustreznosti podjetja, njegove dolgoročne plačilne sposobnosti oziroma finančnega prestrukturiranja.

Za preprečitev in omejevanje vpliva organov insolventnega dolžnika na njegove odločitve, ki bi bile v postopku prisilne poravnave v nasprotju s cilji postopka, in zato, da se zagotovi boljša zaščita upnikov in novih investitorjev, se predlaga omejitev pristojnosti organa nadzora in skupščine insolventnega dolžnika in možnosti prenosa vodenja poslova po novem 199.c členu.

Za izboljšanje položaja upniškega odbora, vseh upnikov in posameznega upnika se širi pravica upniškega odbora do vpogleda v dokumentacijo. Zakonsko se ureja sprejemanje odločitev upniškega odbora na dopisnih sejah. Določena je nova pristojnost upniškega odbora, da z glasovi vseh svojih članov brez obrazložitve zahteva, da upniki glasujejo o razrešitvi imenovanega upravitelja, če upravitelj ne uživa več njihovega zaupanja, in sočasnem glasovanju o imenovanju katerega koli konkretnega novega upravitelja. Pri dokazovanju pogojev za začetek stečajnega postopka se določajo dodatne izpodbojne domneve insolventnosti oziroma trajnejše nelikvidnosti. Pri poplačilu v prisilni

OSNUTEK

poravnavi se zakonsko določa vmesna plačilna dinamika terjatev. S predlaganimi zakonskimi spremembami in dopolnitvami se dopušča ugovor zaradi kršitve pravice do enakega obravnavanja upnikov, po katerem bo, če bo le-ta uspešen, sodišče odredilo potrebne ukrepe za odpravo neenakopravne obravnave upnikov, običajno tako, da bo upravitelju izdalo navodilo za njegovo delo.

Za izboljšanje položaja upnikov-delavcev insolventnega dolžnika so določene nove prednostne terjatve: nadomestilo za neizkoriščen dopust za tekoče leto. S predlaganimi zakonskimi spremembami in dopolnitvami se določa oprostitev založitve predujma za plačilo začetnih stroškov stečajnega postopka. Določen je tudi nov razlog za ugovor proti vodenju prisilne poravnave, in sicer če insolventni dolžnik za več kot 15 dni zamudi s plačilom plač delavcem do višine minimalne plače, ali s plačilom davkov in prispevkov, ki jih mora izplačevalec obračunati, ali plačati hkrati s plačilom plač delavcem.

Za zagotovitev učinkovitega nadzora nad delom upraviteljev s strani ministrstva, pristojnega za pravosodje, se predlaga sprememba glede opravljanja pregleda dokumentacije insolventnega dolžnika, pogojev za izdajo in odvzem dovoljenja, začasne ustavitve imenovanja upravitelja v novih zadevah, spremembe sestave disciplinskih organov in krepitev sodelovanja med sodišči in ministrstvom za pravosodje.

Eden izmed glavnih razlogov za dolgotrajnost stečajnih postopkov predstavljajo pravdne zadeve, ki se nanašajo predvsem na izpodbijanje pravnih dejanj ter tožbe na ugotovitev obstoja prijavljenih terjatev, ločitvenih in izločitvenih pravic. V predlogu novele se zato predlagata dve pomembni novosti:

- ureditev obvezne mediacije v postopkih zaradi insolventnosti in sporazumno mediacijo pred vložitvijo tožbe ter
- ureditev, ki bo izrecno predvidevala sodno ali izvensodno mirno rešitev spora s poravnavo, h kateri bo sodišče izdalo soglasje, če bo ustanovljen upniški odbor, pa tudi le-ta.

Pomembno novost, ki bo omogočala hitrejšo končanje stečajnih postopkov, bo predstavljala v predlogu zakona vključena rešitev, da se javna dražba premoženja poleg veljavnega in splošno prepoznanega sistema draženja od izklicne cene navzgor, lahko izvede tudi po sistemu draženja na podlagi padajoče cene (descending – bid auction) oziroma nizozemski sistem draženja. Izklicna cena v tem primeru se postavi nad likvidacijsko vrednostjo in se draži navzdol, dokler se eden izmed dražiteljev ne odloči, da sprejme ponujeno ceno. Z uvedbo tega sistema bi se lahko preprečilo trenutno dejstvo, da so prve dražbe praviloma neuspešne, ali celo brez enega samega dražitelja, saj je glede na zakonsko besedilo in ureditev možna špekulacija, da bo izklicna cena na drugi dražbi bistveno nižja. Po sistemu padajoče cene je verjetnost, da se dražba zaključi v prvem poizkusu, veliko večja, saj so glede na sistem špekulacije bistveno omejene.

Kot zadnjo pomembno novost v predlogu zakona je treba izpostaviti oprostitev plačila sodne takse, kadar bo odškodninski zahtevak po 42. in 43. členu ZFPPIPP uveljavljal stečajni upravitelj v imenu družbe kot stečajnega dolžnika in za račun stečajne mase (vseh upnikov), s čimer se želi doseči, da bodo upravitelji lažje, brez začetnih ovir (iskanje sredstev za plačilo sodne takse), vlagali odškodninske zahtevke proti članom posloводства in nadzornega sveta. V primeru uspešnega uveljavljanja odškodninskih zahtevkov proti članom posloводства in nadzornega sveta bo to posledično povzročilo, da bodo člani posloводства in nadzornega sveta skrbneje izvajali svoje naloge, ki jih nalaga zakon za primer insolventnosti podjetja, ter v primeru insolventnosti, pravočasno vložili predlog za začetek postopka prisilne poravnave ali stečaja, kar bi v končni posledici omogočilo učinkovitejše prestrukturiranje in ohranitev delovnih mest v postopku prisilne poravnave, če pa za to ni več uspeha, pa boljše poplačilo upnikov v stečajnem postopku.

Pot do cilja in časovnica: Novela ZFPPIPP-E je bila že sprejeta na vladi, njen sprejem v državnem zboru pa se pričakuje že v prvi polovici 2013. Glede postopka poenostavljene prisilne poravnave, ki je namenjena predvsem SME, pa je v predlogu določeno, da se bo nova ureditev začela uporabljati v letu 2014, zato bodo prvi merljivi podatki na razpolago konec leta.

7. priporočilo

Po posvetovanju s socialnimi partnerji in v skladu z nacionalno prakso zagotovi, da bo rast plač, vključno s prilagoditvijo minimalne plače, podpirala konkurenčnost in ustvarjanje delovnih mest.

V letu 2012 je bruto plača na zaposlenega ostala nominalno nespremenjena, realno pa se je znižala (-2,4 %) prvič v zadnjih dvajsetih letih, kar je prispevalo k izboljšanju stroškovne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, ki pa je bilo med najnižjim v evrskem območju.

Rast plač v zasebnem sektorju se je lani izraziteje prilagodila gospodarski aktivnosti,⁴ saj je bila kljub dokončnemu dvigu in uskladitvi minimalne plače le nominalno 0,5-odstotna, t. j. precej počasnejša kot v preteklih dveh letih (2011 2,6 %, 2010 5,6 %).⁵ Bruto plača v javnem sektorju⁶ je bila lani nominalno za 0,9 % nižja kot v letu 2011, na kar je odločilno vplivalo junijsko 3-odstotno znižanje plač v sektorju država.⁷ Zaradi varčevalnih ukrepov, ki so se z dopolnitvami sprejemali vse od leta 2009, se je po dvoletni stagnaciji bruto plača v državnem sektorju lani nominalno znižala za 2,2 %. Poleg znižanja plač v državnem sektorju, ki predstavlja glavnino javnega sektorja, se je nekoliko umirila tudi rast plač v javnih družbah. Te so ob koncu leta 2012 izplačale bistveno manj izrednih izplačil kot v predhodnem letu, kar je nekoliko upočasnilo njihovo rast plač, ki pa je kljub temu ostala nadpovprečno visoka⁸ (2,0 %).

5. NAPREDEK PRI DOSEGANJU GLAVNIH CILJEV STRATEGIJE EU2020

5.1. Cilj s področja raziskav in razvoja

Vlaganje 3% BDP-ja v raziskave in razvoj do leta 2020 (2011: 2,47%)

Zadnji statistični podatki o vlaganju v raziskave in razvoj se nanašajo na leto 2011, kjer je skupni delež porabljenih sredstev za raziskave in razvoj 2,47 % BDP. Največ sredstev za raziskave in razvoj je bilo namenjenih s strani poslovnega sektorja (73,9 % vseh porabljenih sredstev), sledila sta državni sektor (14,3 %) in visokošolski sektor (11,8 %).

Največ sredstev so k vsem bruto domačim izdatkom za raziskave prispevale gospodarske družbe (61,2 %), sledijo državni viri (31,5 %) in sredstva iz tujine (7 %). Ob zmanjševanju integralnega proračuna so pomemben vir za doseganje (približevanje) cilja predvsem kohezijska sredstva. Z oblikovanjem novih instrumentov spodbujamo sodelovanje z gospodarstvom, ki z dodatnimi vlaganji na podlagi spodbud, povečujejo delež sredstev za raziskave in razvoj. Poleg neposrednih ukrepov (subvencije) k uresničevanju ciljev pripomorejo tudi posredni ukrepi, med katerimi je najpomembnejša sprememba olajšave za raziskave in razvoj, ki znaša 100 %.

Prek povezovanja in izgradnje raziskovalne infrastrukture vzpostavljamo pogoje, ki bodo raziskovalnim organizacijam omogočala konkretnejše in aktivnejše sodelovanje z gospodarstvom – približevanje raziskav potrebam gospodarstva. Aktivno sodelujemo v ERA-net projektih, v nekaterih od njih sodelujejo tudi podjetja, s čimer pripomoremo k mednarodni vpetosti podjetij v raziskovalni proces, posledica so tudi njihova večja vlaganja v raziskave in razvoj.

Vlaganje v raziskave in razvoj je v kontekstu nacionalnih strateških dokumentov dolgoročni cilj, ki ga zasledujemo v največji možni meri. Sredstva za raziskave so se od leta 2011 pomembno znižala, hkrati pa smo aktivno pristopili k zagotavljanju čim višjih sredstev iz drugih virov:

- vlaganja v raziskave in razvoj prek sredstev strukturnih skladov;
- izboljšanje učinkovitosti izrabe razpoložljivih sredstev.

⁴V obdobju 2010-2011 je na rast plač v zasebnem sektorju, v pogojih nizke gospodarske aktivnosti in nekoliko spremenjene strukture zaposlenih, vplival predvsem dvig minimalne plače.

⁵V zasebnih nefinančnih družbah se je močno upočasnila (0,6 %; 2011 2,7 %), v finančnih družbah pa je bila bruto plača celo nekoliko nižja kot leto prej (-0,1 %; 2011 1,2 %). Nižja je bila tudi v večini dejavnosti (ob gradbeništvu zlasti v storitvenih), medtem ko se je njena rast lani najmanj upočasnila v industriji.

⁶Po definiciji nacionalnih računov vanj sodijo sektor država in javne družbe (vir SURS).

⁷Z uveljavitvijo ZUJF so se plače znižale vsem javnim uslužbencem za 8 %, obenem pa sta se jim izplačali zadnji dve četrtini odprave plačnih nesorazmerij.

⁸V nefinančnih javnih družbah 1,9 %, v finančnih 1,5 %.

Ministrstvo, pristojno za znanost, se kot partner vključuje v različne raziskovalne projekte na ravni EU, kjer s kombiniranjem nacionalnih in EU sredstev ali združevanjem sredstev prihaja do optimalnejše izrabe razpoložljivih virov. Tako ministrstvo v letu 2013 načrtuje vključitev v 4 nove ERA-net projekte in nadaljevanje razpisov v že potekajočih projektih, načrtuje pa tudi vključevanje v projekte skupnega načrtovanja (Joint Programming Initiatives) in promocijske aktivnosti za vključevanje slovenskih raziskovalcev v iniciative na EU ravni.

V Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije 2011-2020 (RISS) so podani poudarki, ki bodo Slovenijo naredili bolj mednarodno konkurenčno in okrepili na znanju temelječo proizvodnjo in storitve. V ta namen je dan poseben poudarek večji avtonomiji javnih raziskovalnih organizacij, ki bodo morale poleg znanstvene odličnosti skrbeti tudi za družbeno odgovornost in prispevek k večji konkurenčnosti Slovenije na vseh področjih. V tem kontekstu so še posebej poudarjena vlaganja v tehnološki razvoj in inovacije. Cilj RISS je okrepiti spodbude za povečanje zasebnega vlaganja v raziskave in razvoj iz javnih sredstev. 60 % teh javnih sredstev bo usmerjenih v projekte sodelovanja z gospodarstvom. Dodatno bo namenjen poseben poudarek izboljšanju dostopa podjetij do povratnih in komercialnih virov financiranja za raziskave, tehnološki razvoj ter komercializacijo novih proizvodov in storitev na temelju lastnega znanja. Za povečanje finančnih zmogljivosti v te namene na trgu bomo dodatna javna sredstva usmerili v instrumente finančnega inženirstva po obstoječih finančnih institucijah, tako da bo dosežen kar največji finančni učinek in hkrati zagotovljen dostop do ugodnih (dolžniških in lastniških) virov financiranja raziskovalno-razvojnih dejavnosti na različnih stopnjah razvoja.

Glede na ambiciozne razvojne cilje Slovenije bomo nadaljevali s spodbujanjem zaposlovanja oziroma usposabljanje raziskovalcev in razvojnikov v gospodarstvu. Prav tako bomo okrepili podporo strateškim razvojnim projektom podjetij ter omogočili njihovo sodelovanje v najzahtevnejših tehnološko razvojnih programih (npr. ESA) in raznih demonstracijskih projektih, ki bodo podjetjem omogočila razvoj in prve demonstracije najnaprednejših tehnologij za nastope na globalnih trgih.

Med najpomembnejšimi ukrepi za spodbujanje raziskav in razvoja s strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo je vzpostavitev Razvojnih centrov slovenskega gospodarstva, na sektorski in regionalni ravni. Projekti združujejo kritično maso znanj na posameznih področjih in infrastrukturo za nadaljnji razvoj in nastajanje novih podjetij. Povezovanje infrastrukture in razvojnih jeder podjetij zagotavlja ustrežno platformo za nastanek in razvoj novih inovativnih in tehnoloških ter »spin off« podjetij. V letih 2013 in 2014 bo za 17 projektov namenjenih 68 mio EUR (od skupno 179,5 mio EUR), načrtovanih je 658 novih delovnih mest in 266 novih podjetij.

Ministrstvo, pristojno za znanost, se kot partner vključuje v različne raziskovalne projekte na ravni EU, kjer s kombiniranjem nacionalnih in EU sredstev ali združevanjem sredstev prihaja do optimalnejše izrabe razpoložljivih virov. Tako ministrstvo v letu 2013 načrtuje vključitev v 4 nove ERA-net projekte in nadaljevanje razpisov v že potekajočih projektih, načrtuje pa tudi vključevanje v projekte skupnega načrtovanja (Joint Programming Initiatives) in promocijske aktivnosti za vključevanje slovenskih raziskovalcev v iniciative na EU ravni. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo pa se namerava vključiti v več kot milijardo evrov vredno iniciativo za industrijske raziskave Eurostars 2.

V kontekstu izboljšanja institucionalnega okolja in zaradi vse večje kompleksnosti mednarodnega (EU) raziskovalnega okolja so zasnovani ukrepi profesionalizacije nacionalnih podpornih institucij (mreža nacionalnih kontaktnih točk), kar bomo operacionalizirali v procesu vzpostavitve nove mreže v okviru Obzora 2020.

V okviru povezovanja raziskovalne infrastrukture (ESFRI) se izvaja Načrt razvoja raziskovalnih infrastruktur, znotraj katerega bo v letih 2013 in 2014 institucionaliziranih vsaj 5 projektov ESFRI. Načrtovano je aktivno nadaljevanje sodelovanja v okviru izgradnje velike infrastrukture FAIR, kjer je slovenski stvarni vložek (*in kind*) pomembna spodbuda slovenskemu visokotehnološkemu razvoju.

5.2. Cilja s področja izobraževanja

Delež zgodnjih osipnikov ne bo presegel 5% (2011: 4,2%)

Slovenija je pod pragom 5 % deleža zgodnjih osipnikov. Za ohranjanje cilja zagotavljamo preventivno naravnost v osnovnih in srednjih šolah. Preventivna naravnost se izvaja preko različnih oblik:

OSNUTEK

učne pomoči, dopolnilnega pouka, notranja diferenciacija pouka, možnost podaljšanja osnovnošolskega izobraževanja in individualnega načrta izobraževanja, pri katerih šola in udeleženec izobraževanja skupaj pripravita načrt kako, kdaj in na kakšen način se bo posameznik izobraževal in opravljal učne obveznosti. To so ukrepi, ki niso vezani le na posamezno leto, temveč jih v sistemu izobraževanja izvajamo že več let.

K nizkemu deležu zgodnjih osipnikov prispevajo še nekateri drugi ukrepi. Prvi je možnost, da se v izobraževanje za pridobitev nižje poklicne izobrazbe lahko vključi, kdor je končal najmanj sedmi razred osnovne šole in je izpolnil osnovnošolsko obveznost ter izpolnjuje druge z izobraževalnim programom določene pogoje.⁹ Tisti mladi, ki niso dokončali redne osnovne šole, pa se lahko vključijo v osnovnošolsko izobraževanje kot odrasli, to izobraževanje pa je brezplačno.¹⁰

Vzporedno s preventivno naravnostjo v osnovnih in srednjih šolah že potekajo tudi različni programi izobraževanja, financirani iz evropskih sredstev, ki omogočajo pridobivanje javno veljavne izobrazbe vsem tistim, ki so že zgodaj zapustili izobraževanje. Konkretno za osipnike je namenjen program Projektno učenje mladih, ki je namenjen mladim med petnajstim in petindvajsetim letom, ki so iz najrazličnejših razlogov izpadli iz šolskega sistema in si po določenem času želijo ponovno nadaljevati šolanje in si pridobiti javno veljavno izobrazbo.

V prihodnje načrtujemo izvajanje programov, s katerimi bi povečali fleksibilnost izvajanja programov formalnega izobraževanja (npr. Šola druge priložnosti) in povečali odprtost izobraževalnih poti ter okrepi izvajanje programov za dvig različnih vrst pismenosti.

40% mlajše populacije, med 30 in 34 let, bo imelo terciarno izobrazbo (2011: 37,9%);

Po podatkih ankete o delovni sili za drugo četrletje se je v letu 2012 delež mladih (starih med 30 in 34 let) s terciarno izobrazbo, povečal na 39,1 %, Slovenija pa se je močno približala cilju EU 2020. Povečevanje deleža je povezano z visoko vključenostjo mladih v terciarno izobraževanje ter s povečevanjem števila diplomantov terciarnega izobraževanja, starih 34 let ali manj. Povečanje števila diplomantov pa je povezano tudi z uvajanjem bolonjskih študijev, pri katerih je povprečni čas trajanja študija od vpisa do diplomiranja krajši kot na starih programih.¹¹

Nadaljnji ukrepi za doseganje cilja so predvsem:

- ukrepi za ohranjanje oz. povečanje visoke stopnje dostopnosti visokošolskega izobraževanja,
- ukrepi za povečanje učinkovitosti študija,
- zagotavljanje brezplačnega rednega študija na prvi in drugi stopnji enkrat v življenju,
- vključevanje manj zastopanih skupin prebivalstva v visoko šolstvo,
- vzpostavitev enotnega in transparentnega sistema socialnih transferjev za študij,
- izboljšanje pogojev za študij, kot tudi postavitev transparentnih pogojev za koriščenje pravic, ki izhajajo iz statusa študenta (npr. omejitev koriščenja transferjev na določeno število let ipd.).

Ukrepi so dolgoročne narave in so predvideni v Resoluciji o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011–2020.

Slovenija je med drugim vzpostavlja informacijski sistem eVŠ, ki omogoča preglednost in spremljanje visokošolskega prostora v Sloveniji, saj vsebuje podatke o visokošolskih zavodih, javno veljavnih študijskih programih, študentih, diplomantih ter visokošolskih učiteljih in sodelavcih ter znanstvenih delavcih. Razvoj informacijskega sistema eVŠ se je začel leta 2011 in bo končan najkasneje leta 2015. Leta 2012 se je začel zajem podatkov o študentih in diplomantih za študijsko leto 2011/2012 in za nazaj od študijskega leta 1999/2000, z marcem so bile vzpostavljene evidence eVŠ. V začetku leta 2013 poteka zajem podatkov o dokončanju študija (diplomantih) za koledarsko leto 2012 in pred tem, o tujih študentih na mednarodni izmenjavi v Sloveniji v študijskem letu 2012/13, poteka pa tudi priprava za vpis v novo študijsko leto.

⁹ Po 23. členu Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 79/2006).

¹⁰ Po Ustavi RS (Uradni list RS, št. 33/1991) je osnovnošolsko izobraževanje obvezno in se financira iz javnih sredstev.

¹¹ V letu 2011 je povprečno trajanje študija na starih visokošolskih dodiplomskih programih (visokošolski strokovni in univerzitetni dodiplomski) znašal 6,8 let, na bolonjskih programih prve stopnje (visokošolski strokovni in univerzitetni dodiplomski) pa 4,0 let.

Informacijski sistem eVŠ je eden od ukrepov za doseg ciljev na področju financiranja, povezan pa je tudi z uresničevanjem ciljev na področju kakovosti visokega šolstva, odgovornosti visokošolskih deležnikov ter socialne razsežnosti. Z vzpostavitvijo evidence študentov in diplomantov bo Slovenija pridobila analitično orodje za sprotno spremljanje delovanja visokega šolstva ter uresničevanja in razvoj visokošolskih politik. Prav tako bo država pridobila centralni vir podatkov o statusu študenta in drugih podatkov, potrebnih za preverjanje pravic do študija, ki ga financira država, in finančnih pomoči.

5.3. Cilji s področja podnebja in energetike

Izpolnjeni bodo naslednji nacionalni podnebno/energetski cilji do leta 2020:

- Emisije toplogrednih plinov v sektorjih, ki niso vključeni v shemo trgovanja z emisijskimi kuponi (promet, kmetijstvo, odlaganje odpadkov, gospodinjstva in storitveni sektor) se do leta 2020 lahko povečajo za 4% glede na leto 2005.
- Povišanje deleža obnovljivih virov energije v končni rabi na 25%.
- Povečanje učinkovite rabe energije.

Znižanje emisij toplogrednih plinov (TPG)

V letošnjem letu bo pripravljen akcijski načrt ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za obdobje 2013 do 2020, ki bo hkrati povezal tudi ukrepe povečanja učinkovite rabe energije in ukrepe za doseganje 25 odstotnega deleža obnovljivih virov energije v končni rabi energije. Ključni cilj akcijskega načrta bo zagotoviti, da se emisije toplogrednih plinov v sektorjih, ki niso vključeni v shemo trgovanja z emisijskimi kuponi (promet, kmetijstvo, odlaganje odpadkov, gospodinjstva in storitveni sektor) do leta 2020 ne povečajo za več kot 4 % glede na leto 2005.

Na področju prilagajanja podnebnim spremembam bo v letu 2013 pripravljena ocena tveganj in priložnosti, ki jih podnebne spremembe prinašajo za Slovenijo (risk assessment). Na podlagi pripravljene ocene tveganj bo v nadaljevanju, predvidoma v letu 2014 ministrstvo, pristojno za okolje, pristopilo k pripravi akcijskega načrta ukrepov prilagajanja na podnebne spremembe.

Gozdovi imajo poseben vpliv na doseganje podnebno/energetske cilje. Pomembno prispevajo k ponoru toplogrednih plinov iz atmosfere in s tem k ugodnejši bilanci ogljika na nacionalni ravni. Do leta 2020 bomo v slovenskih gozdovih zagotavljali akumulacijo lesne zaloge in s tem omogočili, da Slovenija ponor ogljika primerno vključuje v prizadevanja za doseganje ciljev podnebnih zavez. Poleg ponora ogljika pa doseganje podnebno/energetskih ciljev zagotavlja tudi večja raba lesa kot gradbenega materiala.

Povišanje deleža obnovljivih virov energije v končni rabi na 25 %

Cilj povečanje deleža obnovljivih virov energije (OVE) v končni porabi energije na 25 % do leta 2020 (Direktiva 2009/28/ES) se izpolnjuje. Razpoložljivi neuradni podatki za leto 2011 (podatki za 2012 še niso na voljo) kažejo izpolnjevanje vmesnega letnega cilja za leto 2011, opredeljenega z AN-OVE (Akcijski načrt za obnovljive vire energije), saj je delež skupne rabe končne energije iz OVE znašal 18,9 % (16,11 % v 2005).

Po sektorjih rabe energije se uspešno izpolnjuje cilj na področju rabe bruto končne energije iz OVE za ogrevanje in hlajenje, na področju rabe električne energije pa zaostajamo za predvideno dinamiko: delež rabe bruto končne energije iz OVE za električno energijo je znašal 30,8 %, kar je za 1,5 odstotne točke manj od načrta v tem letu in za 8,5 odstotne točke manj od cilja v letu 2020; s 27,3-odstotnim deležem OVE v bruto rabi končne energije za ogrevanje in hlajenje v letu 2011 pa presegamo predviden delež v opredeljen za to leto v AN-OVE. Razlog za to gre iskati zlasti v manjši rabi energije za ogrevanje in hlajenje v gospodinjstvih (od leta 2005 se je zmanjšala za 15 %), hkrati pa se je povečalo izkoriščanje OVE za ogrevanje in hlajenje, kar odraža uspešnost ukrepov spodbujanja OVE in URE. Delež rabe bruto končne energije iz OVE v prometu je znašal 2,2 % (79 % doseganje vmesnega cilja).

OSNUTEK

V slovenski podporni shemi za spodbujanje OVE v proizvodnji električne energije je bilo konec leta 2012 uvrščenih skupaj 2543 elektrarn s skupno močjo 375 MW, kar predstavlja približno 11 % vseh instaliranih zmogljivosti v Republiki Sloveniji. Od januarja do decembra leta 2012 je v sistem vstopilo 1410 novih proizvodnih naprav s skupno močjo 214.674 kW (med temi je tudi večja enota TE-TOL, ki obsega 113 MW). Večino vstopov v shemo v letu 2012 predstavljajo sončne elektrarne (1353 enot s skupno močjo 87.600 kW), SPTE naprave (46 enot skupne moči 10.011 kW) in hidroelektrarne (6 enote skupne moči 1,8 MW).

Za celotno subvencionirano proizvodnje električne energije v višini 654 GWh je bilo v letu 2012 skupaj izplačanih za 90 mio EUR podpor preko zagotovljenih odkupnih cen in finančnih pomoči za tekoče poslovanje (obratovalna podpora), kar je kljub veliko nižji skupni količini proizvedene električne energije, izplačanih za približno 30 % več podpor kot v letu 2011. Količinsko je proizvodnja električne energije elektrarn v podporni shemi v letu 2012 predstavljala približno 5 % slovenske letne porabe električne energije.

Na področju toplote sta odprta razpisa za sofinanciranje individualnih sistemov in daljinskega ogrevanja na lesno biomaso, ki se financirata iz kohezijskih sredstev, v okviru Programa razvoja podeželja pa bodo izvedeni javni razpisi za naložbe v pridobivanje energije iz obnovljivih virov na kmetijskih gospodarstvih ter predelovalnih obratih.

Povečanje učinkovite rabe energije

Konec leta 2009 je bila sprejeta Uredba o zagotavljanju prihrankov energije pri končnih odjemalcih, na podlagi katere je vlada skladno s ciljem iz Nacionalnega akcijskega načrta za energetske učinkovitost za obdobje 2008-2016 določila, da morajo dobavitelji vseh energentov pri končnih odjemalcih doseči 1 % prihrankov energije letno. Z uredbo so določene vrste energetskih storitev in ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti za doseganje prihrankov energije, obseg in obvezne sestavine programov za izboljšanje energetske učinkovitosti ter roki in obseg poročanja o izvajanju programov za izboljšanje energetske učinkovitosti, ki jih morajo pripraviti in izvesti dobavitelji energije.

V letu 2010 je bilo iz tega naslova zbranih 18,2 mio EUR, v letu 2011 pa 28,8 mio EUR. Iz tega naslova je Eko sklad v letu 2010 na treh javnih razpisih dodelil 10,5 mio EUR nepovratnih sredstev za ukrepe učinkovite rabe energije (URE) v gospodinjstvih, 24 mio EUR v letu 2011 in 28 mio EUR v letu 2012. To pomeni, da je bilo s to politiko v zadnjih dveh letih spodbujenih letno za približno 100 mio EUR naložb v energetske sanacije stanovanjskih stavb. V letu 2012 so nekateri dobavitelji energije začeli z izvajanjem svojih programov dodeljevanja nepovratnih finančnih spodbud in sicer so v svojih programih predvidevali 13 mio EUR izplačanih nepovratnih sredstev.

V okviru kohezijskih sredstev Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007-2013 (OP-ROPI) je večina sredstev usmerjena v razpise sofinanciranja energetske sanacije javnih stavb; od skupnih 230,5 mio EUR smo jih za ta namen predvideli 175,5 mio EUR. To so razpisi za energetske sanacije bolnišnic (ca. 38 mio EUR), srednjih šol (16 mio EUR), domov za starejše (20 mio EUR), visokih šol in študentskih domov (7 mio EUR) in pa razpisa za energetske sanacije stavb v lasti lokalnih skupnosti (109,5 mio EUR).

Vmesni letni cilji povečanja učinkovite rabe energije so z Akcijskim načrtom za energetske učinkovitost za obdobje 2008-2016 (AN-URE) določeni na vsaka 3 leta. V obdobju do leta 2010 je bilo z upoštevanjem zgodnjih aktivnosti skupaj prihranjenih 1317 GWh končne energije. Dosežen prihranek je znašal 2,8 %, kar je za 0,3 % referenčne rabe končne energije več od vmesnega ciljnega prihranka. Naslednji vmesni cilj bo ocenjen za obdobje do vključno leta 2013. Do leta 2020 bo potrebno za doseganje cilja 20 % izboljšanja energetske učinkovitosti v skladu z zavezami nove Direktive o energetske učinkovitosti doseči 10809 GWh prihrankov energije. V 2014 bomo izdelali Nacionalni akcijski načrt, v katerem bodo določeni ukrepi in prihranki energije do leta 2020 ter cilj izražen kot raven končne in primarne energije v letu 2020.

Za izdelavo energetskih izkaznic je v Sloveniji že več kot 150 izobraženih neodvisnih strokovnjakov, ki bodo v kratkem prejeli licence. Register neodvisnih strokovnjakov in register pooblastil sta vzpostavljena. Objavljen je javni razpis za izbiro izvajalca elektronskega registra energetskih izkaznic.

5.4. Cilja s področja trga dela in socialne varnosti

Delovno aktivnih bo 75% prebivalcev v starosti od 20 do 64 let do leta 2020 (2011: 68,4%)

Med pomembnejšimi ukrepi za doseganje višje stopnje delovno aktivnega prebivalstva v letu 2012 je potrebno izpostaviti novo pokojninsko zakonodajo, ki s ciljem dviga dejanske upokojitvene starosti, določa višje upokojitvene pogoje (65 let starosti za moške in ženske) in določa dodatne finančne spodbude v obliki znižanih prispevkov, tako za zaposlovanje starejših kot mladih. Dodatne ukrepe na tem področju predvideva tudi reforma trga dela, ki v skladu s pokojninsko reformo postopno zvišuje starost delavcev, ki jim je zagotovljeno posebno varstvo pred odpovedjo, oži krog upravičencev do odpravnine ob upokojitvi na tiste, ki so bili pri zadnjem delodajalcu zaposleni najmanj 5 let in rahlja določila v zvezi z dodatkom za delovno dobo.

Poleg sprememb zakonodaje na področju trga dela in pokojninske zakonodaje v letu 2012 so pomembnejši ukrepi za spodbujanje zaposlovanja zajeti v programih aktivne politike zaposlovanja. Sredstva po ukrepih APZ so bila v letu 2012 v večji meri usmerjena v ukrepe oziroma programe, ki pomenijo neposredno zaposlitev in v tiste, ki za brezposelne pomenijo pridobivanje novih znanj in veščin za njihovo večjo zaposljivost in konkurenčnost na trgu dela (usposabljanja in izobraževanja).

Zaposlovanje mladih

Problematika zaposlovanja mladih se rešuje s krepitvijo specifičnih ukrepov aktivne politike zaposlovanja, ki so namenjeni mladim, tako tistim, ki so predčasno opustili šolanje, kot tistim, ki želijo ali morajo z namenom večje zaposljivosti pridobiti dodatno izobrazbo (Projektno učenje za mlajše odrasle, Institucionalno usposabljanje, Usposabljanje za življenjsko uspešnost, Formalno izobraževanje, Nacionalne poklicne kvalifikacije) ali usposabljanje (Usposabljanje na delovnem mestu, Spodbujanje zaposlovanja iskalcev zaposlitve na področju socialnega varstva). S temi ukrepi skušamo vplivati na neskladje med ponudbo in povpraševanjem, kjer glede na izkazane potrebe delodajalcev na trgu dela, prilagajamo vključevanje oseb v programe aktivne politike zaposlovanja. V regijah, ki imajo višjo stopnjo brezposelnosti od državnega povprečja (Pomurje in Pokolpje), pa se dodatno izvajajo še ukrepi povračila prispevkov za socialno varnost delodajalcem oziroma splošen ukrep davčnih olajšav za zaposlitev brezposelne osebe, ki je mlajša od 26 let ali starejša od 55 let.

V novembru 2012 se je pričel izvajati program **Podjetno v svet podjetništva 2013**, ki ga delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega socialnega sklada. Program uvaja model mentorstva in dodatnega usposabljanja, prilagojenega skupinam, ki bodo razvijale svoje poslovne ideje in pripravljale vse potrebno za ustanovitev podjetja. Cilj usposabljanja za vsakega posameznika je, da najkasneje v obdobju enega leta po zaključku usposabljanja ustanovijo lastno podjetje oz. se samozaposlijo. Program je namenjen predvsem brezposelnim mladim, mlajšim od 35 let, ki imajo višjo, visoko izobrazbo, magistrski ali doktorski naziv. Skupaj bo v program do konca leta 2013 vključenih 250 brezposelnih oseb/udeležencev, ki bodo na podlagi vključitve pridobili vse ključne kompetence za razvoj svoje podjetniške ideje. V letu 2012 so se sredstva iz naslova programa Samozaposlovanje 2010 povečala za 19 mio EUR.

V letu 2012 se je z letnim razpisom uspešno nadaljeval program **Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva – Pripravniki**, ki ga izvaja Socialna zbornica Slovenije že od leta 2010. Namen programa je pridobivanje in krepitev sposobnosti, znanj, veščin in spretnosti iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva s ciljem, da opravijo pripravništvo in strokovni izpit, ki omogoča neposredno zaposlitev na področju socialnega varstva. Do sedaj je bilo v program vključenih 399 pripravnikov, od katerih je 81 vključenih že opravilo strokovni izpit za opravljanje dela na področju socialnega varstva. Program se bo nadaljeval tudi v letih 2013 in 2014 in ga delno financira Evropska unija.

Posredno sofinanciranje kadrovskega štipendij v okviru izvajanja **Enotnih regijskih štipendijskih shem** je namenjeno usklajevanju med ponudbo in potrebami po kadrih v posameznih regijah, poleg tega pa s spodbujanjem vračanja visoko izobražene delovne sile iz izobraževalnih središč nazaj v regijo prispeva tudi k skladnejšemu regionalnemu razvoju. Program ima pomembne učinke pri zagotavljanju varnega prehoda iz izobraževalne sfere v trg dela, saj štipendistom zagotavlja zaposlitev po zaključku izobraževanja. Tako bodo tudi v letu 2013 dijaki in študenti, na podlagi javnih razpisov za

sofinanciranje regijskih štipendijskih shem, lahko imeli sklenjene pogodbe o štipendiranju in koristili posredno sofinanciranje kadrovskega štipendij. Cilj je v celotni finančni perspektivi sofinancirati 4.500 kadrovskega štipendij. Do sedaj je bilo od leta 2008 v okviru petih javnih razpisov (za vsako šolsko oz. študijsko leto) podeljenih skupaj blizu 3000 štipendij s strani 1300 delodajalcev, do konca leta 2012 pa je bilo realiziranih že tudi 450 zaposlitev štipendistov. V letu 2013 se tako aktivno izvaja po šest programov Regijskih štipendijskih shem v 12 regijah, v luči spreminjanja štipendijske zakonodaje pa se sproti izvajajo tudi priprave optimizacije regijskega kadrovskega štipendiranja s ciljem pripraviti bolj fleksibilen in tako za štipendiste kot tudi delodajalce privlačnejši način štipendiranja, kar bi v naslednji finančni perspektivi omogočilo večje vključevanje v kadrovskega štipendiranja. Operacijo delno financira Evropska unija.

Pomemben program aktivne politike zaposlovanja, za spodbujanje zaposlovanja mladih, ki so najhitreje rastoča skupina brezposelnih na trgu dela v Sloveniji, je lansko leto objavljeno javno povabilo imenovano **Prvi izziv**. Namen tega programa je bilo spodbujanje zaposlovanja brezposelnih oseb, mlajših od 30 let, ki so vsaj 3 mesece vodene v evidenci brezposelnih oseb. Takšna oblika subvencije za zaposlitev, za obdobje najmanj 15 mesecev s trimesečnim poskusnim delom, bo omogočila hitro integracijo mladih v delovno okolje, ter posledično izboljševala njihove zaposlitvene možnosti. Dodana vrednost programa je prispevek k doseganju čim hitrejše in stabilne zaposljivosti ciljne skupine, kot tudi zmanjševanje neskladja med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela. Do konca leta 2012 je bilo v program »Prvi izziv« vključenih skupaj 2.649 brezposelnih oseb, od tega je bilo 1.249 žensk in 1.635 iskalcev prve zaposlitve. Operacijo delno financira Evropska unija.

Ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, bo v prvi polovici leta 2013 objavilo javni razpis za mlade prevzemnike kmetij, stare do 40 let. Gre za nepovratno, enkratno podporo za prenos kmetije na mlajšo generacijo s ciljem izboljšanja starostne strukture nosilcev kmetij, povečanja razvojne sposobnosti prevzetih kmetij ter s tem povečanja produktivnosti dela v kmetijstvu (razpisanih bo predvidoma okrog 5 mio EUR). S takšno podporo se mlajše člane kmetijskega gospodarstva spodbuja, da ostanejo na kmetijskem gospodarstvu in si tu ustvarijo delovno mesto.

Socialno podjetništvo

S socialnim podjetništvom želimo prispevati h gospodarski rasti ter k ustvarjanju novih delovnih mest ob hkratnem upoštevanju družbenih ciljev trajnostno naravnane razvoja. Poleg tega želimo s pomočjo socialnega podjetništva prispevati k večji socialni in delovni vključenosti ranljivih skupin oseb, dvigniti njihovo samozavest ter spodbuditi razvoj njihovih strokovnih in osebnostnih kompetenc in delovnih navad ter preprečevati revščino. Pomembna funkcija socialnega podjetništva bo tudi spodbujanje inovacij in iskanje odgovorov za lokalne izzive z ustvarjanjem novih dobrin ali storitev za lokalno skupnost.

Na podlagi sprejetega Zakona o socialnem podjetništvu je tako v prvi polovici leta 2013 predviden sprejem Strategije za razvoj socialnega podjetništva za obdobje 2013-2016, ki bo podlaga za pripravo in financiranje ukrepov za izvedbo omenjene strategije. Strategija se bo glede na izzive, ki jih izpostavljajo deležniki, predvidoma osredotočila na osveščanje o pomenu socialnega podjetništva in njegovih načelih, nadgradnji podjetniškega okolja za potrebe socialnega podjetništva in spodbujanju zaposlovanja za osebe iz ranljivih skupin.

Ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, bo v letu 2013 objavilo nov razpis, s ciljem omogočiti podporo za začetek ali posodobitev opravljanja nekmetijske dejavnosti in s tem ustvariti nova delovna mesta kot tudi dodaten vir dohodka na kmetijah ter prispevati k izboljšanju socialnih in ekonomskih razmer na kmetijah.

Število oseb, ki imajo visoko tveganje za revščino ali socialno izključenost, se bo zmanjšalo za 40.000 do leta 2020, glede na leto 2008, ko je bilo to število 360.000 (2011: 386.000)

Socialna varnost in socialno vključevanje

V začetku leta 2012 je začel veljati nov sistem uveljavljanja pravic iz javnih sredstev, ki vključuje tudi enotno vstopno točko (centri za socialno delo, katerih odločanje o pravicah je podprto z informacijskim

sistemom, ki povezuje različne administrativne vire podatkov). Postopek uveljavljanja transferov, subvencij in plačil, ki so odvisni od materialnega položaja posameznikov in družin je bil poenostavljen, hkrati pa je bila dosežena tudi večja preglednost, učinkovitost in pravičnost dodeljevanja pravic iz javnih sredstev, odvisnih od materialnega položaja prosilcev. Minimalni dohodek (osnovni znesek denarne socialne pomoči) je bil z začetkom leta 2012 dvignjen iz 230,61 evrov na 260 evrov (po Zakonu o socialnovarstvenih prejemkih bi se sicer znesek minimalnega dohodka moral dvigniti na 288,81 evrov, vendar je bilo zaradi uveljavitve Zakona o dodatnih interventnih ukrepih decembra 2011 in sredi leta 2012 še Zakona o uravnoteženju javnih financ, povišanje minimalnega dohodka manjše od prvotno načrtovanega). Za spodbujanje delovne aktivnosti prejemnikov minimalnega dohodka (denarne socialne pomoči) je bil določen dodatek v višini 28 % minimalnega dohodka za odraslo osebo, ki je delovno aktivna v obsegu 60 do 128 ur na mesec in 56 % minimalnega dohodka za odraslo osebo, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec. Iz pokojninskega sistema je bilo v sistem socialnih transferov preneseno odločanje o varstvenem dodatku, pri čemer se je razširil krog upravičencev ob hkratnem dvigu starostne meje (ženske starejše od 63 let in moški starejši od 65 let ter osebe, ki so trajno nezaposljive ali trajno nezmožne za delo).

Ministrstvo, pristojno za socialne zadeve, je spremljalo potek uvajanja nove socialne zakonodaje in sproti odpravljalo nekatere težave, ki so se pojavljale (tehnične težave, vezane na delovanje informacijskega sistema, pomoč centrom za socialno delo, ki so bili preobremenjeni). V drugi polovici leta 2012 je Inštitut za socialno varstvo začel s študijo »Ocena učinkov nove socialne zakonodaje«, ki jo je dokončal marca 2013. Poudarek študije je na oceni učinkov na položaj družin in različnih ranljivih skupin (npr. starejši). Ocena učinkov izvajanja nove socialne zakonodaje je sicer pripravljena na osnovi analize zakonskih določil pri uveljavljanju posameznih pravic iz javnih sredstev pred in po uvedbi nove socialne zakonodaje, mnenj in ugotovitev področnih strokovnjakov in strokovne javnosti o učinkih izvajanja nove socialne zakonodaje in na osnovi kvantitativnih podatkov o sredstvih in prejemnikih posameznega denarnega prejemka. Poleg pozitivnih učinkov nove socialne zakonodaje (doseganje zastavljenih ciljev večje preglednosti in ciljanosti ter pravičnosti in poenostavitve postopkov za vlagatelje), inštitut v študiji ugotavlja, da se je predvsem zaradi vrstnega reda uveljavljanja pravic (vštevanje zneska predhodnih prejemkov v osnovo za nadaljnje prejemke), upoštevanja vseh dohodkov in premoženja ter pridobivanja informacij o dohodkih in premoženju prosilcev preko informacijskega sistema, nekaterim kategorijam družin in posameznikov po uvedbi nove socialne zakonodaje zmanjšala višina sredstev, ki jih dobijo iz javnih virov oz. nekateri do njih niso več upravičeni. Študija zlasti opozarja na položaj starejših oseb in izrazito zmanjšanje števila oseb, ki prejemajo varstveni dodatek. Na podlagi ugotovitev študije bodo pripravljene ustrezni popravki socialne zakonodaje, predvsem v smislu poenostavitve postopkov odločanja in presoje ustreznosti meja pri upoštevanju premoženja pri odločanju o upravičenosti do transferov.

Zavod za zaposlovanje in pristojno ministrstvo sta v drugi polovici leta 2012 skupaj pripravila prvi razpis za izvajalce programov socialne aktivacije. Objavljeno je bilo javno naročilo »Izvedba programa spodbujanja neaktivnih oseb, ki so dalj časa oddaljene od trga dela, za njihovo vrnitev oz. ponovni vstop na trg dela s poglobljeno individualno in skupinsko obravnavo«. Namen razpisa je za ciljno populacijo neaktivnih oseb razviti takšne programe, ki bodo nudili psihosocialno rehabilitacijo, motivirali in spodbujali neaktivne posameznike za vstop oz. vrnitev na trg dela, povečevali njihovo fleksibilnost in zaposljivost, olajševali tranzicijo iz neaktivnosti v zaposlitev oz. v druge izhode (vključevanje v ukrepe APZ, usposabljanje in izobraževanje) ter bodo posledično preprečevali neenakost in socialno izključenost. Izbranih je bilo 8 izvajalcev, ki bodo s programi socialne aktivacije pokrili območje cele Slovenije. Izvajanja programov socialne aktivacije se je začelo marca 2013, izvajali se bodo do sredine leta 2015. V programe je predvidenih je povprečno 1550 vključitev letno.

V letu 2012 je bil pripravljen in podpisan »Protokol o sodelovanju med Zavodom za zaposlovanje in centri za socialno delo«, ki opredeljuje načine sodelovanja uradov za delo in centrov za socialno delo na lokalni ravni pri obravnavi težje zaposljivih prejemnikov socialnih transferov.

Izvaja se tudi projekt »Razvoj in promocija storitev ter pripomočkov za vseživljenjsko karierno orientacijo brezposelnih, drugih iskalcev zaposlitve in neaktivnih«. Namen projekta je zagotovitev in krepitev aktivnosti vseživljenjske karierne orientacije brezposelne osebe, druge iskalce zaposlitve in neaktivne ter spodbujanje posameznikov za aktiven pristop k reševanju lastne brezposelnosti.

V situaciji, ko so se socialne posledice krize še zaostriale, je vlada konec leta 2012 zagotovila dodatna sredstva za regresiranje prehrane učencev in dijakov v osnovnih in srednjih šolah. Prav tako je bila v letu 2012 izvedena racionalizacija subvencioniranja prevoza dijakov in študentov, in sicer na način,

da je bila vsem dijakom in študentom, ki imajo stalno bivališče vsaj 5 km oddaljeno od kraja šolanja, zagotovljena mesečna vozovnica za javni prevoz po enotni subvencionirani ceni.

V letu 2012 je bil pripravljen Nacionalni program socialnega varstva za obdobje 2013-2020. Gre za ključen razvojni dokument na področju sistema socialnega varstva, saj določa osnovna izhodišča in načela razvoja sistema, ključne cilje na področju socialnega varstva, mrežo javnih socialnovarstvenih storitev in programov in opredeljuje način izvajanja in spremljanja izvajanja programa ter odgovornosti posameznih akterjev na različnih nivojih. Program je sprejel Državni zbor RS aprila 2013. Nacionalni program socialnega varstva za obdobje 2013-2020 predstavlja tudi formalni okvir za razvoj novih storitev.

6. NAČRTOVANI REFORMNI UKREPI V LETIH 2013 IN 2014

6.1. Prioritetni ukrepi

Javne finance

Politika javnih financ v letu 2013 bo v Sloveniji sledila zastavljenim ciljem, kot izhajajo iz sprejetih proračunov 2013-2014. To pomeni nadaljevanje procesa konsolidacije javnih financ. Slovenija bo pripravila ukrepe tako na strani prihodkov kot na strani odhodkov¹².

Slovenija bo izpolnila zaveze o vključitvi fiskalnega pravila s ciljem uravnoveženosti javnih financ v slovenski pravni red do konca maja 2013, do takrat pa bodo do konca leta 2013 pripravljene izračuni glede možnosti izvedbe na način, da bo pravilo učinkovito delovalo tudi v praksi. V tem smislu bodo pripravljene zakoni glede fiskalnega pravila ter spremembe Zakona o javnih financah za implementacijo zahtev iz pravnih aktov sprejetih na EU ravni z namenom krepitev ekonomskega upravljanja.

Na področju stroškov dela zaposlenih v javnem sektorju se bo tudi v letu 2013 in 2014 nadaljeval trend nižanja števila zaposlenih in potrebnih sredstev za stroške dela zaposlenih. Poleg ukrepov ZUJF, ki so vplivali na nižanje stroškov dela v javnem sektorju od junija 2012, se trend nadaljuje tudi v letu 2013 in 2014. Omejitve mase plač oziroma stroškov dela v javnem sektorju bomo izvedli z ukrepi v smeri restriktivne politike zaposlovanja oziroma zmanjševanja števila zaposlenih in sicer za najmanj 1 odstotek na letni ravni ter z dodatnim dogovorom s socialnimi partnerji o sprejemu dodatnih ukrepov za znižanje stroškov ter optimizacijo in racionalizacijo organiziranosti in delovanja posameznih subjektov javnega sektorja. V primeru neuspešnih pogajanj s socialnimi partnerji glede sprejema dodatnih ukrepov za znižanje stroškov dela v javnem sektorju bo potrebno linearno znižati plače v javnem sektorju.

Vzdržnost pokojninskega sistema

Nov zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je stopil v veljavo 1.1.2013 in bo glede na ocene zagotavljal finančno vzdržnost do leta 2020. Z namenom ustreznega odziva na demografske trende in zagotavljanja finančne vzdržnosti bomo na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja vodili kontinuirano razpravo s socialnimi partnerji.

Na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja so v letih 2013 in 2014 predvidene aktivnosti za nadaljnjo prenovo sistema v smeri zagotavljanja dolgoročne finančne vzdržnosti in dostojnih pokojnin tudi po letu 2020. Pri tem bosta osrednji vodili večja povezanost pravic z višino vplačanih prispevkov in preložitvev dela bremena financiranja odhodkov za starost na drugi steber pokojninskega zavarovanja, ki je v Sloveniji relativno nov.

¹² Glej Program stabilnosti 2013

Leto 2013 je namenjeno podrobnejši analizi dejanskih učinkov nedavno sprejete reforme, predvsem njenega vpliva na dvig dejanske upokojitvene starosti in pripravi novih simulacij javnofinančne vzdržnosti sistema glede na pridobljene rezultate. V ta namen bo imenovana skupina strokovnjakov za pripravo izhodišč za razpravo o nadaljnjih spremembah pokojninskega in invalidskega zavarovanja z učinki po letu 2020. Do konca leta 2013 bo pripravljen mikrosimulacijski model.

V letu 2014 načrtujemo dokončanje dokumenta za razpravo o sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja po letu 2020 v smeri:

- vpeljave avtomatičnih mehanizmov prilagajanja upokojitvene starosti,
- vpeljave obvezne narave II. stebra pokojninskega zavarovanja,
- sprememb sistemske narave pokojninske sheme (predvsem glede vpeljave točkovnega sistema).

Krepitev stabilnosti bančnega sektorja

S ciljem pospeševanja kreditiranja nefinančnega sektorja, zagotovitve pogojev za odprodajo kapitalskih naložb države v bankah in ugotavljanja odgovornosti za nastanek kreditov in naložb, ki se vodijo kot slabitve v bilancah bank, je bil sprejet Zakon o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (ZUKSB), ki je stopil v veljavo 28. 12. 2012. ZUKSB daje poleg ukrepa poročstva države za zadolževanje bank pri Banki Slovenije za zagotavljanje potrebne likvidnosti v skrajni sili pravno podlago za izvedbo prenosa slabih terjatev bank na Družbo za upravljanje terjatev bank (DUTB) in dokapitalizacijo bank. Dodaten ukrep je tudi poročstvo države za obveznosti namenskih družb. Merila in pogoje, ki jih morajo izpolnjevati banke, da so upravičene do ukrepov ter merila in pogoje glede posameznih ukrepov določa Uredba o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank, ki je bila sprejeta 19. marca 2013. O ukrepih odloči vlada na podlagi predloga medresorske komisije, ki pripravi predlog po pregledu poslovne strategije banke.

DUTB je bila vpisana v sodni register 19. 3. 2013. Ustanovitev družbe omogoča začetek uporabe ukrepov na podlagi zakona.

Za odkup slabih sredstev bank je predvidena izdaja obveznice DUTB s poročstvom države. Poročstva so v ZUKSB omejena na maksimalno 4 milijarde EUR. DUTB se uvrsti v državni sektor, saj država prevzame večino tveganj tako, da obveznica DUTB poveča javni dolg.

V primeru dokapitalizacije mora DUTB delnice oziroma druge instrumente pridobiti z denarjem. V skladu z ZUKSB vplačilo delnic in drugih kapitalskih instrumentov z obveznicami ni mogoče. Možna vira financiranja sta dokapitalizacija DUTB s strani države (drugi vlagatelji po ZUKSB niso možni – saj je RS edini delničar) ali z zadolževanjem (obveznice oziroma posojilo). Dokapitalizacija s strani države je kapitalski transfer, ki ima neposreden vpliv na primanjkljaj. Dokončen vpliv na javne finance z vidika evropske metodologije poda EUROSTAT.

Z dokončnim zneskom potrebnih dokapitalizacij trenutno še ne razpolagamo, vendar ocenjujemo, da bo treba banke do 31. 7. 2013 dokapitalizirati v znesku 900 mio EUR. Kljub takšni dokapitalizaciji še vedno obstaja možnost nadaljnjih dokapitalizacij, ki bodo odvisne od razvoja slovenskega gospodarstva in tudi doseženih vrednosti sredstev bank pri prenosu na DUTB.

Postopki za pripravo procesa slabih bančnih terjatev s pomočjo slabe banke potekajo. Metodologija vrednotenja terjatev se usklajuje, hkrati pa poteka razvrstitev terjatev za prenos ter orodij, ki se bodo uporabila za te prenesene terjatve. Točnega datuma za izvedbo ukrepov v tem trenutku še ni mogoče podati, vendar je izvedba preko DUTB možna v nekaj mesecih.

ZUKSB omogoča zadosten nabor ukrepov za sanacijo bank, potrebna je le čim prejšnja realizacija v praksi. Kljub vsemu pa preučujemo morebitne spremembe zakona, in sicer: (i) podaljšanje življenjske dobe DUTB, (ii) možnost vstopa drugih lastnikov v DUTB (sedaj je RS edini delničar) in (iii) črtanje določbe, da mora DUTB vsako leto odprodati vsaj 10% ocenjene vrednosti pridobljenih sredstev na podlagi zakona. Zlasti opcija, da bi v DUTB lahko vstopil morda privatni investitor, bi pomembno vplivala na možnosti financiranja DUTB.

Upravljanje podjetij

Osnovo za izboljšanje upravljanja s kapitalskimi naložbami predstavlja Zakon o Slovenskem državnem holdingu. Namen je vzpostaviti koncentrirano upravljanje naložb s ciljem doseganja stabilnega lastništva in trajnostnega maksimiranja donosnosti in vrednosti teh naložb. Upravljanje premoženja bo temeljilo na dolgoročnejši strategiji, v kateri bodo jasno opredeljeni cilji države glede upravljanja z njenim premoženjem v srednjeročnem obdobju, kar bo dalo tudi pozitiven signal potencialnim vlagateljem.

V letu 2013 bo Slovenija nadaljevala proces izboljšanja upravljanja podjetij v katerih ima država lastniški delež. Proces bo temeljil na sprejetem Zakonu o Slovenskem državnem holdingu (ZSDH), z nekaterimi spremembami, ki jih je sprejel Državni zbor 11. aprila 2013. Poglavitne rešitve so:

- uvedba nadzora poslovanja SDH in njegovih odvisnih družb s strani Računskega sodišča Republike Slovenije,
- poenostavitev prehodnega režima upravljanja naložb, in razmerij med SOD, SDH, KAD in PDP in AUKN,
- izloči se dokapitalizacijo holdinga z državnimi nepremičninami,
- črtanje prenosa Sklada za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško na SDH.

Slovenska odškodninska družba (SOD) bo do uveljavitve klasifikacije državnih naložb potrebovala soglasje državnega zbora na predlog vlade le še za razpolaganje in ne več za upravljanje z državnimi naložbami, če skupna knjigovodska vrednost naložbe presega 20 milijonov evrov ali država dosega najmanj 25-odstotni lastniški delež ali 25-odstotni delež glasovalnih pravic. Do uveljavitve klasifikacije bi Kapitalska družba (KAD), Slovenska odškodninska družba (SOD), Modra zavarovalnica, Družba za svetovanje in upravljanje (DSU) in Posebna družba za podjetniško svetovanje potrebovale soglasje državnega zbora na predlog vlade za odtujitev naložb, katerih skupna knjigovodska vrednost naložbe presega 20 milijonov evrov ali v katerih dosega te družbe najmanj 25-odstotni lastniški delež ali 25-odstotni delež glasovalnih pravic. SOD do uveljavitve klasifikacije za izvrševanje pravic delničarja ali družbenika v zvezi z državnimi naložbami potrebuje le soglasje vlade.

V naslednjem koraku bo Slovenija celovito pristopila k tistim bistvenim zakonskim spremembam, ki sledijo sprejeti koalicijski pogodbi. Te spremembe se nanašajo predvsem na to, da bo SDH le upravljavec državnih naložb, medtem ko bo lastnica naložb ostala država. Poleg tega se bo namesto klasifikacije in smernic pripravila le celovita strategija upravljanja s kapitalskimi naložbami države, upravljanje z nepremičninami bo izločeno. Te zakonske spremembe bodo sprejete najpozneje do konca junija, že prej pa naj bi država začela nekatere privatizacijske postopke.

Vlada bo že do poletja pripravila prvi nabor podjetij za privatizacijo.

Poslovno okolje in konkurenčnost

Spodbujanje podjetništva in inovativnosti

Z namenom podpore podjetništvu in inovativnosti bo Ministrstvo za gospodarstvo izvajalo aktivnosti v skladu s Programom ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti 2007-2013, Programom za spodbujanje tehnološkega razvoja in inovacij za leto 2013 in Slovensko industrijsko politiko 2014-2020, sprejeto februarja 2013.

V Slovenski industrijski politiki 2014-2020 so identificirani izzivi in priložnosti ter prednostna tehnološka in industrijska področja Slovenije (preglednica spodaj).

Tabela 9: Izzivi in prednostna tehnološka in industrijska področja Slovenije

Izziv	Prednostna tehnološka področja*	Ključni industrijski sektorji*
Okoljsko - energetski izziv in učinkovita uporaba naravnih virov, ki temelji na trajnostni proizvodnji in potrošnji	Okoljske tehnologije (tehnologije za URE, vključno z varčno porabo energije, tehnologije za OVE, tehnologije za povečevanje snovne učinkovitosti...)	Energetika / »Smart« sistemi
		Trajnostno gradbeništvo
		Predelovalne dejavnosti (še posebno lesno-predelovalna industrija, kovinska, elektroindustrija in

OSNUTEK

		elektronika)
		Kemijska in procesna industrija
Trajnostna mobilnost	Tehnologije za trajnostno mobilnost	Avtomobilska industrija
Hrana, zdravje in staranje prebivalstva	Biotehnologija ter druge tehnologije povezane z izzivom	Farmacevtska industrija
		Živilsko-predelovalna industrija in trajnostna pridelava hrane
		Trajnostni turizem
Potencial KET - Ključnih spodbujevalnih tehnologij	Nanotehnologije, mikro- in nanoelektronika, fotonika, biotehnologija, napredni materiali, napredne proizvodne in procesne tehnologije	IKT
		Elektroindustrija in elektronika
		Novi materiali
		Kovinsko – predelovalna industrija, strojogradnja in orodjarstvo

Vir: Ministrstvo gospodarstvo in tehnološki razvoj

OPOMBE:

* Vsa tehnološka področja in industrijski sektorji se med sabo prepletajo in ni jasne ločnice med njimi. Navedene tehnologije prav tako podpirajo tudi druge industrijske sektorje, zato so v okviru določenih tehnologij navedeni le ključni sektorji aplikacij. Industrijski sektorji se ne nanašajo na definicije po SKD, temveč so širše pojmovani.

Za krepitev aktivnosti Slovenske industrijske politike 2014-2020 po sektorjih se na pobudo gospodarstva pripravljajo akcijski načrti, (za trajnostno gradbeništvo, za trajnostno mobilnost, za spodbujanje oblikovanja v podjetjih,...). Že sprejet in v fazi izvajanja je Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020 »Les je lep«, ki na podlagi analize stanja določa cilje, ukrepe, kazalnike in roke za intenziviranje gospodarjenja z gozdovi ter za oživitvev in razvoj predelave lesa, zlasti višjih zahtevnostnih stopnenj z novimi tehnologijami, hkrati pa tudi uporabo lesa in lesnih ostankov v energetske namene.

Na podlagi zgoraj omenjenih dokumentov bomo izvajali naslednje ukrepe za spodbujanje podjetništva in inovativnosti za podporo rasti in razvoju podjetij skozi celoten življenjski cikel, s ciljem povečanja dodane vrednosti na zaposlenega, spodbujanja nastajanja novih podjetij in novih delovnih mest:

1. ukrepi za zagotavljanje celovitega, učinkovitega in transparentnega podpornega okolja za spodbujanje podjetništva in inovativnosti kot so:
 - financiranje izvajanja celovitih podpornih storitev v okviru vstopnih točk VEM na lokalni ravni,
 - financiranje izvajanja nalog univerzitetnih inkubatorjev,
 - financiranje izvajanja dejavnosti pisarn za prenos tehnologij (prenos tehnologij v javnih raziskovalnih organizacijah v Sloveniji,
 - financiranje subjektov za podporo nacionalnemu sistemu inovacij,
 - promocija podjetništva.
2. ukrepi za spodbujanje nastajanja, rasti in razvoja podjetij v obliki:
 - subvencij za zagon novih inovativnih podjetij,
 - spodbujanja hitrorastočih podjetij,
 - povratnih virov financiranja: (i) z lastniškimi viri financiranja (tvegan kapital), (ii) dolžniškimi viri financiranja (garancije s subvencijo obrestne mere, mikrokrediti za mikro in mala podjetja).
3. ukrepi za spodbujanje inovativnosti in podjetniških vlaganj v raziskave in razvoj:
 - sofinanciranje razvojnih dejavnosti in tehnoloških investicij in opreme,
 - spodbujanje zaposlovanja raziskovalcev in krepitev RR oddelkov v podjetjih,
 - spodbujanje netehnoloških inovacij vključno z industrijskim oblikovanjem,
 - spodbujanje mednarodnih tehnološko razvojnih projektov,
 - ukrepi za vlaganja v področja pametne specializacije:
 - sofinanciranje nastanka razvojnih centrov slovenskega gospodarstva
 - sofinanciranje gospodarsko-razvojno-logističnih središč,
 - izvajanje aktivnosti za lesno industrijo skladno z Akcijskim načrtom »Les je lep«

Izvajali bomo tudi ukrepe vezane na Akcijski načrt za izvajanje Akta za mala podjetja 2012 – 2013, s posebnim poudarkom na:

OSNUTEK

- Spremembi podjetniške kulture in odnosu do podjetništva, predvsem med mladimi preko spodbujanja kompetenc kot so ustvarjalnosti, inovativnosti in podjetnosti. nefinančnih ukrepih: pripravi boljše zakonodaje in nadaljnji odpravi administrativnih ovir. Vzpostavljena je enotna kontaktna točka, kjer bodo zbrane informacije o pogojih za opravljanje dejavnosti in kasneje tudi izvedba elektronske podpore postopkom izdaje različnih dovoljenj.
- Finančnih instrumentih usmerjenih v povratne vire financiranja preko Slovenskega podjetniškega sklada, SID banke in drugih finančnih institucij (Eko sklad, Sklad za regionalni razvoj, ipd.). Neposredne spodbude bodo namenjene predvsem za posebne ciljne skupine, kot so podjetja v začetnih fazah razvoja ali v fazi internacionalizacije. Velik poudarek je tudi na družbenih izzivih (okolje, energetska učinkovitost) v okviru ministrstva, pristojnega za okolje.
- Celovitem podpornem okolju za podjetja in podjetništvo, tako na nacionalnem in lokalnem nivoju, kjer je usmeritev »od zidov k vsebini«.

Izboljšanje dostopa do virov financiranja

Povečanje plačilne nesposobnosti podjetij je pomembna grožnja nadaljnjemu poslabševanju bančnih bilanc. Banke v Sloveniji ponujajo razmeroma malo instrumentov za financiranje malim in srednje velikim podjetjem, ki v Sloveniji predstavljajo večino podjetij (99,8 %). V Sloveniji so se obrestne mere za MSP znižale iz 6,7 % (2008) na 6 % (2010), vendar so primerjalo še vedno visoke.

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo za izboljšanje dostopa do virov financiranja za podjetja zagotavlja:

- garancije za bančne kredite s subvencijo obrestne mere preko Slovenskega podjetniškega sklada, ki skladno s Programom instrumentov finančnega inženiringa za MSP v Sloveniji za obdobje 2009-2013¹³ v okviru holdinškega sklada, izvaja instrumente finančnega inženiringa za MSP.
- mikrokredite preko Slovenskega podjetniškega sklada,
- kredite za razvojno investicijske projekte podjetij podeljuje tudi SID banka, ki skrbi za razvoj, zagotavljanje in spodbujanje inovativnih in dolgoročnih finančnih storitev kot dopolnitev na finančnem trgu z namenom zagotavljanja trajnostnega razvoja Slovenije.

Tabela 10: Financiranje podjetij s krediti

Kazalci	Enota	2007	2008	2009	2010
Poslovni krediti, skupaj	Mio EUR	17 508	20 704	20 908	21 013
Kratkoročni krediti, MSP	Mio EUR	4 289	5 499	4 945	4 001
Dolgoročni krediti, MSP	Mio EUR	5 653	6 103	6 557	6 492
Skupaj kratkoročni in dolgoročni krediti, MSP	Mio EUR	9 942	11 602	11 502	10 493
Delež MSP v poslovnih kreditih	%	56,7	56,0	55,0	49,9
Kratkoročni krediti, MSP (% vseh)	%	43,1	47,4	43,0	38,1
Neposredni krediti države, MSP	Mio EUR	242	241	110	126
Obrestna mera, MSP (novi krediti < 1 mio EUR)	%	5,99	6,76	6,23	6,07
Obrestna mera, velika podjetja (novi krediti => 1 mio EUR)	%	5,58	6,34	5,66	5,37
Razlika v obrestni meri (MSP in velika podjetja)	o.t.	0,41	0,42	0,57	0,70

Vir: Financing SMEs and Entrepreneurship 2012: An OECD Scoreboard

Slovenski podjetniški sklad bo nadaljeval s svojo ponudbo produktov preko treh finančnih linij, in sicer garancijsko – kreditne linije za MSP, subvencijske linije za MSP in linije za lastniško financiranje. Finančna sredstva bodo znotraj omenjenih linij razdeljena na dva programska sklopa glede na tehnološko intenzivnost, inovativnost in potencial rasti, in sicer za inovativna podjetja s potencialom hitre rasti in razvojno manj intenzivna podjetja.

Za podjetja iz prvega programskega sklopa bodo v letu 2013 na voljo sredstva v skupni višini 86,63 mio EUR, za podjetja iz drugega pa 35,53 mio EUR. Tako bodo MSP v letu 2013 skupno lahko koristila nekaj več kot 122 mio EUR ugodnih finančnih sredstev, s katerimi bo Sklad predvidoma podprl cca 717 projektov, v skupni investicijski vrednosti skoraj 158 mio EUR.

¹³ V letu 2012 so se povratni viri financiranja v okviru PIFI izvajali preko Slovenskega podjetniškega sklada in SID banke.

V letu 2014 bo podjetjem iz prvega programskega sklopa predvidoma na voljo 37,76 mio EUR, ter 35,53 mio EUR za podjetja iz drugega programskega sklopa. Skupno bodo podjetja v letu 2014 lahko koristila predvidoma skoraj 73,29 mio EUR ugodnih finančnih sredstev, s katerimi bo Slovenski podjetniški sklad predvidoma podprl cca 588 projektov, v skupni investicijski vrednosti nekaj več kot 142 mio EUR.

Slovenski podjetniški sklad bo v letih 2013 in 2014 nadgrajeval obstoječi finančni servis s poslovnim servisom, ki je namenjen potencialnim prijaviteljem na javne razpise Slovenskega podjetniškega sklada, že podprtim podjetjem ali sodelujočim finančnim institucijam v okviru omenjenih treh finančnih linij, s poudarkom na tistih s potencialom hitre rasti.

SID banka bo v obdobju 2013–2014 nadaljevala s svojo ponudbo finančnemu trgu dopolnilnih finančnih storitev v obliki (i) dolgoročnih namenskih kreditnih linij SID banke preko poslovnih bank, (ii) kreditov s statusom državne pomoči v okviru Ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko-razvojnih projektov 2011–2013, (iii) mikrokreditov Slovenskega podjetniškega sklada v okviru izvajanja druge faze ukrepa mikrofinanciranja, (iv) državnih poroštev po Zakonu o poroštvih Republike Slovenije za financiranje investicij gospodarskih družb ter (v) zavarovanja kreditov in investicij. Finančne storitve bo SID banka financirala z zadolževanjem na mednarodnih trgih in pri nadnacionalnih institucijah, npr. Evropska investicijska banka, Razvojna banka Sveta Evrope ali izvajala kot agent za Republiko Slovenijo ali zagotavljala z mešanjem sredstev preko Spodbujevalno razvojne platforme. Slednja pomeni za Republiko Slovenijo nov pristop uporabe javnofinančnih prihodkov in bo pomembno prispevala k izvajanju operativnih programov evropske kohezijske politike v obdobju 2014 – 2020 in drugih finančnih instrumentov Evropske unije.

Spremembe pravnih okvirjev za izboljšanje poslovnega okolja

Vlada je sprejela novelo Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP)¹⁴, prav tako sta bila sprejeta Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu in Zakon o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank kar bo izboljšalo postopke zaradi insolventnosti in celotno poslovno okolje poslovno okolje.

Pristojno ministrstvo pa bo predvidoma v letu 2013, pripravilo tudi predlog zakona, ki bo v skladu z zadnjimi priporočili OECD urejal področje sistemskega razdolževanja gospodarskih družb, in katerega namen bo vzpostavitev učinkovitejšega pravnega okvirja za izvensodno prestrukturiranje podjetij (tj. učinkovitejšega izvensodnega mehanizma konverzije terjatev), podrobnejše rešitve zakona so naslednje:

- Zakon bo uredil nove postopke. Opreделil bo pospešeni postopek s konverzijo, ki se bo izvedel na podlagi sklenitve sporazuma o finančnem prestrukturiranju družbe med insolventnim dolžnikom in upniki, sklenjenim pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti (predisodno prestrukturiranje). Prav tako bo zakon opredelil redni postopek s konverzijo, ki se bo lahko začel po tem, ko bo postopek zaradi insolventnosti na podlagi ZFPPIPP že uveden oziroma začel, vendar zgolj če bodo izpolnjeni z zakonom predvideni pogoji, med katerimi je ustrezen predlog za konverzijo terjatev v deleže insolventnega dolžnika in potrditev predloga z ustrežno večino upnikov.
- Razdolžitev po tem zakonu bo opredeljena kot znižanje osnovnega kapitala zaradi pokrivanja bilančne izgube in izgube iz prevrednotenja po otvoritveni bilanci in hkrati povečanje osnovnega kapitala s stvarnim vložkom, to je s konverzijo terjatev upnikov v delež delničarjev oziroma družbenikov (konverzija dolgov v kapital) ter prestrukturiranje preostalih obveznosti, zlasti znižanje obrestne mere, podaljšanje ročnosti in delni odpis. Varstvo pravic obstoječih lastnikov – nosilcev korporacijskih pravic v postopku konverzije se bo zagotovilo z možnostjo, da v predvidenem roku sodišču dokažejo, da so zagotovili ustrežno likvidnost, ali da razpolagajo z ustreznim kapitalom ali sredstvi, tako da se v predvidenem roku nelikvidnost ne bo ponovila. Hkrati se bo njihove pravice varovalo z določitvijo kriterijev za menjalno razmerje, kot to podobno že urejajo pravila Zakona o gospodarskih družbah v zvezi z iztisnitvijo malih delničarjev ali v zvezi z vključitvijo družbe v glavno družbo.

¹⁴ Podrobno je zakon opisan v poglavju 4. Doseganje specifični priporočil, 6. priporočilo

OSNUTEK

- Predlog o konverziji bo lahko vložil vsak upnik, vsak delničar oziroma družbenik in uprava insolventnega dolžnika. V vseh postopkih konverzije bo potrebno zagotoviti enakopravno obravnavo vseh upnikov, to je tistih, ki so glasovali za konverzijo in tudi tistih, ki so bili proti oziroma niso glasovali. Za posamezne vrste upnikov, udeležence v konverziji, bo mogoče z zakonom določiti poseben status, na primer upniki - delavci, upniki - dobavitelji.
- Če konverzija ne bo izglasovana, se bo postopek nadaljeval po določbah ZFPPIPP. Če bo izglasovana, bo sodišče izdalo sklep o ustavitvi stečajnega postopka oziroma postopka prisilne poravnave. Zakon bo predvidel ukrepe za preprečevanje nadaljnje insolventnosti tako prestrukturiranih družb.

Vlada je prav tako sprejela novelo obstoječega Zakona o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah (ZPRPGDT). Ta del reševanja podjetij v težavah se mora izvajati po EU pravih državnih pomoči na področju prestrukturiranja podjetij. Spremembe gredo v smeri razrahljanja pogojev in oblik za pomoč družbam v težavah, vendar še vedno znotraj dovoljenega pravnega okvirja EU. Glavne spremembe pa so:

- Uvedba dodatnih oblik državnih pomoči s tem, da se k obstoječim oblikam (kredit, subvencija, subvencija obrestnih mer in poroštvo) dodaja možnost reševanja in prestrukturiranja družb v težavah s kapitalsko naložbo v denarni in stvarni obliki in konverzijo terjatev iz naslova danih posojil in plačanih poroštev. Ta ukrep bo namenjen za izjemne primere, ko bo potrebno prestrukturirati gospodarsko družbo, ki je za Slovenijo in njeno gospodarstvo izjemnega narodnogospodarskega pomena.
- Z zakonom se ukinja omejitev največjega zneska državne pomoči posamezni družbi v težavah, ki je bila do sedaj 10 mio EUR.
- Z zakonom se ukinja omejitev dajanja pomoči gospodarskim družbam, v kateri kapitalski delež države presega 25%. Ta rešitev je ključnega pomena za izboljšanje sistema dodeljevanja državnih pomoči, še zlasti v situaciji, ko so mnoga podjetja prezadolžena in potrebujejo pomoč države pri njihovem reševanju, ni smiselno določenih družb izključevati kot potencialnih prejemnikov državnih pomoči.

Pospeševanje tujih neposrednih investicij

Vlada RS podpira nove tuje neposredne investicije (v nadaljevanju TNI), saj jih prepoznava kot odlično orodje za spodbuditev in rast tehnološko napredne in konkurenčne nacionalne ekonomije, gospodarsko stabilnost, zmanjševanje brezposelnosti in blagostanje prebivalstva ter večjo vpetost Slovenije v mednarodne tokove poslovanja.

Kljub nekaterim konkurenčnim prednostim Slovenije kot lokacije za TNI, ki se nanašajo na geografsko lego, izobraženost in usposobljenost delovne sile, sorazmerno dobro razvito infrastrukturo, za večji obseg TNI v Sloveniji še vedno obstajajo številne ovire. Te ovire se nanašajo na regulatorno-politične dejavnike, strukturno-tržne dejavnike in splošno politiko do TNI. Tuji investitorji in mednarodne institucije kot ključne ovire za TNI v Sloveniji prepoznava upad splošne gospodarske aktivnosti, nestimulativen trg dela, nestimulativno davčno okolje, dolgotrajni upravno-administrativni postopki, oteženo uveljavljanje pogodb in dolgotrajni sodni postopki, še posebej pri gospodarskih sporih, insolvenčna zakonodaja, previsok obseg državnega lastništva podjetij in kapitala, visok obseg sive ekonomije in plačilna nedisciplina, ter nestimulativen finančni in bančni servis za gospodarstvo.

Vlada je v letu 2012 sprejela tri pakete ukrepov za spodbujanje gospodarstva, ki bodo imeli pozitiven učinek (posredno ali neposredno) na večji pritek TNI. Navajamo nekaj konkretnih ukrepov, ki imajo, ali bodo imeli, pozitiven učinek tudi na TNI oziroma na zmanjševanje ovir za TNI:

- zvišanje davčne olajšave za raziskave in razvoj in vlaganja v osnovna sredstva,
- nižanje davka od dohodka pravnih oseb,
- odprava administrativnih ovir: pri umeščanju objektov v prostor in pridobivanja gradbenih dovoljenj; pri nefleksibilnosti prodaje zemljišč v industrijsko obrtnih conah, ki so v lasti občin; ukrepi za skrajšanje postopkov pridobivanja dovoljenj za gradnjo,
- ukrepi proti plačilni nedisciplini: uvedba instrumenta izvršnice za neposredno izterljivost dolga,
- 3. paket Programa ukrepov za spodbujanje gospodarstva, pa je prinesel 4 sklope sprememb zakonodajnega okvira, ki posegajo med drugim na področje trga dela in pokojninskega sistema, področje bančnega sistema in javnih naročil.

OSNUTEK

Kljub že izvedenim ukrepom razmere na trgu TNI še niso zadovoljujoče, zato je eden glavnih ciljev vlade, korenito izboljšanje poslovnega okolja, tako za domače kot tuje investitorje. Že začeta prizadevanja posameznih ministrstev ter aktivnosti na vladni ravni bodo tako nadgrajena s sistematičnim spremljanjem ključnih ovir poslovnega okolja ter odpravljanja le teh. Kot eden izmed učinkovitih ukrepov za spremljanje ovir za TNI, je vzpostavitev novega elektronskega naslova FDI.mgrt@gov.si, ki je namenjen tujim podjetjem, ki so že prisotna na slovenskem trgu, na katerega lahko pošiljajo konkretne probleme in predloge za izboljšanje regulatornih in drugih ovir, povezanih s poslovnim in investicijskim okoljem v Sloveniji.

Glede na to, da ovire za tuje (in domače) investitorje in možnost za njihovo odpravo spadajo pod pristojnost različnih državnih organov, je vlada 11.4.2013, z namenom podajanja strateških usmeritev in koordinacijo dela v zvezi z ukrepi na področju privabljanja TNI, ustanovila medministrsko koordinacijo za tuje investicije, ki jo bo vodil minister za gospodarski razvoj in tehnologijo, sestavljali pa jo bodo še: minister za zunanje zadeve, minister za kmetijstvo in okolje, minister za notranje zadeve in javno upravo, minister za finance in minister za infrastrukturo in prostor.

Vlada bo nadaljevala z ukrepi in reformami na številnih regulatornih in strateških področjih, ki imajo neposreden in posreden vpliv na TNI. Končni cilj je vzpostaviti poslovno stabilno in investicijsko privlačno okolje, ki bo Slovenijo ponovno uvrstilo med zelene in konkurenčne lokacije za TNI, zanimivo tako za domače kot tuje vlagatelje.

V letu 2013 je začela delovati nova združena agencija SPIRIT, ki bo za področje TNI zagotavljala nabor celovitih informacij, raziskav in analiz ter nudila celovito podporo investitorjem pri iskanju ustreznih poslovnih priložnosti na način oblikovanja »account managementa« načina sodelovanja s tujimi investitorji.

V letu 2013 in 2014 bodo aktivnosti pospeševanja TNI, v okviru 17 mio EUR letnega proračuna (leta 2012 je bilo za spodbujanje TNI na voljo 13,3 mio EUR) za namene spodbujanja TNI v Sloveniji, usmerjene predvsem v naslednje aktivnosti:

- dodeljevanje finančnih spodbud za tuje investicije ki se delijo preko javnega razpisa ali za večje investicijske projekte, ki bi bistveno prispevali k razvoju slovenskega gospodarstva, po posebnem postopku. Objavljen je javni razpis za spodbujanje TNI v letu 2013, znotraj katerega je višina razpisanih sredstev 7,8 mio EUR. Sredstva so namenjena za dodelitev neposrednih finančnih spodbud za začetne investicije, ki bodo izvedene na ozemlju Slovenije. Na ta način se poskuša tujim investitorjem znižati vstopne stroške in na drugi strani pritegniti visoko tehnološke investicije, ki ustvarjajo nova delovna mesta z višjo dodano vrednostjo. Poleg tega so cilji dodeljevanja spodbud še: prenos znanja in tehnologij, skladni regionalni razvoj in sinergični učinki povezovanja tujih investitorjev s slovenskimi podjetji. Na razpis se lahko prijavijo tuji investitorji, prejemniki spodbud pa bodo gospodarske družbe, registrirane v Republiki Sloveniji, v katerih imajo tuji investitorji, ki vložijo vlogo, neposredno najmanj 10 % delež. Prijavitelji lahko kandidirajo na razpisu z investicijskimi projekti v predelovalni dejavnosti, storitveni dejavnosti, katerih storitve se mednarodno tržijo ter v razvojno-raziskovalni dejavnosti.
- Informacijske, svetovalne in druge storitve za tuje investitorje, podpora potencialnim in že obstoječim tujim investitorjem pri pridobivanju informacij in pri vstopu na slovenski trg; spletni portal www.InvestSlovenia.si, obsega poleg splošne predstavitve Slovenije ter naših ključnih sektorjev, svetovanje s področja zakonodaje, davčnega in finančnega sistema, infrastrukture, človeških virov informacije o večjih industrijskih conah, poslovnih parkih in drugih lokacij, primernih za investiranje, kakor tudi nabor konkretnih investicijskih projektov).
- Promocije in trženje Slovenije in njenih regij kot lokacije za TNI (udeležba na investicijskih konferencah in ostalih promocijskih dogodkih na ciljnih trgih ter na izbranih nepremičninskih sejmih s predstavitvijo slovenskih investicijskih projektov).
- Analiziranja konkurenčnosti Slovenije kot lokacije za TNI.

Trgovinska politika EU

Slovenija kot majhna država se bo zavzemala za sprejemanje takšnih ukrepov trgovinske politike, ki spodbujajo odprto, a hkrati pošteno trgovino, omogočajo lažji dostop blaga, storitev in naložb na trge zunaj EU ter s tem prispevajo k večji konkurenčnosti podjetij na mednarodnih trgih. Slovenija bo

konstruktivno sodelovala v procesu sprejemanja ukrepov trgovinske politike s ciljem večje diverzifikacije izvoza na rastoče trge tretjih držav. V tem okviru bo posebna pozornost namenjena pogajanjem o sklenitvi celovitih sporazumov o prosti trgovini (zlasti čimprejšnje dokončanje pogajanj z Indijo in začetek pogajanj z Japonsko in ZDA) ter uporabi obstoječih orodij, ki jih je razvila EK za zmanjševanje trgovinskih ovir na trgih zunaj EU.

Spodbujanje internacionalizacije gospodarstva

Izvoz je ključni dejavnik rasti slovenskega gospodarstva, ki pa je v letu 2012 oslabil. Za krepitev mednarodne prepoznavnosti, konkurenčnosti bo Slovenija, v skladu s Programom za spodbujanje internacionalizacije podjetij 2010-2014 podpirala naslednja področja mednarodnega poslovanja:

- Informativne, izobraževalne in svetovalne aktivnosti (v okviru teh pa spletne portale in svetovanja, oglaševanje in promocijska gradiva, izobraževanje za mednarodno poslovanje, podpora tržnim raziskavam na tujih trgih)
- Predstavitve slovenskega gospodarstva doma in v tujini (v okviru tega sklopa pa gospodarske delegacije, skupinske predstavitve slovenskega gospodarstva na sejmišjih v tujini, individualne predstavitve na mednarodnih tujih sejmišjih, podpora slovenskim poslovnim klubom v tujini)

Kot ključne za doseganje ciljev smo prepoznali naslednje nove tuje trge, na katerih želimo naše aktivnosti še posebej intenzivirati: Ruska federacija, Turčija, Azerbajdžan, Kazahstan, Indija in Ljudska republika Kitajska. Navedene države, so države v katera se (če izvzamemo EU in Zahodni Balkan) usmerja največ slovenskega izvoza na oddaljene trge oziroma v katerih uvoz najhitreje narašča, za katera slovenska podjetja in združenja izražajo največ interesa in ki so po številnih makroekonomskih ocenah med najbolj perspektivnimi trgi. Pri tem smo si zastavili naslednje cilje:

- usklajeno delovanje vseh državnih institucij na področju mednarodnega usmerjanja in spodbujanja slovenskega gospodarstva;
- povečanje rasti slovenskega izvoza v tujino, 1% v letu 2013 in 3% v letu 2014;
- povečanje števila vstopov slovenskih podjetij na nove tuje trge (npr. nov proizvod, nova storitev, nov trg, nova regija) ter povečanje deleža celotnega izvoza na izbranih prioritetnih trgih;
- povečanje števila podjetij izvoznikov, še posebej na trge izven območja nekdanje Jugoslavije in EU.

Doseganje ciljev je osredotočeno na naslednje prednostne sektorje, kateri so priznani kot pomembni za rast gospodarstva in doseganje višje dodane vrednosti, ter tudi tiste sektorje, kateri so tradicionalno pomembni za slovensko gospodarstvo:

- Biomedicina in biotehnologija
- Energetika in okoljske tehnologije
- Napredni materialni in tehnologije ter nanotehnologija
- Informacijsko-komunikacijske tehnologije
- Lesno predelovalna industrija
- Avtomobilske industrije
- Transport in logistika
- Kovinsko-predelovalna industrija
- Turizem
- Prehrambno živilska industrija

Izziv slovenskega gospodarstva pri tem je predvsem dosegati večjo diferenciacijo lastnih proizvodov in storitev, ustvarjanje višje dodane vrednosti ter ustvarjanje in izkoriščanje novih tržnih niš.

Spodbujanje razvoja turizma

Na področju turizma bomo zastavljene strateške cilje dosegali z ukrepi in aktivnostmi na sledečih razvojnih področjih:

- povečanje konkurenčnosti bomo spodbujali z: nadaljnjim razvojem turističnih destinacij, vključno s podporo razvoju še preostalih RDO; tesnejšim sodelovanjem med izobraževalnimi inštitucijami in turističnim gospodarstvom za zagotavljanje ustrezne kadrovske strukture glede na potrebe turističnega gospodarstva; povečanjem kakovosti turističnih produktov in storitev, tudi s

OSNUTEK

- specializacijo nastanitvenih obratov, izboljšanjem kategorizacijskega sistema; razvoja in raziskovalnega dela z namenom zagotavljanja ustreznih podlag za sprejemanje poslovnih odločitev; inovativnosti, tudi v okviru projekta Banke turističnih priložnosti Slovenije in nagrad za Sejalca ter Snovalca; z zagotavljanjem lažje dostopnosti do Slovenije in v Sloveniji, z namenom pridobivanja večjega števila turistov iz oddaljenih držav; sodelovanjem z ustanovami EU in v mednarodnem prostoru (EU, UNWTO, OECD, ...); domačimi in tujimi naložbami v turistično infrastrukturo (izvajanje projektov turistične infrastrukture, ki bo omogočala hitrejši razvoj turizma);
- zagotavljanje ugodnega poslovnega okolja bomo spodbujali s/z: učinkovitim usklajevanjem in sodelovanjem na medministrski ravni zaradi čim boljšega izkoristka vseh politik in finančnih instrumentov RS ter EU pri razvoju turizma; razvojem ugodnega normativnega okolja, tudi s pripravo novega Zakona o spodbujanju razvoja turizma in novelo Pravilnika o minimalnih tehničnih pogojih;
 - učinkovito ter inovativno promocijo Slovenije kot turistične destinacije bomo spodbujali s/z: povečanjem prepoznavnosti in ugleda ter doseganje zelenega pozicioniranja Slovenije; tržno segmentacijo in strateško-razvojnim načrtom po posameznih trgih; konkurenčnimi, jasno pozicioniranimi turističnimi proizvodi, temelječimi na načelih trajnosti; inovativnim in učinkovitim digitalnim trženjem; partnerskim trženjem za doseganje sinergijskih učinkov.

Politika plač in minimalna plača

V letu 2013 bo vlada pristopila k spremembam sistema minimalne plače na način, da bo ta sistem pravičnejši ob hkratnem zagotavljanju konkurenčnosti našega gospodarstva. V dialogu s socialnimi partnerji bomo spremenili Zakon o minimalni plači, s ciljem, da se vzpostavi ustrezen mehanizem minimalne plače glede na veljavni model plačne politike.

Trg dela

12. aprila 2013 je stopila v veljavo nova delovnoppravna zakonodaja, s katero želimo vpeljati koncept varne prožnosti, zmanjšati segmentacijo trga in povečati učinkovitost delovnoppravnega varstva. Od uveljavitve zakona bomo tekoče spremljali vpliv nove zakonodaje na zmanjšanje segmentacije na trgu dela (delež pogodb za določen čas po starostnih skupinah), na fleksibilnost (tokovi v in iz brezposelnosti, mobilnost med zaposlitvami), in zaščito pravic delavcev (število in trajanje sodnih postopkov). Izvedena bo tudi anketa med delodajalci. Ugotovitve bodo podlaga za morebitne nadaljnje spremembe delovnoppravne zakonodaje.

Nedavno sprejet zakon o delavnih razmerjih na področju stroškov dela v določenih primerih omogoča možnost drugačne ureditve s kolektivnimi pogodbami. Pristojno ministrstvo bo tekoče spremljalo tudi vsebino kolektivnih pogodb, sklenjenih na podlagi nove zakonodaje.

Preprečevanje dela na črno

Predvidene so tudi aktivnosti na področju preprečevanja dela in zaposlovanja na črno, v povezavi z reformo inšpekcije za delo. Na področju preprečevanja dela in zaposlovanja na črno bomo v letu 2013 sprejeli nov zakon, s katerim želimo zmanjšati obseg dela in zaposlovanja na črno. V zakonu bodo tako predvidene višje kazni za tiste, ki delajo in zaposlujejo na črno, za tiste, ki bodo prijavili delodajalca, ki zaposluje na črno bo predvidena oprostitev kazni, delavci, ki bodo zaposleni na črno pa bodo avtomatično zaposleni pri delodajalcu. Poseben poudarek bo dan povečani učinkovitosti nadzora, s krepitvijo pristojnosti in povečanega števila inšpektorjev, ki nadzor opravljajo neposredno na terenu. Sočasno se bodo povečale globe za kršitve določb zakona na način, da bodo delovale tudi preventivno. V pripravi so tudi nadaljnji ukrepi za izvedbo preventivnih akcij obveščanja in osveščanja javnosti o škodljivih posledicah dela in zaposlovanja na črno za posameznike, gospodarstvo in družbo kot celoto.

Sprememba zakonodaje na področju dela Inšpektorata za delo, katere sprejem je prav tako predviden do konca leta 2013, bo zasledovala cilj večje učinkovitosti dela inšpektorata in vzpostavitve ustreznih pravnih podlag za sankcioniranje najpogostejših kršitev delovne zakonodaje in zakonodaje na področju varnosti in zdravja pri delu.

Študentsko delo

Študentsko delo danes predstavlja anomalijo na trgu dela. Spremembe so nujne tudi z vidika dokončanja reforme trga dela. Ob sprejemu delovnopravne zakonodaje je bilo s socialnimi partnerji dogovorjeno, da se nemudoma pristopi k spremembam ureditve na tem področju. Študentsko delo nameravamo (v socialnem in civilnem dialogu) urediti skladno z načelom "vsako delo šteje", kar pomeni, da bi ta oblika dela preko plačila socialnih prispevkov povečala prihodke javnih blagajn, posameznikom pa zagotovila ustrezno socialno varnost in predvsem priznavanje delovnih izkušenj, kar je pomemben vidik večje zaposljivosti mladih na trgu dela. Novo zakonodajo bo vlada obravnavala najkasneje do konca oktobra 2013. Državni zbor jo bo predvidoma potrdil najkasneje do marca 2014. Ukrepi bodo med drugim usmerjeni tudi v preprečevanje zlorab takšne oblike dela. Ti ukrepi bodo dopolnjevali informacijski sistem eVŠ, ki omogoča preglednost in spremljanje visokošolskega prostora v Sloveniji in s katerim bo država med drugim pridobila centralni vir podatkov o statusu študenta.

Regulirani poklici

V letih 2013 in 2014 bomo nadaljevali s programom prenove regulacij poklicev in dejavnosti po časovnem načrtu Medresorske skupine za prenovo zakonodaje na področju reguliranih dejavnosti in poklicev, ki je bila ustanovljena leta 2012 v okviru projekta vzpostavitve poslovnega portala Enotna kontaktna točka (EKT)¹⁵ za podporo postopkom pridobivanja dovoljenj za opravljanje reguliranih dejavnosti v Sloveniji. Medresorska skupina proučuje regulacije in pripravlja predloge ukrepov za prenovo oziroma izboljšanje zakonodaje in pogojev ter postopkov za opravljanje dejavnosti in poklicev v smeri odprave administrativnih ovir ter deregulacije, če je ugotovljeno, da gre za pogoje, ki niso skladni z EU zakonodajo in ovirajo dostop do trga dela in opravljanja dejavnosti in poklicev v Sloveniji. Predlogi, ki jih pripravi delovna skupina se medresorsko uskladijo in predložijo vladi, ki določi obveznosti in roke posameznim resorjem za implementacijo predlaganih ukrepov. V letu 2012 je vlada sprejela I. paket ukrepov za prenovo regulacij na področju obrti, turizma in gradbeništva, II. paket ukrepov za prenovo regulacij na področju veterine, nepremičnin, odvetništva, detektivov in dejavnosti šole vožnje bo vlada sprejela v letu 2013.

Na podlagi ukrepov za prenovo regulacij na področju obrti in sprememb in dopolnitev Obrtnega zakona, sprejetimi marca 2013, bodo izvedbeni akti v letu 2013 bistveno zmanjšali število reguliranih obrtnih dejavnosti ter hkrati znižali zahteve za usposobljenost za opravljanje nekaterih dejavnosti. Odpravljena bo tudi regulacija poklicev v trgovini.

V povezavi s projektom EKT, bo v obdobju 2013 – 2015 prenovljena zakonodaje še na naslednjih področjih: zdravstvo, sociala, varstvo in varovanje, trgovina, pravosodje, okolje, promet in logistika, gostinstvo in nastanitve, energetika, finance, šolstvo, šport, kultura, kmetijstvo, druge osebne in poslovne storitve

Spletni portal EKT bo v prvi fazi omogočil enostaven, pregleden in hiter dostop do vseh potrebnih informacij za opravljanje dejavnosti oziroma poklicev, v drugi fazi pa bo ponudil možnost pridobitve dovoljenja na daljavo, preko spleta, tudi čezmejno. Preko EKT, bodo uporabniki lahko opravili vse postopke in formalnosti potrebne za začetek opravljanja dejavnosti. Učinki se bodo odražali v zmanjšanju administrativnih obremenitev gospodarstva, kar bo pomembno prispevalo k vzpostavitvi prijaznega poslovnega okolja.

Učinkovitejši postopki prostorskega načrtovanja in pridobivanja dovoljenj za gradnjo:

¹⁵ Projekt »Vzpostavitev Enotne kontaktne točke za podporo v postopkih pridobivanja dovoljenj za opravljanje reguliranih dejavnosti, storitev in poklicev v RS« je vzpostavitev preglednega in enostavnega načina pridobivanja informacij o regulacijah na enem mestu in v vzpostavitvi ustreznih informacijskih rešitev za enostavno pridobivanje dovoljenj tako za domače kot tuje ponudnike. Vodja projekta je ministrstvo odgovorno za javno upravo.

OSNUTEK

V letu 2012 so bile sprejete spremembe treh zakonov, ki urejajo to področje (zakon o graditvi, zakon o prostorskem načrtovanju in zakon o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor) z namenom poenostavitve ali skrajšanja postopkov priprava prostorskih aktov in dovoljenj za gradnjo.

Ključne spremembe:

- odprava obveznega postopka pridobitve projektnih pogojev pri soglasodajalcih,
- odprava obvezne revizije za zahtevne objekte,
- skrajšanje rokov za izdajo in uveljavitev načela, da področni predpisi teh rokov ne morejo urejati drugače,
- ukinitve možnosti prekinitve postopka izdaje gradbenega dovoljenja v primeru izdaje negativnega soglasja soglasodajalca po preteku roka,
- določitev poenostavljenih pravil glede sodelovanja stranskih udeležencev v postopku izdaje gradbenega dovoljenja – ustna obravnava ni več obvezna v vseh primerih izdaje gradbenega dovoljenja, vzpostavljena je fikcija vročitve vabil in odločb, če investitor z lastnikom zemljišča sklene pogodbo, s katero izkazuje pravico graditi, se šteje, da se ti stranski udeleženci strinjajo z gradnjo in se jim gradbeno dovoljenje le vroči,
- odprava obveznosti priključitve objekta na energetske ali komunalne vode, kadar je načrtovana stavba samooskrbna in rešitve sledijo napredku tehnike,
- jasnejša definicija pojma vzdrževanje objekta olajša energetske prenove stavb,
- odprava pridobitve mnenja o usklajenosti občinskega prostorskega načrta na ministrstvu za prostor potem, ko je občina pridobila vsa mnenja nosilcev urejanja prostora,
- uveljavitev pravila, da negativno mnenje nosilca urejanja prostora po preteku roka ne more prekiniti postopka sprejemanja prostorskega načrta,
- zmanjšanje števila nosilcev urejanja prostora,
- uvedba kratkega postopka za manjše širitve območja stavbnih zemljišč (do 5000 m²), ki predstavljajo zaokrožitev obstoječe pozidave in kadar je to potrebno zaradi ohranjanja in razvijanja gospodarskih dejavnosti na obstoječih lokacijah.

Pričakujemo, da se bodo v letu 2013 pričeli kazati učinki teh sprememb v obsegu ki bo omogočil analizo izvajanja. V letu 2013 in 2014 zato načrtujemo spremljanje in vrednotenje učinkov zgoraj navedenih sprememb ter glede na rezultate po potrebi prilagajanje novih ukrepov. Poleg tega bomo za doseganje lažjega umeščanja v prostor in pridobivanja gradbenih dovoljenj v letu 2013 in 2014 izvedli:

- nadaljevanje programa projektov eProstor: izgradnja prostorskega informacijskega sistema (implementacija sistema za evidentiranje upravnih aktov na področju graditve na upravnih enotah in inšpektoratu ter nadgradnja sistema v smeri elektronskega poslovanja na področju graditve in prostorskega načrtovanja), oblikovanje sistema za spremljanje prostorskega razvoja in dopolnitev skupne infrastrukture za prostorske informacije.
- spodbujanje lokalnih skupnosti za hitrejšo pripravo občinskih prostorskih načrtov (90 do konca leta 2013),
- vključevanje prostorskih vsebin v pripravo regionalnih razvojnih programov s poudarkom na oblikovanju celovitih regijskih projektov urbanega razvoja in prenove degradiranih območij,
- pripravili spremembe predpisov, tako da bodo postopki okoljskih presoj boljše vključeni v pripravo prostorskih aktov.
- Za izvajanje investicij v državno prometno in energetske infrastrukturo bomo nadaljevali pospešeno pripravo prioriteten državnih prostorskih načrtov tako, da bo v letu 2013 sprejetih 13 novih državnih prostorskih načrtov.
- Nacionalni stanovanjski program (osnutek v javni obravnavi, sprejem načrtovan 2013/2014) bo spodbujal investicije v funkcionalno in energetske prenove stanovanj, gradnjo javnih stanovanj v območjih, kjer je to najbolj potrebno in gradnjo stanovanj za ranljive skupine prebivalstva.

6.2. Ostali ukrepi za doseganje prioritet in ciljev Strategije EU2020

Znanje in ustvarjalnost

Na področju izobraževanja bodo ukrepi usmerjeni v:

OSNUTEK

- Uvajanje oblik in načinov dela za dvig ključnih in poklicnih kompetenc ter različnih vrst pismenosti. V pripravi so posvet(i) o nadaljnjem razvoju poklicnega izobraževanja in možnosti uvajanja dualnega poklicnega izobraževanja, kjer bodo imeli aktivno vlogo različni socialni partnerji, delodajalci, obrtniki, ravnatelji, učitelji, tujci z odličnimi tovrstnimi izkušnjami.
- Izvajanje aktivnosti za večjo odprtost šol v lokalno skupnost (šola – center lokalne skupnosti) s ciljem dviga kulturnega in socialnega kapitala v lokalni skupnosti ter spodbujanja inovativnosti in podjetnosti mladih (podjetja, raziskovalne organizacije). Nadalje se bodo krepile vloge medpodjetniških izobraževalnih centrov (MIC), kot organizacijske oblike povezovanja gospodarstva in izobraževanja (predvsem v regijah, kjer jih še ni, vlaganje v opremo MIC, kjer že obstajajo in krepitve razvojne vloge MIC pri načrtovanju in razvoju poklicnih kompetenc, novih poklicnih standardov in programiranju poklicnega usposabljanja za potrebe regijskega gospodarstva).
- Izvajanje projektov za fleksibilnejše prehode med izobraževanjem in zaposlitvijo in izvajanje projektov za krepitev mobilnosti učencev in dijakov ter strokovnih delavcev in prehajanja učiteljev v svetovalne institucije in na univerze (job rotation) in nazaj.
- Razvoj in spodbujanje ključnih kompetenc (bralne, finančne, IKT, trajnostne)
- Izvajanje ukrepov za dvig kulturnega in socialnega kapitala v deprivilegiranih regijah.
- Izvajanje projektov za uspešnejše vključevanje ranljivih skupin v sistem vzgoje in izobraževanja.
- Izboljšanje sodelovanja visokošolskih institucij z gospodarstvom in negospodarstvom. To predvideva oblikovanje posvetovalnih oblik za dialog z delodajalci pri pripravi študijskih programov in vključevanje kadrov iz neakademskega sveta, zlasti gospodarstva, pri izvajanju študijskega procesa strokovnih študijskih programov.
- Izboljšanje sodelovanja visokošolskih institucij z javnimi raziskovalnimi zavodi vključuje vzajemno prehajanje kadrov med visokošolskimi institucijami in javnimi raziskovalnimi zavodi,
- Postopno povezovanje univerz in manjših javnih raziskovalnih zavodov ipd.

S ciljem ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti vzgojno - izobraževalnega sistema bo ministrstvo, pristojno za izobraževanje, oblikovalo model celovite in koherentne obravnave nekaterih ključnih vidikov razvoja in kakovosti sistema izobraževanja. In sicer bo na podlagi različnih pridobljenih podatkov (mednarodne raziskave, samoevalvacija šol, primerljivi podatki o sistemih v drugih državah, evalvacijske študije, eksterne preverjanje znanja) mogoče spremljati kakovost šolskega sistema in na tej podlagi načrtovati nadaljnji razvoj in ukrepe.

Vlada je sprejela tudi spremembe zakona o štipendiranju, ki določajo nove vrste štipendij, omogočajo prejemanje več vrst štipendij hkrati, s čimer se posamezniku odpirajo možnosti za višjo štipendijo, uvajajo deficitarne štipendije ter ponovno določajo pravico do državne štipendije tudi za mladotletne dijake, prejemanje štipendije pa omejuje zgolj na dodiplomski študij, razen pri štipendijah sklada Ad futura. Z novo ureditvijo kadrovskega štipendiranja želi Slovenija zagotoviti še večje število štipendij in boljši pregled nad štipenditorji ter dejanskim številom podeljenih štipendij.

Polje kulturnih in kreativnih industrij v Sloveniji še ni dobro razvito. Za njegov razvoj bodo v Nacionalnem programu za kulturo 2013-2017 vzpostavljeni učinkoviti mehanizmi sodelovanja med kulturo, gospodarstvom in izobraževanjem. Načrtujemo investicijo, s katero bo nekdanja tovarna Rog preobrazena v Center sodobnih umetnosti Rog, ter izvedbo ciljnih razpisov, s katerimi bodo podprti projekti kulturnih organizacij ter malih in srednje velikih podjetij, ki delujejo na področju kulturnih in kreativnih industrij ter kulturnega turizma.

Spodbujanje zaposlovanja

- Za usposabljanje in izobraževanje zaposlenih se bodo nadaljevali obstoječi programi in bodo v letu 2013 nadgrajeni tako, da bodo posebni spodbud deležni delodajalci, ki bodo zaposlene vključevali v javno veljavne programe Usposabljanje za življenjsko uspešnost. Cilj teh posebnih programov je razvijanje temeljnih zmožnosti za kakovostno opravljanje dela, ustvarjanje pogojev za ohranjanje in zviševanje ravni temeljnih zmožnosti na delovnem mestu. Ciljna skupina so manj izobraženi odrasli (deset ali manj let šolanja), pretežno prebivalci podeželja, ki so motivirani za pridobitev temeljnih spretnosti in novih znanj, za izboljšanje svojega ekonomskega in socialnega položaja na podeželju ter za izvajanje dejavnosti na podeželju. Ministrstvo za kulturo v letih 2013 in

OSNUTEK

2014 načrtuje vzpostavitev podpornih sistemov za izboljšanje položaja in pogojev delovanja samozaposlenih in nezaposlenih na področju kulture. Pri tem izvaja operacijo z nazivom »Nove karijerne perspektive«, ki je usmerjena k spodbujanju zaposljivosti nezaposlenih in samozaposlenih mladih do 37 let na način, da jih vključuje v izvajanje programov javnih zavodov s področja glasbene in uprizoritvene umetnosti, katerih ustanoviteljica je država. Z javnim razpisom za vključevanje mladih likovnih umetnikov v razstavne projekte galerij bo ministrstvo v letih 2013 in 2014 obenem omogočilo integracijo ranljivih skupin mladih likovnih ustvarjalcev na trg delovne sile, s projektom »Povabimo umetnika –spodbudimo ustvarjalnost« pa bo mlade do 36 let z zaključeno umetniško ali družboslovno visokošolsko izobrazbo pritegnilo v izvajanje kulturno-umetnostne vzgoje v vzgojno-izobraževalnih institucijah.

- Za spodbujanje zaposlovanja starejših bodo podeljene subvencije za zaposlitev za polni delovni čas za obdobje 18 mesecev in s tem povečanje odliva oseb iz ciljne skupine v zaposlitev.
- Na področju javnih del za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva nameniti del sredstev za izvajanje dvoletnih razvojnih programov, ki bi bili namenjeni spodbujanju izvajalcev/delodajalcev programov javnih del k ustanavljanju socialnih podjetij tipa B, katerih ustanovitev in poslovanje je namenjeno zaposlovanju ranljivih skupin oseb. Za ta namen bomo v okviru kataloga javnih del določili vsebine, najbolj primerne za spodbujanje ustanavljanja socialnih podjetij tipa B (npr. pomoč na domu za starejše in invalide, razvoj podeželja, socialna pomoč na kmetiji, nekateri programi s področja varstva okolja in urejanja javnih površin, pomoč pri razvoju in pospeševanju turizma, pomoč na področju informacijsko – komunikacijskih tehnologij).
- Načrtovana je tudi prenova oziroma dopolnitev ukrepov za spodbujanje zaposlovanja invalidov s ciljem, da se bo večjemu številu invalidov omogočilo, da se preživljajo z lastnim delom na odprtem trgu dela. V letu tem obdobju bo prenovljen sistem spodbud za zaposlovanje invalidov in drugih ranljivih skupin na trgu dela. S celovito prenovo davčnih olajšav pri plačevanju davkov in prispevkov in neposrednih spodbud delavcem in delodajalcem, izboljševanjem možnosti za vseživljenjsko izobraževanje in usposabljanje in programi namenjenimi aktivnemu iskanju zaposlitve, bomo pospeševali zaposlovanje invalidov.
- Ministrstvo, pristojno za področje kulture, načrtuje spremembe normativnih podlag za izboljšanje pogojev delovanja samozaposlenih na področju kulture in izvedbe konkretnih razpisov za spodbujanje njihovega vključevanja v programe javnih zavodov, ki delujejo na področju kulture in kulturno-umetnostne vzgoje. Prav tako je izvajalo razpise za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti. V letu 2012 je bilo tako v okviru razpisa podprtih 23 projektov, ki so izboljšali zaposljivost pripadnikov ranljivih skupin, saj je bilo na novo ustvarjenih 11 delovnih mest. Program se bo nadaljeval tudi v letu 2013.

Socialna varnost in socialna vključenost

V letih 2013 in 2014 so predvideni naslednji ukrepi:

- do konca 2013 bo pripravljena in sprejeta sprememba Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev in Zakona o socialnovarstvenih prejemkih, in sicer na podlagi ocene učinkov nove socialne zakonodaje. Spremembe so predvidene predvsem v smeri poenostavitve postopkov odločanja o posameznih pravicah, ažurnejšega upoštevanja dohodkov, na podlagi katerih se odloča o pravicah in določenih sprememb pri upoštevanju premoženja za odločanje o upravičenosti do transferjev in subvencij.
- Do konca leta 2013 bo pripravljen predlog zakona, ki bo urejal področje izvajanja dejavnosti dolgotrajne oskrbe in zavarovanja za dolgotrajno oskrbo. Zakon bo predvidoma sprejet v prvi polovici leta 2014. V zakonu je predvidena tudi opredelitev prispevka, s katerim bo poleg aktivne obremenjena tudi neaktivna populacija, s čimer bo poleg združitve vseh sredstev za dolgotrajno oskrbo na enem mestu in drugih sprememb, zagotovljena finančna vzdržnost sistema dolgotrajne oskrbe. Namen zakona je omogočiti razvoj enotnega, celovitega sistema dolgotrajne oskrbe in dolgoročno tudi prispevati k zmanjšanju tveganja revščine med starejšimi. Z zakonom bodo zdravstvene in socialne storitve povezane v enovit sistem, prednost pri izvajanju storitev pa bodo imele tiste, ki se izvajajo na domu upravičenca ali v lokalnem okolju. Poseben poudarek bo namenjen preventivi, zgodnji rehabilitaciji in uporabi IKT.
- V letu 2013 se začne proces reorganizacije centrov za socialno delo, katerega namen je modernizirati in racionalizirati njihovo delo in tako izboljšati dostopnost in dosegljivost njihovih storitev. Centri za socialno delo bodo okrepili svojo povezovalno vlogo s službami drugih resorjev

OSNUTEK

(uradi za delo, zdravstvene službe, šolske svetovalne službe, policija, ipd.) in tudi z nevladnimi organizacijami, ki izvajajo različne programe za ranljive skupine. Pilotno se bo projekt reorganizacije centrov za socialno delo začel izvajati v drugi polovici leta 2013 v eni od manjših slovenskih regij.

- V letih 2013 in 2014 je predviden nadaljnji razvoj programov socialne aktivacije, namenjenih posameznikom iz specifičnih ranljivih skupin, ki so zaradi svojih težav ali določenih značilnosti težko zaposljive in/ali zelo oddaljene od trga dela. Narejena bo povezava med programi socialne aktivacije in razvojem socialnega podjetništva, tako da bo delu oseb iz specifičnih ranljivih skupin, ki bodo najprej vključeni v programe socialne aktivacije, omogočena zaposlitev v socialnih podjetjih.
- Na podlagi sprejete Resolucije o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013-2020 bodo pripravljene izvedbeni načrti na nacionalni ravni in na regijskih ravneh. Nacionalni izvedbeni načrt za obdobje 2013-2016 bo pripravljen do oktobra 2013 (sprejela ga bo vlada), v njem pa bodo podrobneje opredeljeni cilji glede razvoja in modernizacije socialnovarstvenih storitev in programov, s poudarkom na širjenju ponudbe, vpeljevanju sodobnih inovativnih pristopov, krepitvi strokovne avtonomije in širitvi skupnostnih oblik pomoči in varstva. Regijski izvedbeni načrti za obdobje do leta 2016 bodo pripravljene najkasneje v prvi polovici leta 2014, njihovo pripravo bodo koordinirali centri za socialno delo, kot podpora za pripravo pa bodo organizirani regijski posveti. Regijske izvedbene načrte bodo potrdile lokalne skupnosti. Do 30.6.2013 bo sprejeta Strategije za razvoj socialnega podjetništva za obdobje 2013-2016, ki bo podlaga za pripravo in financiranje ukrepov za izvedbo omenjene strategije.

Dostopno in kakovostno javno zdravstvo

V Sloveniji imamo javno zdravstveni sistem, ki temelji na načelih solidarnosti in univerzalne dostopnosti. Že nekaj let se soočamo s problemom neučinkovitosti v organizaciji njegovega delovanja in po izbruhu gospodarske krize tudi s problemom finančne vzdržnosti. Težave blažimo na eni strani z ukrepi, ki pomenijo takojšnje povečanje prihodkov ali zmanjšanje odhodkov javne zdravstvene blagajne in na drugi strani z ukrepi, ki prinašajo dolgoročne učinke in strukturno prilagajanje organizacije zdravstvenega sistema:

- Zaradi krčenja BDP in posledično zmanjševanja števila zaposlenih, se zmanjšujejo prihodki zdravstvene blagajne. Glede na sistem financiranja zdravstva v Sloveniji, ki temelji v pretežni meri le na sistemu prispevkov za zdravstvo, smo v pogojih ekonomske krize in negativne rasti BDP soočeni s posledicami padca prihodkov za zdravstvo. Za zagotovitev finančno uravnoteženega poslovanja zdravstvene blagajne brez zadolževanja bodo v prvi polovici leta 2013 bodo predlagani dodatni interventni ukrepi, ki jih bomo uredili v okviru Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in s katerimi bomo omogočili višje prihodke za zdravstvo. Za zagotovitev njene stabilnosti pripravljamo dodatne interventne ukrepe, ki bodo zagotovili več sredstev za zdravstvo preko razširitve osnov za obračun prispevkov od dohodkov različnih kategorij zavarovancev po načelu "vsak prihodek šteje", izenačitev različnih kategorij zavarovancev glede na obseg pravic in trenutno prispevno stopnjo, določitev najnižje prispevne stopnje za samozaposlene. Pri tem ne bomo dodatno obremenili plač. Omejili bomo tudi pravico do pogrebnine in posmrtnine, ki sta po svoji naravi socialnovarstveni pravici. Rok za sprejem predloga zakona v Državnem zboru RS je predvidoma julij 2013. Finančni učinki so predvideni v obliki dodatnih prihodkov v višini 93 mio € na leto.
- Ključni zakon, ki pomeni systemske spremembe, je nov Zakona o zdravstveni dejavnosti. V okviru slednjega zaradi visoke geografske razpršenosti izvajalcev zdravstvene dejavnosti predvidevamo rešitve v smeri skupnih procesov vodenja, administracije in potencialno tudi izvajanja nekaterih zdravstvenih specialnosti med posameznimi javnimi zdravstvenimi zavodi določenega geografskega področja. Mreženje izvajalcev zdravstvene dejavnosti bo lahko potekalo tako vertikalno torej med posameznimi izvajalci določene ravni zdravstvene dejavnosti, kot tudi horizontalno med izvajalci različnih ravni zdravstvene dejavnosti.
Krepitev primarne ravni: Temeljna rešitev za dolgoročno stabilnost zdravstvenega sistema je predvsem krepitev primarne ravni zdravstvenega varstva. To bomo dosegli z ukrepi, ki pomenijo zmanjšanje obremenitev posameznega zdravnika na primarni ravni (npr. uvajanje referenčnih in učnih ambulant) ter ukrepi za boljšo organizacijo vodenja in upravljanja izvajalcev zdravstvene dejavnosti (združevanje vodstvenih in administrativnih funkcij manjših zdravstvenih domov v večje

organizacijske enote). Skozi te ukrepe bomo razbremenili sekundarno raven zdravstvenega varstva in dolgoročno zmanjšali stroške, saj bo celovitejša obravnava na primarni ravni zmanjšala obseg potrebnih napotitev na višje ravni, kjer je obravnava bistveno dražja.

Racionalnejša organizacija sekundarne ravni: Spremembe so predvidene tudi na sekundarni ravni. S ciljem zagotoviti racionalnejšo organiziranost izvajalcev in optimalnejše izvajanje zdravstvenih procesov bo z zakonom predvidena povezanost zdravstvenih izvajalcev na sekundarni ravni v okviru zdravstvenih regij, s čimer bodo vzpostavljeni vzvodi za specializacijo bolnišničnih programov. Po drugi strani bo z mreženjem izvajalcev, ki jih bodo podpirale tesnejše organizacijske povezave, omogočeno učinkovitejše upravljanje in vodenje, vključno z možnostmi izvajanja skupnih javnih naročil in skupnim izvajanjem podpornih dejavnosti. Takšna organizacija bo učinkovitejša z vidika stroškov in tudi z vidika kakovosti zdravstvene obravnave. Podlaga za konkretne korake tako na primarni kot na sekundarni ravni pa bo v izdelavi kakovostne mreže javne zdravstvene dejavnosti.

Poslovanje javnih zdravstvenih zavodov: Poslovanje bomo izboljšali s spremenjenim načinom upravljanja, ki bo temeljil na večji odgovornosti organov upravljanja in vodenja za izvedbo programskih ciljev in za finančno uravnoteženo poslovanje ter za kakovost zdravstvenih storitev.

Specializacije: Predvidene so spremembe na področju načrtovanja specializacij zdravnikov, dolžine trajanja specializacij, programskih vsebin specializacij in načina izvajanja v povezavi s potrebami izvajalcev ter spremembe pri izvajanju pripravništva zdravnikov ob načrtovani uvedbi sekundariata za zdravnike. S tem bomo pospešili prehod zdravnikov od diplome do samostojnega dela.

Javno zdravje: Na področju javnega zdravja smo z združevanjem izvajalcev že sprejeli ukrepe za racionalnejše poslovanje javne zdravstvene mreže. V okviru omenjene spremembe organizacije sta bila oblikovana dva nacionalna javna zdravstvena zavoda s pripadajočimi območnimi enotami. Do sedaj veljavna zakonodaja je namreč za izvajanje področja javnega zdravja predvidevala en nacionalni javni zavod in 10 območnih javnih zavodov. Z sprejeto spremembo organizacije dela na področju javnega zdravja poleg nižjih režijskih stroškov za obratovanje pričakujemo bolj enovit in enakomeren razvoj stroke.

Poudarek na javnem zdravstvu: Zagotovljena bo ustrezna ločitev med javno financirano in tržno ponudbo zdravstvenih storitev, transparentno bo urejeno podeljevanje koncesij in javnih pooblastil. Rok za sprejem predloga zakona v Državnem zboru RS je predvidoma november 2013.

Finančni učinki so dolgoročni in bodo prispevali k stabilnosti zdravstvenega sistema. V 2013 finančnih učinkov ni, v letu 2014 1,5% v naslednjih letih pa 3% - 5% sredstev za osnovno zdravstveno varstvo.

- Z novim Zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju bomo zagotovili sistemske ukrepe za dolgoročno vzdržnost in večjo pravičnost zdravstvenega sistema. V okviru tega bomo na novo določili košarico pravic, ki bo v celoti krita iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Sledili bomo razmejitvi pravic na tiste, ki jih je potrebno pokrivati v celoti iz obveznega zdravstvenega zavarovanja in na druge pravice, za katere bo določeno obvezno dodatno zavarovanje. Vzporedno s tem bodo predlagane tudi oblike zdravstvenih zavarovanj, pri katerih bodo zasledovani cilji čim manjših operativnih stroškov za izvajanje zdravstvenih zavarovanj. Rok za sprejem predloga zakona v Državnem zboru RS je predvidoma junij 2014. Finančni učinki bodo dolgoročni in bodo prispevali k stabilnosti zdravstvene blagajne.
- Na področju oskrbe z zdravili in medicinskimi pripomočki smo pripravili dva nova zakona, s katerimi želimo doseči zmanjšanje stroškov za zdravila in boljše financiranje, organiziranje in delo lekarn. Novi Zakon o zdravilih prinaša številne novosti na področju prometa z zdravili in nadzora nad tem področjem, hkrati pa prinaša ukrepe, s katerimi želimo zmanjšati javnofinančne izdatke za zdravila. Predlog zakona tako vključuje obvezen popust, ki se bo uveljavil pri zdravilih, ki na trgu nimajo enakovrednega generičnega zdravila. Dodatno smo zaostriili pogoje na področju ne-intervencijskih kliničnih študij, s katerimi se bo preprečilo preklope predpisovanja zdravil pri pacientih, kjer so doseženi ustrezni terapevtski rezultati z zdravili, ki jih pacient že prejema in niso predmet nove ne-intervencijske klinične študije, kar po nepotrebnem povzroča višje stroške zdravljenja. Z novim Zakonom o zdravilih bomo hkrati v slovenski pravni red prenesli dve direktivi, ki urejata področje farmakovigilance ter preprečevanje vstopa ponarejenih zdravil. Drugi zakon s tega področja je novi Zakon o lekarniški dejavnosti, ki odgovornost za organiziranje lekarniške dejavnosti prenaša iz lokalne na državne raven, s tem pa tudi enotno in celovito upravljanje s presežki, ki pri opravljanju lekarniške dejavnosti nastanejo. Kot dodatno lekarniško dejavnost uvajamo farmacevtsko

OSNUTEK

obravnavo, ki bo izboljšala stanje na področju polifarmacije in zmanjšala generiranje neporabljenih zdravil. Prav tako bo drugače urejeno zbornično organiziranje.

Rok za sprejem predloga Zakona o zdravilih v Državnem zboru RS je predvidoma september 2013, predlog Zakona o lekarniški dejavnosti pa november 2013.

Finančni učinki: Neposredne prihranke iz naslova obeh zakonov ocenjujemo na 15 milijonov evrov letno. Zaradi boljše obravnave pa predvidevamo tudi dolgoročne prihranke.

Skrb za okolje

- Za izboljšanje kakovosti vodotokov bo pospešena gradnja ustrezne infrastrukture za odvajanje in čiščenje odpadnih voda; te dejavnosti bodo pospešene tudi s pomočjo sredstev EU. Enako pospešeno se bo nadaljevalo z izgradnjo infrastrukture za oskrbo s pitno vodo. Na področju obvladovanja poplavne ogroženosti smo v Sloveniji določili 61 območij pomembnega vpliva poplav, kjer v primeru ekstremnih poplavnih dogodkov lahko potencialno prihaja do največjih škod. Okvir za spremljanje aktivnosti obvladovanja poplavne ogroženosti zajema gradbene in ne-gradbene protipoplavne ukrepe, ki bi lahko prispevalo h krepitvi oz. zagonu gospodarstva, še posebej na področju gradbeništva.
- Pri ravnanju z odpadki se bodo ukrepi še naprej osredotočali na vzpostavitev ustrezne regionalne infrastrukture in odpravo starih bremen. V letu 2013 bo sprejeti operativni programi in v skladu z njimi pripravljene ukrepi za zmanjšanje količin odpadkov in doseganje ciljev glede njihove predelave in ponovne uporabe, z namenom sektor ravnanja z odpadki oblikovati kot razvojno priložnost in kot sektor novih zelenih delovnih mest ter tako postati družba s sklenjenimi snovnimi zankami.
- V letu 2013 bo pripravljenih vseh sedem načrtov za kakovost zraka, ki bodo usmerjeni v čim hitrejšo zmanjševanje čezmerne onesnaženosti z delci PM10. Za izvajanje načrtov bo potrebno s finančnimi in drugimi spodbudami aktivirati vlaganja gospodinjstev v toplotno izolacijo stavb ter sodobnejše ogrevalne sisteme. Omogočiti bo potrebno tudi razvoj sistemov za daljinsko ogrevanje. Na področju prometa so ukrepi osredotočeni predvsem na povečevanje deleža javnega prometa na račun individualnega motoriziranega prometa.
- Gozdovi, ki v Sloveniji pokrivajo 60 % površine, predstavljajo pomembno osnovo za doseganje zelenega razvoja. Z novimi gozdnogospodarskimi načrti določamo bistveno višji možni posek ter potrebna vlaganja, ki bodo zagotavljala trajnostne gospodarske učinke gozdov v prihodnje. Za dvig konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji je sprejet poseben akcijski načrt, katerega ključni cilji so ustvarjanje trga za lesne proizvode in storitve, povečanje poseka in negovanosti gozdov, povečanje količine in predelave lesa na višjih zahtevnostnih stopnjah z novimi tehnologijami ter nova delovna mesta in rast dodane vrednosti na zaposlenega v lesnopredelovalni panogi.
- Na področju ribištva in akvakulture bomo nadaljevali z izvajanjem ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti na ribiških plovilih ter investicijam v akvakulturne in predelovalne objekte pa tudi povečanje proizvodnje ter zagotavljanje večje samooskrbe z ribami.
- V okviru Programa razvoja podeželja bomo izvajali kmetijsko okoljske ukrepe, katerih cilj je vzpostavitev ravnotežja med kmetijsko pridelavo in varovanjem narave in okolja, npr. ukrepi za zmanjšanje erozije, za povečanje vsebnosti organskih snovi v prsti, prav tako pa se bodo izvajali ukrepi za prilagajanje na zahteve kmetovanja na vodovarstvenih območjih, za prevzem okolju prijaznejših načinov kmetovanja, za prilagajanje okoljskim standardom in podnebnim razmeram, za ohranjanje kmetijske pridelave na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijstvo. Uveljavljanje koncepta trajnostnega kmetijstva bo prispevalo k ustreznemu gospodarjenju in ohranjanju naravnih virov (kakovosti voda, zraka, tal) ter biotske raznovrstnosti.¹⁶

Promet, infrastruktura in energetika

- S 1.11.2012 se je uveljavila novela Uredbe o načinu določanja višine letne dajatve za uporabo vozil v cestnem prometu, ki je v večji meri povečala letno dajatev (povprečno za 20 %) glede na kategorijo vozil in znižanje letne dajatve glede na emisijske lastnosti vozil. Skupni finančni učinki letne dajatve bodo višji za 22 mio evrov letno. Letna dajatev za uporabo vozil v cestnem prometu predstavlja stabilen namenski vir za financiranje investicij in vzdrževanja javne prometne

¹⁶ Resolucija o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 (UL RS št. 25/11)

OSNUTEK

infrastrukture. Do leta 2012 so bila sredstva namensko uporabljena za javno železniško infrastrukturo, od leta 2012 se je možnost uporabe namenskih sredstev razširila na celotno javno prometno infrastrukturo; kar je zlasti pomembno za financiranje razvoja državnega cestnega omrežja.

- Pripravlja se sistem financiranja nakupa novih eko vozil. Ta vozila so prijaznejša za okolje, glede na emisijske lastnosti; tovorna vozila in avtobusi (kategorije vozil: N₂ in N₃ ter M₂ in M₃) katerih motor ustreza emisijskim zahtevam EURO VI.
- V pripravi je tudi program razvoja javne prometne infrastrukture v Republiki Sloveniji za obdobje 2013-2020 z vizijo do 2030, katerega cilj je določiti prioriteta vlaganja na področju prometne infrastrukture v naslednjih letih, ki bodo temeljila na prometnih potrebah, ekonomski upravičenosti, skrbi za okolje, spodbujanju gospodarstva in enakomernega regionalnega razvoja.
- S projektom Integriranega javnega potniškega prometa bo uveljavljen sistem enotne vozovnice, usklajeni bodo vozni redi med železniškim potniškim prometom, avtobusnimi linijskimi prevozi in mestnim prometom. Sistem subvencioniranja mesečnih vozovnic za dijake in študente bo dopolnjen s polletnimi in letnimi vozovnicami in dopoljenimi kriteriji, kar bo dodatno spodbudilo uporabo javnega prevoza. V skladu z uveljavljenim sistemom integriranega javnega potniškega prometa bo pripravljen nov razpis za podelitev koncesij.
- Shema podpor za rabo obnovljivih virov energije daje dobre rezultate, samo v letu 2012 je bilo na novo postavljenih in priključenih na omrežje 108 MW proizvodnih naprav, vendar bo zaradi visokih stroškov, ki bremenijo končne porabnike električne energije, prenovljena tako, da bo njen obseg omejen na razpoložljiva sredstva, pri čemer se bo spodbujalo stroškovno bolj učinkovite tehnologije. Poleg tega se bo zagotovilo financiranje sheme še iz drugih virov, tako da stroški spodbujanja ne bodo bremenili izključno odjemalcev električne energije.
- V okviru sheme za povečanje energetske učinkovitosti, ki določa obveznost doseganja letno 1% prihrankov energije dobaviteljem vseh energentov, se povečuje delež prihrankov, ki jih dosežejo sami distributerji energije v okviru njihovih programov.
- Prenovljen Nacionalni energetski program (NEP) je bil pripravljen leta 2011, končala se je javna razprava. Na tej osnovi je predvidena priprava strateškega dokumenta Nacionalni energetski koncept, ki bo začrtal usmeritve za doseganje zavez podnebno-energetskega paketa.

Učinkovit javni sektor

Cilji s področja delovanja javnega sektorja so bolj kakovostno in učinkovito poslovanje, odprto, gospodarno in pregledno delovanje državnih organov ter usmerjenost k uporabnikom, kar bo doseženo s številnimi ukrepi:

- Spodbujali bomo rešitve, s katerimi bo javna uprava v svojih postopkih z državljani in zasebnim sektorjem omogočala elektronsko poslovanje in pri poslovanju znotraj države tudi v celoti prešla na elektronsko poslovanje. V letih 2013 in 2014 bomo razvili centralni avtentikacijski sistem, preko katerega bo uporabnikom omogočen dostop do e-storitev na enovit način, tudi preko sodobnih mobilnih naprav ter centralni sistem za e-podpisovanje in verifikacijo e-podpisov. V okviru projekta Vzpostavitev nove elektronske podpore poslovanju javne uprave z občani in poslovnimi subjekti bomo prenovili državni portal e-uprava. V okviru Portala NIO bomo zagotovili možnost objavljanja "surovih podatkov v odprtem formatu" (Open Data).
- V okviru projekta vzpostavitve enotne kontaktne točke (projekt EKT) za podporo postopkom pridobivanja dovoljenj za opravljanje reguliranih dejavnosti in poklicev v Sloveniji je vzpostavljen testni poslovni portal, ki na enem mestu nudi informacije o pogojih ustanavljanja podjetij, pridobivanja dovoljenj in poslovanja, za domače in tuje podjetnike. V letu 2013 bomo nadaljevali s programom prenove regulacij poklicev in dejavnosti, v načrtu je tudi nadgradnja splošnih in specialnih vsebin o pogojih za opravljanje posameznih dejavnosti v Sloveniji in vzpostavitev celovitega informacijskega podpornega okolja (z možnostjo oddaje vlog preko spleta iz tujine). Hkrati bo potekal tudi projekt prenove in modernizacije sistema VEM (tako fizičnih točk kot spletnega portala) in projekt poenotenja vsebin podjetniških spletnih portalov.
- V letu 2013 se bo nadaljeval projekt ARH.si (slovenskega javnega elektronskega gradiva) za povečanje učinkovitosti, varnosti, dostopnosti ter uporabnosti arhivskega gradiva ter zagotavljanje pravne varnosti države, njenih institucij in posameznikov, načrtuje se tudi vključitev projekta v razvojne dokumente 2014-2020 in pridobitev možnosti za financiranje s sredstvi EU.
- V letu 2013 se bo nadaljeval program za odpravo administrativnih ovir in zmanjšanje zakonodajnih bremen. Skupno program vključuje 269 ukrepov. Področje okolja in prostora je poleg davčnega področja, področja črpanja sredstev kohezijske politike, delovno pravnega področja in področja

javnih naročil, eno izmed najbolj administrativno obremenjujočih. Ključna področja zniževanja administrativnih ovir bodo vključevala skrajšanje stečajnih postopkov, vzpostavitev prostorskega informacijskega sistema z vzpostavitvijo zbirke upravnih aktov na področju gradnje, vzpostavitev zdravstvene kartoteke v elektronski obliki, zagotovitev plačila nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije preko skupne položnice, čimprejšnjo vzpostavitev enotnega in enkratnega poročanja na enem mestu, izvajanje presoje posledic učinkov predpisov na gospodarstvo (MSP test).

- Zagotavljali bomo tudi učinkovit sistem inšpekcijskih služb z vzpostavitvijo dopoljenih pravnih podlag, skrbeli za razvoj, ustrezno organiziranost in kadrovske zasedenost ter usposabljanje z namenom, da bo inšpekcijski nadzor izvajan učinkovito, strokovno in zakonito.
- Z namenom priprave boljših predpisov, zmanjševanjem demokratičnega deficita in krepitev vloge nevladnih organizacij bo pripravljen in uveljavljen sistemsko-pravni okvir za razvoj nevladnih organizacij, sprejeti bodo ukrepi za spodbujanje zaposlovanja in ohranjanja delovnih mest v nevladnih organizacijah, krepitev sodelovanja in prenosa znanj med gospodarstvom, javno upravo in nevladnimi organizacijami, ukrepi krepitev usposobljenosti nevladnih organizacij, zagotavljanja njihovega organizacijskega razvoja, še posebej na ključnih razvojnih področjih opredeljenih v strategiji Evropa 2020, v podporo razvoju socialnega podjetništva in izvajanja javnih storitev bodo izvedeni ukrepi za doseganje okrepljene vloge nevladnih organizacij na področju nudenja socialnih storitev in za razvoj socialnega podjetništva.
- Prioriteten ukrep na področju javnofinančne politike bo razvoj in nadgradnja tako davčnega kot carinskega informacijskega sistema. Projekt razvoja novega davčnega informacijskega sistema (EDIS) teče že od leta 2010. Lani je prišlo do zastoja, v letu 2013 pa se bo projekt nadaljeval. Vlada pričakuje, da bo s pomočjo novega informacijskega sistema olajšalo poslovanje davčne službe pa tudi poenostavil način izpolnjevanja davčnih obveznosti na strani zavezancev. Po drugi strani pa bodo sodobna orodja omogočila bolj učinkovito in hitrejše zaznavanje kršitev ter njihovo sankcioniranje oziroma odpravljanje nepravilnosti. V okviru carinskega informacijskega sistema bo razvita nova programska oprema za trošarine in okoljske dajatve, ki bo poleg funkcionalnosti sedanjega trošarinskega informacijskega sistema vsebovala še modul e-poslovanja za uporabnike v gospodarstvu. Z uvedbo novega sistema se bodo poenostavili dosedanja postopki, kar bo zmanjšalo administrativno breme udeležencem v postopkih. Na področju zmanjševanja davčnih utaj pa je pričakovati dodatne učinke tudi od projekta združevanja Davčne in Carinske službe v enotno finančno službo. S tem bo vzpostavljena takšna organizacija in delovanje finančne uprave, da bo doseženo zmanjšanje administrativnih ovir, upravnega bremena, poenostavitev in standardizacija postopkov in izboljšanje kakovosti dela.

Učinkovita pravna država¹⁷

V letu 2013 in 2014 se bodo nadaljevale aktivnosti v smeri zagotavljanja večje učinkovitosti dela vseh pravosodnih organov iz pristojnosti pravosodne uprave (sodišča, tožilstvo, pravobranilstvo, izvršitelji, notariat, sodni izvedenci, sodni cenilci in tolmači). Ukrepi za povečanje učinkovitosti sodišč bodo sledili tudi cilju znižanja deleža sodnikov na 100.000 prebivalcev in spremembi razmerja med sodnim osebjem in sodnikom (razbremenitev sodnikov nesodniškega dela in zagotovitev ustreznega števila podpornega osebja na sodnika) ter spremembi sestave sodnega osebja na dolgi rok. Predvidevajo se ukrepi, tako organizacijske kot zakonodajne narave glede optimiziranja mreže sodišč ter poenostavitve zakonodajnih rešitev, kar bo sodiščem pri iskanju pravih in pravičnih rešitev omogočalo hitrejše odločanje. Hkrati bodo ukrepi še naprej usmerjeni k ciljem po zmanjševanju števila nerešenih zadev na slovenskih sodiščih oziroma zagotavljanju pogojev skrajšanje rokov sojenja. V učinkovitost pravosodnega sistema se bo posegalo tudi z ukrepi za izboljšanje učinkovitosti tako imenovane »podaljšane roke« sodne veje oblasti, kot so izvedenci, tolmači, cenilci in izvršitelji, katerih delo prav tako lahko prispeva k razumnem času za odločanje v sodnem postopku.

¹⁷ Področje učinkovitega pravosodja in predvsem prednostnih politik optimizacije delovanja sodnega sistema je vključeno tudi v Strategijo Pravosodje 2020, ki ga je junija 2012 potrdila tudi Vlada RS in ki je bilo pripravljeno v skladu z usmeritvami krovne strategije EU, EUROPA2020.

OSNUTEK

V letih 2013 in 2014 se bodo nadaljevale aktivnosti v okviru projekta e-pravosodje, s poudarkom na razvoju in spodbujanju uporabe povezljivih gradnikov sodišč, še zlasti zaradi odpravljanja administrativnih ovir, lažjega dostopa zunanjih uporabnikov do informacijskih sistemov sodišč, uvajanja dodatnih uporabniku prijaznih elektronskih storitev, ki pripomorejo k večji učinkovitosti poslovnega okolja (npr. e-sodne takse, e-obveščanje, e-vročanje, e-vlaganje, e-dražbe, e-prekrški (evidentiranje sodnih odločb o prekrških ter kazenskih točkah), avtomatsko razpoznavanje govora, interoperabilnostna hrbtnica e-pravosodja, informatizacija evidenc, informatizacija vpisnikov).

Pri oblikovanju kratkoročnih rešitev na prioritetnih področjih civilnih gospodarskih postopkov, postopkov izvršbe, insolvenčnih postopkov¹⁸ in cilja zmanjševanja števila nerešenih zadev so bila upoštevana tako zadnja priporočila Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) »Economic Survey of Slovenia 2013«¹⁹ kot tudi izsledki Pregleda stanja na področju pravosodja EU²⁰ (t.im. »Justice Scoreboard«) glede stanja na področju pravosodja v državah članicah Evropske unije, ki ga je pripravila Evropske komisija, in je bil uradno objavljen dne 27. 3. 2013.

Vsi cilji in rešitve bodo potekali v dialogu in sodelovanju s sodstvom kot z neodvisno in samostojno vejo oblasti.

Analiza stanja

Stanje v sodstvu ob zaključku leta 2012 je bilo naslednje:

- rešitev pravdne zadeve na okrajnih sodiščih je v povprečju trajala 13,2 meseca, (dejanski čas reševanja), pričakovani čas rešitve (disposition time) pa je znašal 11,7 meseca;
- povprečna starost izvršilnih zadev je presegala 20 mesecev;
- rešitev pravdne zadeve na okrožnih sodiščih je v povprečju trajala 15,2 meseca, (dejanski čas reševanja), pričakovani čas rešitve (disposition time) pa je znašal 12,9 meseca;
- rešitev gospodarske zadeve na okrožnih sodiščih je v povprečju trajala 14,2 meseca, (dejanski čas reševanja), pričakovani čas rešitve (disposition time) pa je znašal 12,9 meseca;
- višja sodišča so pritožbo v civilni zadevi rešila povprečno v 4,6 meseca in v gospodarski zadevi povprečno v 4,7 meseca;
- pripad pomembnejših zadev je v primerjavi z letom 2011, ko je bil 180.470 zadev, padel za 7,2% in je znašal 167.528 zadev;
- skupno je bilo rešenih 1.197.784 zadev (7% več kot leta 2011), od tega 186.456 pomembnejših (2,2% manj kot leta 2011).

Čas od prejema zadeve na sodišče do razpisa prvega naroka pri pomembnejših zadevah je na prvostopenjskih sodiščih splošne pristojnosti za leto 2012 v povprečju znašal 9,6 mesecev na okrožnih sodiščih in 8,1 meseca na okrajnih sodiščih.

Na dan 2. 4. 2013 je bilo skupno število sodnikov 978 oziroma 47,5 na 100.000 prebivalcev.

Prioritetna področja

1) Civilni gospodarski postopki

Ciljna vrednost do 2014:

- čas reševanja zadev pri prvostopenjskih gospodarskih zadevah se bo skrajšal, in sicer bo 30% zadev rešenih v 2. do 3. mesecih, 50% zadev bo rešenih v letu dni, ostale zadeve (»veliki« spori) bodo v reševanje dodeljene prej kot v 9. mesecih;
- višja sodišča bodo pritožbo v civilnih gospodarskih zadevah rešila povprečno v treh mesecih.

Pot do cilja in časovnica: Začrtane ciljne vrednosti bodo dosežene s kombinacijo organizacijskih ukrepov, ki so v pristojnosti Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, in ustreznih spremenjenih normativnih podlag, ki jih bo pripravilo Ministrstvo za pravosodje v dialogu in s sodelovanjem s

¹⁸ Podrobnosti glede insolvenčne zakonodaje so podane v poglavju 4, 6. priporočilo.

¹⁹ April 2013; OECD (2013), OECD Economic surveys: Slovenia 2013, OECD Publishing.

²⁰ COM(2013) 160 final; <http://ec.europa.eu/justice/newsroom/news/130327_en.htm>. Pregled je bil izdelan na podlagi podatkov iz leta 2010.

OSNUTEK

sodstvom kot neodvisno vejo oblasti (predvsem spremembe Zakona o sodiščih, Zakona o sodniški službi in Sodnega reda).

Glede organizacijskih sprememb bodo v ospredju prizadevanja, da se na podlagi spodbudnih rezultatov pilotskega projekta Triaža v gospodarskih sporih, ki ga je s 1. 7. 2012 uvedlo Okrožno sodišče v Ljubljani²¹, omenjen model pospešenega reševanja zadev v letih 2013 in 2014 uspešno implementira tudi na drugih okrožnih sodiščih. V letu 2013 se tako pričakuje poglobljena implementacija modela na vsaj še treh okrožnih sodiščih na način, ki bo povečal učinkovitost reševanja civilnih gospodarskih zadev tudi na teh sodiščih.

Glede komplementarne normativne komponente pa bo ministrstvo pripravilo ustrezne zakonodajne spremembe Zakona o sodiščih in Zakona o sodniški službi do konca leta 2013, pri čemer bodo bistvene rešitve v smeri prenosa izvajanja nalog na najnižjo možno raven kompetenc, vsa administrativna opravila na spisu in reševanje rutinskih oziroma enostavnejših zadev (npr. spori majhne vrednosti) pa naj bi se preneslo v pristojnosti sodnega osebja.

2) Izvršilne zadeve

Iz gibanja izvršilnih zadev je razvidno, da sodni sistem Republike Slovenije že več let obvladuje pripad izvršilnih zadev, vendar je obremenjen s še vedno razmeroma visokim vsakoletnim pripadom kot tudi velikim številom nerešenih zadev iz preteklih obdobj. Navedeno je ugotovila tudi Evropska komisija v okviru letošnjega Pregleda stanja na področju pravosodja EU, pri čemer se podatki nanašajo na stanje v letu 2010.

Ciljna vrednost do 2014: Število rešenih izvršilnih zadev se bo na okrajnih sodiščih ob pogoju nespremenjenega pripada zvečalo za 5% v letu 2013 in nadaljnjih 5% v letu 2014.

Pot do cilja in časovnica: Začrtane ciljne vrednosti bodo dosežene s kombinacijo organizacijskih ukrepov, ki so v pristojnosti Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, in ustrezno spremenjenih normativnih podlag, ki jih bo pripravilo Ministrstvo za pravosodje v dialogu in s sodelovanjem s sodstvom kot neodvisno vejo oblasti, pri čemer bo poudarek dan reformi Zakona o izvršbi in zavarovanju, ki bo v celoti pripravljena najkasneje v letu 2014.

3) Zmanjševanje števila nerešenih zadev v sodnem sistemu

Ciljna vrednost do 2014: Število nerešenih zadev v sodnem sistemu se bo ob pogoju nespremenjenega pripada zmanjšalo za 3% v letu 2013 in nadaljnjih 3% v letu 2014.

Pot do cilja in časovnica: Začrtane ciljne vrednosti bodo dosežene s kombinacijo organizacijskih ukrepov, ki so v pristojnosti Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, in ustrezno spremenjenih normativnih podlag, ki jih bo pripravilo Ministrstvo za pravosodje v dialogu in s sodelovanjem s sodstvom kot neodvisno vejo oblasti, pri čemer so bistvena področja, ki terjajo normativne spremembe naštet v okviru točke »Splošni ukrepi«.«

7. PROCES PRIPRAVE NACIONALNEGA REFORMNEGA PROGRAMA

²¹ Okrožno sodišče v Ljubljani je predvsem na račun izvajanja projekta triaža v letu 2012 rešilo 16 % več civilnih gospodarskih zadev kot v letu 2011, pri čemer je bil količnik reševanja pripada teh zadev v letu 2012 105 % (tj. 5 % več rešenih zadev od pripada), kar je skoraj 10 % več kot v letu 2011, ko je to sodišče rešilo le 95,3 % pripada civilnih gospodarskih zadev. Vir: Otvoritev sodnega leta 2013, VSRS, 11. 2. 2013.